

Návrh národních priorit orientovaného výzkumu, vývoje a inovací

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA EXPERTNÍHO PANELU

Sociální a kulturní výzvy *(Sociální a kulturní výzvy české společnosti)*

Zpracovali:

Prof. PhDr. Ladislav Rabušic, CSc.

PhDr. Pavel Baran, CSc.

Mgr. Lenka Hebáková

Mgr. David Marek

22. prosince 2011

1. Obsah

1.	<u>OBSAH ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY .....</u>	<u>3</u>
2.	<u>SLOŽENÍ EXPERTNÍHO PANELU .....</u>	<u>5</u>
2.1	CHARAKTERISTIKA SLOŽENÍ EXPERTNÍHO PANELU	5
2.2	PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ EXPERTNÍHO PANELU	7
3.	<u>ČINNOST EXPERTNÍHO PANELU .....</u>	<u>8</u>
3.1	STRUKTURACE PRIORITYNÍ OBLASTI	8
3.2	PRIORITIZACE CÍLŮ	9
3.3	KONSOLIDACE STRUKTURY A CÍLŮ PRIORITYNÍ OBLASTI	10
4.	<u>VÝSLEDKY ČINNOSTI EXPERTNÍHO PANELU .....</u>	<u>12</u>
4.1	STRUKTURA A CÍLE PRIORITYNÍ OBLASTI	12
4.2	SYSTÉMOVÁ OPATŘENÍ A DALŠÍ NÁVRHY EXPERTNÍHO PANELU	31
4.3	INDIKÁTORY PRO KONTROLU DOSAHOVÁNÍ CÍLŮ	34
4.4	NÁVRH ORIENTAČNÍ VÝŠE FINANČNÍCH NÁKLADŮ PRO DOSAŽENÍ CÍLŮ	37
5.	<u>PŘÍLOHY .....</u>	<u>I</u>
	PŘÍLOHA 1: STRUKTURACE PRIORITYNÍ OBLASTI PO PRVNÍ FÁZI	II
	PŘÍLOHA 2: PRIORITIZACE CÍLŮ	XXVIII
	2.1 KRITÉRIA VÝZNAMNOSTI A DOSAŽITELNOSTI	XXVIII
	2.2 VÝSLEDKY HLASOVACÍ PROCEDURY EXPERTNÍHO PANELU	XXX
	PŘÍLOHA 3: SCHÉMA FINÁLNÍ STRUKTURY PRIORITYNÍ OBLASTI SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ VÝZVY ČESKÉ SPOLEČNOSTI	XXXVII
	PŘÍLOHA 4: IDENTIFIKAČNÍ LISTY PRIORITYNÍCH DÍLČÍCH CÍLŮ	XXXVIII

2. Obsah Závěrečné zprávy

Závěrečná zpráva expertního panelu zahrnuje popis složení expertního panelu, metodický postup a výsledky činnosti expertního panelu v průběhu projektu PRIORITY2030 v rámci prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy.

Problémově vymezená prioritní oblast je dále strukturována na dílčí výzvy, hrozby a příležitosti, k nimž byly v horizontu roku 2030 identifikovány žádoucí stavy (tzv. stěžení cíle). Závěrečná zpráva dále obsahuje seznam identifikovaných středně- a dlouhodobých výzkumných cílů, kterými lze těchto žádoucích stavů dosáhnout, a souvisejících směrů výzkumu a vývoje.

V části Závěrečné zprávy, která předchází konečným výstupům, je představena prioritizační procedura, prostřednictvím které byly prioritní výzkumné cíle identifikovány. Ty spolu s definovanými podpůrnými opatřeními směřujícími ke konsolidovaným stěžejním cílům tvoří základ pro konečnou identifikaci národních priorit orientovaného výzkumu, vývoje a inovací České republiky v této prioritní oblasti.

K sestavení Závěrečné zprávy panelu Sociální a kulturní výzvy přispěli všichni členové expertního panelu. Výsledná podoba Závěrečné zprávy pak byla finalizována předsedou panelu, prof. PhDr. Ladislavem Rabušicem, CSc., a místopředsedou panelu, PhDr. Pavlem Baranem, CSc., ve spolupráci s tajemníky panelu, Mgr. Lenkou Hebákovou a Mgr. Davidem Markem.

Po ukončení činnosti expertního panelu byl název prioritní oblasti rozhodnutím Rady pro výzkum, experimentální vývoj a inovace ze dne 27. ledna 2012 dodatečně zkrácen na „Sociální a kulturní výzvy“. V této Závěrečné zprávě, která představuje výsledek činnosti expertního panelu, je proto stále používán původní název prioritní oblasti, Sociální a kulturní výzvy české společnosti.

Vymezení prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti

Současné moderní společnosti jsou mimo jiné charakterizovány dynamickými (mnohdy až překotnými) sociálními a kulturními proměnami, které vystavují Českou republiku (individuálně i sociálně) zcela zásadním výzvám. Nezbytný předpoklad efektivních reakcí na tyto výzvy, které mají podobu nejenom hrozeb, ale i velkých příležitostí, a které se odehrávají v kontextu globalizačních a integračních procesů, představuje jednak anticipace nezbytných adaptačních nároků, jednak schopnost jejich konstruktivního využívání. Tato adaptace a její reflexe musí být založena na zkoumání reálného vnitřního potenciálu české společnosti jakožto platformy, která podobu adaptačních a transformačních proměn podmiňuje. Globální sociální a kulturní změny ovlivňují kvalitu života české společnosti makro-, mezo- i mikrostrukturálně a zasahují od fungování státu a jeho institucí, přes proměny národních a sociálních identit, hodnot a norem až po každodenní život občanů i jejich rodin.

Tato orientovaná strategická výzva je proto zaměřena na zkoumání klíčových podmínek a trendů (vnitřních i vnějších), které budou ovlivňovat kvalitu života české společnosti v její sociální a kulturní rovině v první polovině 21. století.

Jeden z těchto trendů představuje zásadní demografická změna, jejímž výsledkem je výrazná proměna věkové struktury populace ústící v nevyhnutelné populační stárnutí. Se zmíněným trendem je spojen i tlak na proměnu hodnotového a kulturního paradigmatu reflektujícího tento demografický proces. Velkou výzvou je v tomto kontextu rozvoj a uplatnění moderních technologií v oblasti zdravotnictví, bydlení, urbanistiky, dopravy, finančnictví, informačních technologií a komunikací, které podporují samostatnost a soběstačnost seniorů a jejich integraci do společnosti (*gerontotechnologie*). Související příležitostí je i rozvoj nového segmentu ekonomiky (*silver economy*), která se bude muset orientovat na seniory jako zákazníky a bude reagovat na poptávku po nových výrobcích a službách zaměřených na tuto část populace. Zásadním cílem zde ovšem není prodloužení absolutní délky života, ale posouvání hranice aktivního života a jeho kvality do vyššího věku, které je komplexně vtěleno do konceptu „aktivního stárnutí“, včetně jeho dopadů na trh práce.

Velkou výzvu pro českou společnost budou představovat také globální integrační tendence, které budou působit na rozvoj občanské společnosti, na pojetí národních identit a na regionální příslušnosti. Tyto procesy nutně povedou ke konfrontaci s materiální a duchovní kulturou české společnosti, budou spojeny na jedné straně s adaptačními nároky, na straně druhé budou vyžadovat kreativní reflexi právě v těchto oblastech, včetně reflexe filosofické a historické a také reflexe domácích sociokulturních tradic.

Mezinárodní konkurence na globalizujících se trzích bude přinášet rovněž velkou výzvu pro formování lidského, sociálního a kulturního kapitálu, s nímž výrazně souvisí potřeba nejen nových forem vzdělávání, ale i komunikačních kompetencí, jazykových dovedností a také kompetencí v oblasti technologických podmínek komunikace. V souvislosti s těmito trendy bude posilován význam tzv. „celoživotního učení“.

Vlivy globalizující se celoplanetární společnosti s sebou budou dále přinášet konfrontace se stávajícími systémy a formami vládnutí (*governance*) a proměn tradičních paradigmat demokracie. Tyto procesy budou nutně probíhat v konfrontaci s národními tradicemi, se strukturou hodnot a postoji a tradičními kulturními normami.

Potenciální inkluze imigrantů z třetích zemí nebo i cizinců z členských zemí EU budou vystavovat českou společnost novým problémům ve způsobu organizace veřejného života v oblasti rovných příležitostí, v oblasti genderu a také ve sféře biologické a sociální reprodukce. V neposlední řadě budou tyto tendence spojeny jak s novými nároky na „domácí“ sociální mobilitu, tak také s problémy imigrace a odchodu do ciziny.

2. Složení expertního panelu

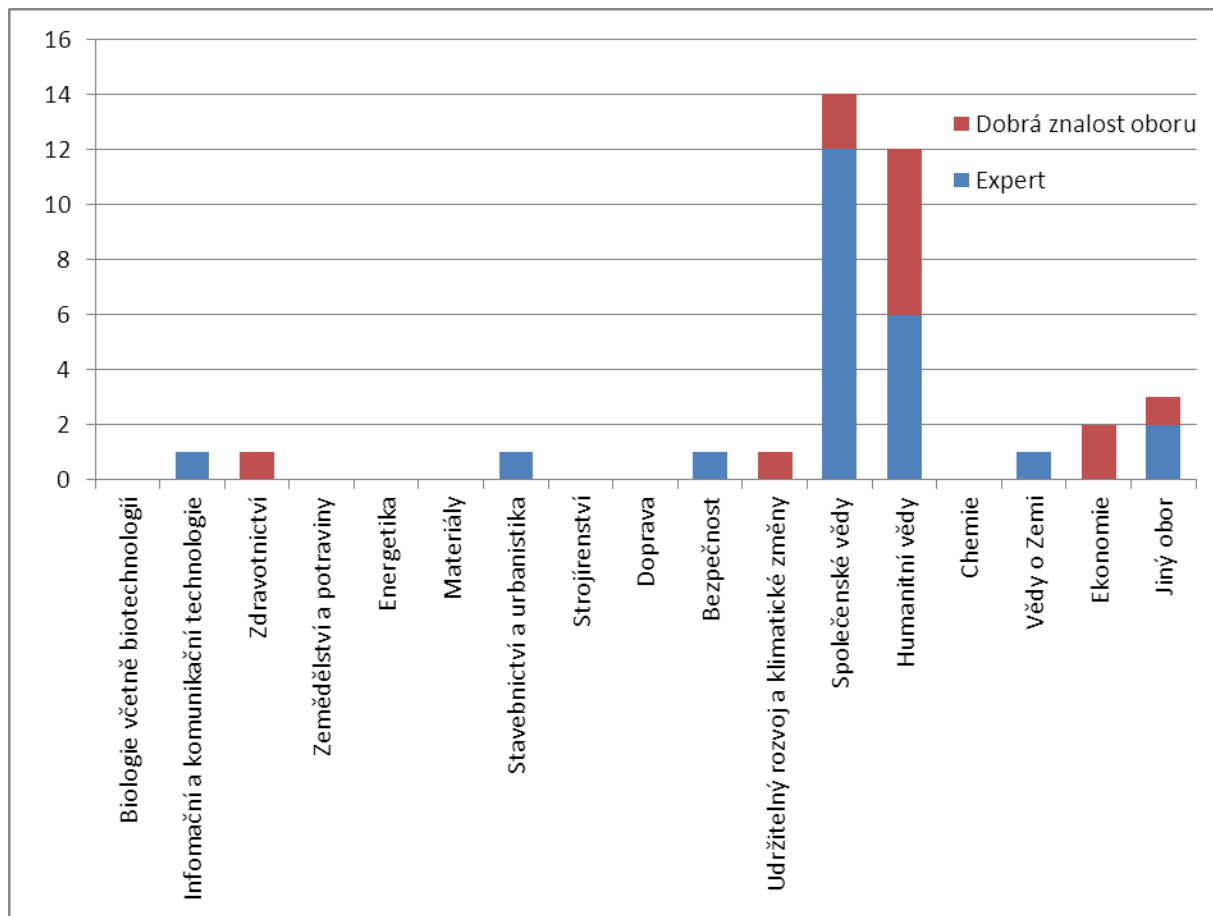
2.1 Charakteristika složení expertního panelu

V souladu s Principy pro přípravu národních priorit výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které tvoří základní zadání celého projektu přípravy priorit orientovaného výzkumu, vývoje a inovací, byl expertní panel sestaven multidisciplinárně.

Složení panelu respektuje znění prioritní oblasti z hlediska jak zastoupených odborností, tak i různých typů organizací. Zohledněna byla rovněž regionální dimenze. Výběr členů panelu ze souboru přijatých nominací probíhal podle následujícího klíče:

- Zastoupení expertů odpovídající hlavním oborům v rámci společenských a humanitních věd (viz graf 1 níže) – Prioritní oblast Sociální a kulturní výzvy české společnosti je tematicky velmi obsáhlá a do určité míry se překrývá s některými dalšími prioritními oblastmi, zejména s prioritní oblastí Znalostní ekonomika jako podpora konkurenceschopnosti a prioritní oblastí Ochrana a podpora lidského zdraví. Z důvodu zastoupení expertů na tyto obory ve jmenovaných expertních panelech byly při výběru upřednostněny odborníci především z oblasti společenských a humanitních věd (sociologie, filozofie, politologie, historie a věd o umění), jak ukazuje graf 1. Na úrovni expertní znalosti nebo dobré znalosti jsou zastoupeny také některé příbuzné obory.
- Zastoupení klíčových typů organizací – Prakticky výhradní zastoupení expertů ze společenských a humanitních věd logicky implikuje typy jejich mateřských organizací. Polovina členů panelu přísluší vysokým školám a třetina ústavům Akademie věd ČR. Po jednom zástupci mají v expertním panelu také příspěvkové organizace a rezortní výzkumné instituce. Ostatní typy organizací nebyly v panelu zastoupeny (viz tabulka 1 níže).
- Zastoupení expertů z různých regionů – Koncentrace výzkumných aktivit ve společenských a humanitních vědách do hlavních metropolitních center (Prahy, Brna, Ostravy) odůvodňuje zastoupení organizací se sídlem v těchto městech.

Graf 1: Struktura členů expertního panelu podle odbornosti

Tab. 1: Struktura členů expertního panelu podle typu organizace

Typ organizace	počet	v %
Vysoká škola	9	53%
Příspěvková organizace státu či kraje	1	6%
Organizační složka státu nebo organizační jednotka MO a MV		0%
Resortní veřejná výzkumná instituce	1	6%
Veřejná výzkumná instituce zřízená AV ČR	6	35%
Fyzická osoba (vč. OSVČ)	0	0%
Právníká osoba výše nezařazená	0	0%
Ostatní (nadace, asociace, sdružení apod.)	0	0%
Celkem	17	100%

2.2 Personální obsazení expertního panelu

Vedení panelu:

JMÉNO

Prof. PhDr. Ladislav Rabušic, CSc.

Předseda expertního panelu

PhDr. Pavel Baran, CSc.

Místopředseda expertního panelu

ORGANIZACE

Masarykova univerzita

Filozofický ústav AV ČR, v.v.i.

Tajemníci panelu:

JMÉNO

Mgr. Lenka Hebáková

Odpovědný tajemník

Mgr. David Marek

Další tajemník

ORGANIZACE

Technologické centrum AV ČR

Technologické centrum AV ČR

Členové panelu:

JMÉNO

Doc. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Doc. Ing. Petr Drulák, Ph.D.

RNDr. Adolf Filáček, CSc.

PhDr. Alena Jakubcová, Ph.D.

Doc. PhDr. Pavel Janoušek, CSc.

RNDr. Tomáš Kostecký, CSc.

Prof. PhDr. Josef Krob, CSc.

Prof. PhDr. Petr Macek, CSc.

Prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.

Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc. MSc.

Prof. Ing. Pavel Pudil, DrSc.

Prof. PhDr. Petr Sommer, CSc. DSc.

Doc. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D.

Doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D.

PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.

Doc. PhDr. Miroslav Zelinský, CSc.

ORGANIZACE

Masarykova univerzita

Ústav mezinárodních vztahů

Filozofický ústav AV ČR, v.v.i.

Institut umění – Divadelní ústav

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Masarykova univerzita

Masarykova univerzita

Česká zemědělská univerzita Praha

Univerzita Karlova v Praze

Univerzita Karlova v Praze

Vysoká škola ekonomická v Praze

Archeologický ústav AV ČR, v.v.i.

Filozofický ústav AV ČR, v.v.i.

Univerzita Karlova v Praze

Historický ústav AV ČR, v.v.i.

Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.

Ostravská univerzita v Ostravě

3. Činnost expertního panelu

Činnost expertního panelu probíhala od 30. září 2011, kdy byla nominace členů panelu schválena RVVI. Vlastní práce na formulaci struktury prioritní oblasti byla započata na workshopu 1, který se pro prioritní oblast Sociální a kulturní výzvy české společnosti konal 6. října 2011 v Technologickém centru AV ČR v Praze. Činnost expertního panelu pak pokračovala dvěma dalšími workshopy, online hlasováním a individuální přípravou podkladů a finalizací výstupu do poloviny prosince 2011. Tato činnost byla rozdělena do třech navazujících fází:

- Strukturace prioritní oblasti
- Prioritizace cílů
- Konsolidace cílů a struktury prioritní oblasti

3.1 Strukturace prioritní oblasti

Cílem této fáze bylo rozpracovat obecné vymezení prioritní oblasti do dílčích tematických bloků, tzv. oblastí, které se dále dělily na obsahově specifičtější podoblasti. Každá takto vymezená oblast a podoblast byla definována popisem klíčových problémově orientovaných témat. Ke každé podoblasti byla definována její žádoucí podoba v horizontu roku 2030. Tato žádoucí podoba byla označena termínem stěžejní cíl.

Ke každému stěžejnímu cíli je uvedena sada tzv. dílčích cílů, tedy postupných kroků k dosažení stěžejního cíle. Dílčí cíle jsou již vztaženy k výzkumu a vývoji, jedná se o středně - a dlouhodobé cíle pro výzkum a vývoj, kterých je třeba dosáhnout, aby bylo dosaženo i stěžejních cílů. Ke každému dílčímu cíli jsou uvedeny také ty směry výzkumu a vývoje, které byly expertním panelem identifikovány jako nejvíce relevantní pro dosažení daného dílčího cíle.

Tato fáze činnosti expertního panelu byla realizována na dvou workshopech, které se konaly ve dnech 6. října 2011 a 17. října 2011.

Workshop 1

Na workshopu 1 byla s využitím podkladů připravených předsedajícími panelu ve spolupráci s tajemníky panelu strukturována prioritní oblast do 5 oblastí a 20 podoblastí. Pro každou podoblast byl formulován stěžejní cíl v horizontu roku 2030, který popisuje žádoucí stav dané podoblasti právě v roce 2030. Tohoto cíle má být dosaženo s přispěním výzkumu a vývoje i dalších systémových opatření.

Workshop 2

Na workshopu 2 byly stěžejní cíle členy panelu dále rozpracovány do úrovně dílčích cílů (s bližším časovým horizontem a týkajících se výzkumu a vývoje). Tyto dílčí cíle představují postupné kroky naplnitelné výzkumem a vývojem, které bude třeba učinit pro dosažení jednotlivých stěžejních cílů. Každý dílčí cíl je charakterizován stručným popisem, včetně uvedení jeho přínosu pro dosažení stěžejního cíle. Ke každému dílčímu cíli byly mimoto definovány související směry výzkumu a vývoje, které jsou pro naplnění dílčího cíle nejvíce relevantní, stejně jako časový horizont, k němuž je naplnění dílčího cíle očekáváno.

Výsledky této fáze činnosti expertního panelu realizované na workshopech 1 a 2 byly vstupem pro online hlasování o významnosti a dosažitelnosti jednotlivých dílčích cílů. Tyto výsledky jsou shrnuty v Příloze 1.

3.2 Prioritizace cílů

Druhou fází činnosti expertního panelu byl samotný proces výběru prioritních dílčích (výzkumných) cílů. Úkolem prioritizace dílčích cílů bylo redukovat jejich počet a dále již pracovat jen s těmi klíčovými, tedy prioritními. Celý proces prioritizace, který je logickou reakcí na omezené zdroje a kapacity, jenž mohou k naplnění dílčích cílů sloužit, sestával z několika na sebe navazujících kroků.

První krok prioritizace probíhal formou on-line hlasování prostřednictvím hlasovacího formuláře umístěného na extranetu (přístupném pouze po přihlášení) webu www.priority2030.cz po dobu 10 dní v období mezi druhým a třetím workshopem. Hlasování o dílčích cílech prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti bylo povoleno pouze členům tohoto panelu a předsedovi a místopředsedkyni Koordinační rady expertů. Hlasování se ve vymezeném termínu zúčastnilo všech 19 členů panelu, tedy 17 panelistů, předseda a místopředseda panelu (předseda a místopředsedkyně koordinační rady se hlasování v této prioritní oblasti nakonec nezúčastnili).

Hodnocení dílčích cílů probíhalo prostřednictvím hlasování o jejich významnosti a dosažitelnosti. Pomocí hodnocení významnosti dílčího cíle byl posuzován význam dílčího cíle v širších souvislostech (a nikoliv pouze v rámci daného stěžejního cíle, k němuž dílčí cíl směřuje). Prostřednictvím dosažitelnosti pak byla hodnocena schopnost a úroveň českého výzkumu, vývoje a inovací daného dílčího cíle dosáhnout, s přihlédnutím k dalším systémovým podmínkám.

Kritéria významnosti a dosažitelnosti byla sestavena z řady dílčích kritérií, definovaných předsedy a tajemníky individuálně pro tento panelu (viz Příloha 2.1). U všech těchto kritérií bylo hodnocení prováděno na stupnici 1 – 5 v tomto významu (v případě kritéria „Očekávaná finanční náročnost“ ve významu opačném):

- 1 = velmi nízký až zanedbatelný;
- 2 = nízký;
- 3 = střední;
- 4 = vysoký;
- 5 = velmi vysoký.

Před samotným hlasováním o významnosti a dosažitelnosti dílčích cílů měl každý člen expertního panelu možnost zvolit, zdali bude daný cíl hodnotit, či nikoliv. Pokud se rozhodl daný dílčí cíl hodnotit, v dalším kroku pro daný dílčí cíl ohodnotil svojí úroveň kvalifikace a odbornost. Od zvolené úrovně odbornosti se pak odvíjela váha jeho hlasu. Členové expertního panelu v rámci tohoto kroku měli možnost zvolit jednu z následujících úrovní:

- Základní nebo malá znalost;
- Dobrá znalost;
- Expert.

Výsledky online hlasování jsou součástí Přílohy 2.2. Tyto výsledky sloužily v druhém kroku jako jeden z podkladů pro finální výběr prioritních dílčích cílů, tedy cílů s vysokou významností (na prvním místě) a zároveň vysokou dosažitelností, které pro všechny panely provedla nejprve Koordinační rada expertů, vždy na návrh předsedů daného expertního panelu. Tento výběr prioritních dílčích cílů byl na workshopu 3 posouzen a finalizován členy expertního panelu.

3.3 Konsolidace struktury a cílů prioritní oblasti

Navrhovaná podoba výběru prioritních dílčích cílů vytvořená Koordinační radou expertů (s dominantní úlohou předsedů příslušného panelu) byla hlavním vstupem pro workshop 3 expertního panelu Sociální a kulturní výzvy české společnosti.

Workshop 3

Návrh Koordinační rady expertů byl členům panelu představen a odůvodněn předsedy panelu a následně rovněž s drobnými úpravami konsensuálně přijat. Úpravy původního návrhu spočívaly v doplnění 3 dílčích cílů k 23 původně vybraným. Tyto doplněné dílčí cíle jednak odpovídají na významné společenské problémy, jednak reprezentují širší tematickou oblast, která by v případě jejich nezahrnutí do výběru zůstala zcela opomenuta. V rámci dalších úprav byl drobně pozměněn název 7 dílčích cílů, u 9 dílčích a 3 stěžejních cílů pak byly upraveny popisy tak, aby lépe odpovídali žádoucí finální podobě výstupu. Struktura prioritní oblasti navržená na dvou předchozích workshopech zůstala zachována pouze s tím rozdílem, že na základě výsledků prioritizace bylo zcela vypuštěno těchto 5 původních podoblastí (protože neobsahovaly žádný z prioritních dílčích cílů):

- 1.4 Globální ohrožení a příležitosti
- 2.3 Řízení a správa
- 4.2 Tvůrčí potenciál a sociální inovace
- 4.5 Kvalita života v sociálních souvislostech
- 5.3 Řízení systému VaVal, stimulace, eliminace rizik, reflexe, etické souvislosti

Konečná podoba strukturace prioritní oblasti (uvedená v kapitole 4) ukazuje již pouze prioritní dílčí cíle a k nim příslušné oblasti a podoblasti. Za tímto účelem bylo oproti průběžným výstupům upraveno označení takto (uvedeny pouze prioritní dílčí cíle a k nim příslušné oblasti a podoblasti):

Původní označení	Finální označení	Název
1.4	1.3	Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát
1.4.3	1.3.1	Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám
1.5	1.4	Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
1.5.2	1.4.1	Efektivnější využití potenciálu migrace
1.5.3	1.4.2	Posílení teritoriální soudržnosti
2.2.3	2.2.1	Funkční a efektivní veřejné politiky a správa
3.1.3	3.1.2	Filosofická a sociologická reflexe vlivu médií na proměnu lidského života a formování společnosti
3.3.3	3.3.2	Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace
4.3	4.2	Trh práce a politika zaměstnanosti
4.3.1	4.2.1	Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce
4.4	4.3	Ochrana a podpora lidského zdraví
4.4.1	4.3.1	Efektivní fungování nadrezortního systému ochrany a podpory zdraví populace

Každý stěžejní cíl je blíže definován sadou indikátorů pro měření míry, s jakou se daří stěžejní cíl plnit, a orientačním odhadem finančních nákladů, jenž v souvislosti s jeho dosažením bude třeba vynaložit.

Problematicke indikátorů byla v expertním panelu věnována širší diskuze, jejímž závěrem bylo, že v mnoha případech není možné nebo účelné tyto indikátory definovat vzhledem k charakteru či obsahu stěžejních cílů (indikátory se například omezují na sledování pouze některých dílčích aspektů a jiné významné přehlíží).

V bodě věnovaném odhadu očekávané finanční náročnosti jednotlivých oblastí a podoblastí došlo ke konsensu, že se jedná o velmi orientační návrh, k němuž má panel jen velmi omezené podklady, a proto byly s drobnými změnami (zvýhodnění oblasti 2 vzhledem k tematicky širěji definovaným dílčím cílům) v zásadě převzaty agregované výsledky online hlasování.

Spolu s prioritními dílčími cíli byla v prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti identifikována doprovodná opatření, která napomohou a usnadní dílčím cílům dosáhnout stanovených stěžejních cílů. Tato doprovodná opatření mají charakter převážně systémových opatření a doporučení.

4. Výsledky činnosti expertního panelu

4.1 Struktura a cíle prioritní oblasti

Výsledkem činnosti expertního panelu byla finální podoba struktury prioritní oblasti a konsolidované znění stěžejních a dílčích cílů. Výsledná podoba této struktury je znázorněna v tabulce 2 a také v Příloze 3.

Tab. 2: Struktura prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti

Oblast	Podoblast	Prioritní dílčí cíle
1. Demografické a sociální proměny	1.1 Demografické stárnutí, rodinná politika	1.1.1 Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí
		1.1.2 Zlepšení reprodukčního potenciálu populace zvýšením hodnoty rodiny ve společnosti a zefektivněním podpory porodnosti
		1.1.3 Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností
	1.2 Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin	1.2.1 Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace
		1.2.2 Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace
	1.3 Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát	1.3.1 Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám
	1.4 Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost	1.4.1 Efektivnější využití potenciálu migrace
		1.4.2 Posílení teritoriální soudržnosti
2. Vládnutí a správa	2.1 Občan, stát, společnost	2.1.1 Legitimní politický systém
		2.1.2 Legitimní právní systém
		2.1.3 Legitimní sociálně-ekonomický systém
	2.2 Veřejné politiky a správa	2.2.1 Funkční a efektivní veřejné politiky a správa
3. Kultura, hodnoty, identita a tradice	3.1 Proměny hodnotových struktur a etika	3.1.1 Proměna základních etických principů života ve společnosti
		3.1.2 Filosofická a sociologická reflexe vlivu médií na proměnu lidského života a formování společnosti
	3.2 Národní, regionální a lokální identita a tradice	3.2.1 Znalosti historie jako předpoklad uchovávání a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu
		3.2.2 Zkoumání jazyka a literatury jako nástrojů pro uchovávání identity
		3.2.3 Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby
	3.3 Hmotné a nehmotné kulturní dědictví	3.3.1 Aktivní ochrana kulturního dědictví
		3.3.2 Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace
	3.4 Religiozita	3.4.1 Reflexe role náboženství v současné české společnosti a v globálním kontextu

4. Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu	4.1 Výchova, vzdělání, celoživotní učení	4.1.1 Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle 4.1.2 Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání
	4.2 Trh práce a politika zaměstnanosti	4.2.1 Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce
	4.3 Ochrana a podpora lidského zdraví	4.3.1 Efektivní fungování nadrezortního systému ochrany a podpory zdraví populace
5. Člověk, věda a nové technologie	5.1 Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací	5.1.1 Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR
	5.2 Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie	5.2.1 Adaptace na nové technologie

Finální struktura prioritní oblasti je v následující části podrobně popsána do úrovně prioritních dílčích cílů. Pro každý prioritní dílčí cíl byl dále vypracován tzv. Identifikační list prioritního dílčího cíle, který obsahuje o daném cíli podrobnější informace. Tyto Identifikační listy tvoří Přílohu 4.

Oblast 1: Demografické a sociální proměny

Demografické a sociální změny se odehrávají při vzájemném prolnutí vnějších kontextuálních podmínek, které jsou dány především procesy globalizace a evropské integrace, a vnitřních možností a potenciálů naší společnosti. Zásadní výzvou pro Česko je přitom udržení si svého dosavadního postavení v globální dělbě práce a z ní vyplývající kvality života obyvatel. Přestože je Česká republika v současnosti silně integrovaná do globálního ekonomického systému, jde o integraci do značné míry nerovnou. Firmy lokalizované v Česku mají spíše nižší postavení v rámci globálních produkčních sítí, což ovlivňuje i větší zaměření výroby na rutinní práce náročné na pracovní sílu často zabezpečovanou imigranty. Z výše uvedeného vyplývá i nižší úroveň mezd a potenciálu pro inovace.

Česko je stejně jako většina evropských zemí postaveno před problém měnící se věkové struktury obyvatelstva. Oba základní procesy demografické reprodukce (porodnost a úmrtnost) vykazovaly v posledních dvou desetiletích neočekávaně rychlé změny a vedly ke zvýšení dynamiky demografického stárnutí. Senioři tvoří stále významnější skupinu obyvatel. Významnými změnami prochází rovněž rodina a její základní funkce. Hodnotová proměna společnosti, růst pracovních a volnočasových příležitostí se odrazily v pluralizaci životních stylů, oslabování rodinných struktur a rostoucí atomizaci společnosti. Jedním z významných důsledků je relativně nízká plodnost a snižování podílu dětí ve společnosti. Současná úroveň demografické reprodukce ovlivní věkovou strukturu populace po několik desetiletí. Proměny demografické situace zvyšují nároky kladené na mezigenerační solidaritu, ekonomicky aktivní populaci a činí budoucí společnost zranitelnější. Proto se reakce na tyto výzvy soustředí na přijímání adaptačních opatření zaměřených na rostoucí podíl seniorů ve společnosti a snaží se přispět k formování efektivnějších opatření s cílem zvýšit hodnotu rodiny ve společnosti, podpořit porodnost zmírnit tak dynamiku demografického stárnutí a zlepšit vyváženost věkové struktury.

V důsledku ekonomické reorganizace, reformulace role sociálního státu, měnících se hodnotových měřítek a mezinárodní otevřenosti narůstají příležitosti pro volbu životních strategií. Ne každý jedinec, domácnost a sociální skupina má však příležitost širě těchto voleb využít. Dochází tak k nárůstu sociální a kulturní diferenciace společnosti. Nerovné rozdělení bohatství a moci je většinou společnosti považováno za oprávněné, jiné nerovnosti jsou nicméně vnímány jako nespravedlnost. Jde zejména o diskriminaci a vysokou míru příjmových nerovností. Stratifikace společnosti a sociální nerovnosti jsou také důsledkem subjektivního vnímání diskursivních reprezentací. Nerovné sociální a ekonomické postavení se projevuje v nerovném přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám.

Závažné je utváření vícenásobných komplexních nerovností v lokalitách koncentrace specifických sociálních skupin a růst sociálně-prostorových nerovností snižujících sociální soudržnost společnosti v národním, regionálním a lokálním měřítku. Utvářejí se sociálně vyloučené skupiny, jejichž nerovné postavení jim výrazně znesnadňuje přístup k běžným zdrojům, příležitostem a pozicím nezbytným pro zapojení se do normálního života společnosti. Sociálně vyloučení jsou často koncentrováni v prostorově segregovaných lokalitách, kde dochází k reprodukci způsobu života ve stavu sociálního vyloučení chudoby. V rámci společnosti dochází k marginalizaci a stigmatizaci sociálně vyloučených skupin a jejich negativnímu vnímání zbytkem společnosti.

Sociální a kulturní proměny moderní společnosti jsou provázány rozsáhlou mobilitou. Stoupá počet obyvatel, kteří žijí v místě, kde se nenarodili a s nimiž je nepojí žádná sociální ani citová vazba. Koncentrace novousedlíků jsou výzvou pro hledání nových typů soužití. Česko čelí narůstajícímu odlivu mozků z většiny krajů směrem do metropolitní oblasti Prahy, ale také do zahraničí. Vnitřní migrace reflektuje narůstající sociálně-prostorové nerovnosti a dále je umocňuje rostoucími disparitami mezi městy a venkovem, metropolitními oblastmi a periferiemi. Výsledkem je depopulace některých měst a venkovských periférií a naopak bezbřehý suburbánní růst. Růst dojížděky za prací a službami reaguje na regionální disparity na trzích práce a bydlení. Extensivní nárůst dojíždění ale přináší zvýšení nákladů a snížení možností sociální interakce v místě bydliště.

Prevenici růstu nerovností a posilování soudržnosti se snaží zabezpečit stát v partnerství veřejné správy, neziskového a soukromého sektoru při aplikaci sociálních inovací, decentralizace a lokalizace sociálních politik a služeb v rámci víceúrovňové správy. Narůstající význam mají sociálně inovace zejména při prevenci sociálního vyloučení a integraci sociálně znevýhodněných skupin.

Oblast je rozdělena do čtyř podoblastí: 1) Demografické stárnutí, rodinná politika; 2) Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin; 3) Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát; a 4) Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost.

Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika

V důsledku zlepšujících se úmrtnostních poměrů a nového reprodukčního modelu spojeného s velmi nízkou úrovní plodnosti dochází k demografickému stárnutí. Změny v rozložení obyvatel podle věku se promítají do změny v rovnováze zajišťující mezigenerační solidaritu. Vedle důchodové reformy hrají významnou roli opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti a rodinná politika vytvářející příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry.

Prodlužování věku ekonomické aktivity by mělo citlivěji zohlednit rozdílnost zdravotního stavu a možnosti pracovní angažovanosti jedinců vyššího věku. Seniori tvoří a budou tvořit stále početnější skupinu obyvatel, jež je vystavena riziku sociální exkluze. Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Jde zejména o podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah (mimo jiné i prostřednictvím prvků *age managementu*), celoživotního učení a zdravotní prevence. Stejný význam má i zmírnění genderových nerovností. Důležité je začlenění seniorů do společenských a ekonomických aktivit i v období, kdy již pobírají starobní důchod. Sociální inkluze seniorů zahrnuje otázky jako je prevence samoty, zapojení lidí v důchodovém věku do ekonomických aktivit, mentorská funkce a předávání životních zkušeností, udržitelnost zdravotního systému a ústavní péče, bezpečné a vhodné bydlení či dostupnost mobilizačních pomůcek (*enabling environment*).

Významnými změnami prochází rovněž rodina a její základní funkce. Změny hodnotových měřítek se promítají ve větší orientaci na pracovní výkonnost při upozadění role rodiny, pluralizaci životních stylů (včetně tzv. *singles*), v rozšiřování nových forem partnerského soužití a odkládání klíčových životních událostí (sňatku a rodičovství) do vyššího věku. Výsledkem je nízká sňatečnost a vysoká rozvodovost vypovídající o nestabilitě partnerských svazků a nízká porodnost, která však není spojená s nízkými reprodukčními záměry, ale s odlišnými podmínkami pro jejich realizaci. Rodinná politika by měla zahrnovat různé formy podpory rodiny včetně podpory finanční, sociálních služeb, slučitelnosti profesního a rodinného života nebo volnočasových aktivit dětí. Nové formy rodinné politiky by měly přispět k vytvoření vstřícného klimatu vůči rodině.

Stěžejní cíl 1.1:

Stěžejním cílem je vytvoření efektivní populační politiky, která bude důsledkům populačního stárnutí čelit nejen realizací konceptu aktivního stárnutí, ale také zmírňovat jeho rostoucí dynamiku podporou reprodukčního potenciálu populace s cílem zajistit demografickou obnovu z dlouhodobější perspektivy a zmírnit věkově strukturální nerovnosti. Efektivní populační politika bude připravena reagovat na populační výkyvy a územní nerovnosti v populačním vývoji, které způsobují nesoulad mezi poptávkou a kapacitami, a navrhne odpovídající adaptační mechanismy.

Dílčí cíl 1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí

Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.

	<p>Dílčí cíl 1.1.2: Zlepšení reprodukčního potenciálu populace zvýšením hodnoty rodiny ve společnosti a zefektivněním podpory porodnosti</p> <p>Cílem je navrhnout obrysy rodinné politiky, která vytvoří příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry. Nové formy rodinné politiky budou reagovat na důsledky demografické proměny, jež limituje potenciál stávající populace k reprodukci.</p>
	<p>Dílčí cíl 1.1.3: Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností</p> <p>Cílem je na základě predikce a vyhodnocení důsledků populačních změn a prostorových nerovností definovat účinné adaptační mechanismy. Ty posílí připravenost společnosti na populační vlny způsobené rozdíly v porodnosti a vytvářející nesoulad mezi poptávkou a kapacitami (školky, školy, zdravotnické a další služby) a na prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách způsobující deficity služeb.</p>

Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin

V souvislosti s ekonomickými změnami, socioekonomickou a kulturní diferenciací, zahraniční migrací a narůstající sociální nerovností se utvářejí sociální skupiny, jejichž nerovné postavení ve společnosti vytváří takové handicap, které je omezuje v plnohodnotném zapojení a začlenění do společnosti. Sociálně vyloučené skupiny mají výrazně znesnadněn či omezen přístup k běžným zdrojům, příležitostem a pozicím nezbytným pro zapojení se do normálního života společnosti, sociálně vyloučení jsou odříznuti od institucí a služeb, sociálních sítí a vzdělávacích příležitostí. V podmínkách sociálního vyloučení se posilují a prohlubují specifické hodnoty a normy, mezi něž patří například důraz na přítomnost a neschopnost plánovat do budoucna, pocity beznaděje, bezmocnosti a rezignace, které nadále posilují stav vyloučení.

V rámci společnosti dochází k marginalizaci a stigmatizaci vyloučených skupin a jejich negativnímu vnímání zbytkem společnosti. Sociálně vyloučení jsou často koncentrováni v prostorově segregovaných lokalitách. Život v prostorově segregovaných lokalitách vede k reprodukci způsobu života ve stavu sociálního vyloučení a chudoby. Segregace sociálně slabých omezuje jejich možnosti čerpat z kulturního a sociálního kapitálu těch, kteří jím disponují.

V Česku je sociálním vyloučením, segregací, marginalizací a stigmatizací ohrožena zejména část romské populace a některé skupiny zahraničních imigrantů. Sociální handicap zpravidla nejsou sociálně vyloučení schopni vlastními silami překonat. Sociální vyloučení, segregace a marginalizace mají řadu příčin, které je společnost schopna ovlivnit. Významnou cestou k vyloučení je ztráta zaměstnání, dlouhodobá nezaměstnanost a závislost na sociálních dávkách. Dalším z klíčových faktorů je nedostatečné vzdělání, nízká funkční gramotnost a neschopnost komunikovat s okolím, které si sociálně handicapovaní přinášejí již z dětství. Značně sociálně znevýhodněni jsou migranti za prací, kteří neznají jazyk, místní zvyklosti a nemají v Česku vytvořené sociální kontakty. To vše umocňuje nerovné právní postavení zneužívané při jejich přístupu na trh práce, bydlení a služeb. Jedním ze zásadních a prohlubujících se mechanismů vyloučení jsou nepochopení a předsudky sociálního okolí projevující se ve formě rasismu, xenofobie a paranoidního chování. Sociálně vyloučených a marginalizovaných osob přibývá a narůstá jejich koncentrace v sociálně vyloučených a sociálně deprivovaných lokalitách. Výzvou nejbližších let je zmapovat mechanismy vyloučení, segregace, marginalizace a stigmatizace a vytvořit nástroje a instituce k jejich překonávání. Tyto nástroje je nutné směřovat jednak k marginalizovaným (přesně diagnostikovat jejich problém a jeho rozsah a vytvořit účinné mechanismy k jejich integraci) a současně k majoritní společnosti ve smyslu vytváření inkluzivní společnosti.

Stěžejní cíl 1.2:

Stěžejním cílem je formulace politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace, důraznější uplatnění nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace a stimulace sociální inkluze s cílem zabránění sociálně-prostorové koncentraci a mezigenerační reprodukci deprivace a vyloučení.

<p>Dílčí cíl 1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace</p> <p>Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.</p>
<p>Dílčí cíl 1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace</p> <p>Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.</p>

Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát

V moderních demokratických tržních společnostech má na sociální rozvrstvení a nerovnosti rozhodující vliv ekonomické postavení vyplývající ze získaných a reprodukováných ekonomických statků. Ekonomické postavení přitom zpravidla ovlivňuje i další charakteristiky, jako jsou etnicita, státní občanství, náboženství, sexuální orientace, věk nebo zdravotní omezení. Velkou výzvou dnešní společnosti je jak skloubit širokou volbu příležitostí se zajištěním základní úrovně kvality života pro všechny občany, a to v kontextu vysoké závislosti na globální ekonomice a z toho vyplývající lokální zranitelnosti. Další výzvou je zrovnoprávnění postavení sociálních skupin omezením vlivu charakteristik, které nejsou přímým důvodem horších schopností či dovedností jednotlivce z hlediska zapojení do společenské dělby práce.

Etnická, sexuální, náboženská nebo politická diskriminace, které nejsou přímým důvodem horších schopností či dovedností jednotlivce z hlediska zapojení do společenské dělby práce, zásadně ovlivňuje přístup některých sociálních skupin ke vzdělání, na trh práce, k bydlení či zdravotnímu zabezpečení. Vžitá představy a stereotypní hodnocení a priori znevýhodňují příslušníky určitých skupin a ovlivňují tak jejich individuální možnosti. Sociální nerovnosti jsou tak do značné míry sociálně konstruovány a reprodukovány na základě percepce znaků, jež by neměly mít vliv na společenský úspěch nebo na kvalitu života. Velkou výzvou pro dnešní společnost je omezování diskriminačních praktik ze strany úřadů státní a veřejné správy, soukromých organizací a firem i mezi občany.

Nerovné sociální a ekonomické postavení se projevuje v nerovném přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám. Prostřednictvím lokalizace bydlení se promítá do kvality životního prostředí, dostupnosti práce a služeb, nákladů na dopravu a energie. Nerovnost se v těchto oblastech vzájemně prolíná, posiluje a reprodukuje. Vícenásobné komplexní nerovnosti se utvářejí v lokalitách a oblastech každodenního života populace, v městských čtvrtích, sídlech a regionech. Narůstají sociálně-prostorové nerovnosti. Formují se regionální disparity mezi rostoucími a prosperujícími oblastmi s vysokou a rozmanitou nabídkou na trzích práce a upadajícími strukturálně postiženými periferními regiony. V měřítku měst i venkovských oblastí se pak setkáváme s kontrastem koncentrované chudoby v sociálně vyloučených lokalitách a bohatství v oplocených a střežených rezidenčních komplexech. Výzvou je poznání a pochopení mechanismů utváření vícenásobných komplexních nerovností a jejich reprodukce v každodenním životě sociálních skupin v jimi obývaných lokalitách.

V kontextu dynamiky sociálních nerovností dochází k reorientaci a modernizaci sociálního státu. Experimentuje se s různými typy řešení v závislosti na národních kontextech a tradicích, politických preferencích a ekonomických možnostech. Komplexní znalost podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností při zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů není při přijímání klíčových rozhodnutí často příliš hluboká. Sociální služby podporující sociální soudržnost a omezující vznik sociálního vyloučení se stávají v modernizovaném pojetí

sociální politiky klíčovou oblastí. Přitom se projevuje potřeba decentralizace a lokalizace politiky v rámci víceúrovňové správy sociálních služeb a uplatnění univerzálních standardů rozsahu, kvality a dostupnosti služeb při zohlednění specifických kontextů.

Stěžejní cíl 1.3:

Stěžejním cílem je prevence růstu sociálních nerovností a nespravedlností, podpora sociální soudržnosti prostřednictvím poznání podmínek, příčin a mechanismů formování a reprodukce sociálních nerovností s důrazem na zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při respektování vnějších rámců daných pozicí Česka v globálním systému a vnitřních faktorů, jež je možné vhodnými politikami a nástroji ovlivnit.

Dílčí cíl 1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám

Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.

Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost

Sociální a kulturní proměny moderní společnosti jsou provázány rozsáhlou prostorovou a sociální mobilitou. Pohyb lidí v prostoru umožňuje snadno prostupné hranice státu, rychle se měnící nabídka pracovních příležitostí, možnosti ubytování, nové metody zprostředkování práce. Současně nové komunikační technologie umožňují reprodukovat původní kulturu bez kontaktu se zemí původu. Ve státech Evropy, včetně Česka stoupá počet obyvatel, kteří žijí v místě, kde se nenarodili a s nímž nemají žádnou sociální ani citovou vazbu. Prostředí plná novousedlíků jsou výzvou pro hledání vhodných typů soužití a spolupráce mezi institucemi přitahujícími pracovní sílu a institucemi vytvářejícími migrační politiku.

Česká republika je a i v dalších letech bude v ambivalentním postavení. Na jedné straně bude cílovou destinací i migrace z východu, na druhé straně bude zdrojovou zemí migrace pro bohatší státy. Velkou výzvou bude nejen měnící se etnická kompozice Česka, ale i nebezpečí tzv. odlivu mozků (*brain drain*). Vedle integračních mechanismů pro imigranty je třeba vytvářet stabilizační mechanismy zejména pro kvalifikovanou autochtonní populaci, která má největší příležitosti k dobré prosperitě v zahraničí. Vytváření vazeb s Čechy v zahraničí a posílení mezinárodních sítí může být výraznou základnou nových podniků a kontaktů.

Prostorová mobilita ve formě migrace je těsně provázána se sociální mobilitou. Migrace zpravidla směřuje do míst umožňujících zlepšení sociálního postavení. Vnitřní migrace reflektuje narůstající sociálně prostorové nerovnosti a dále je umocňuje. Adekvátní reakce spočívá v hledání mechanismů stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, center a periferií, zabraňování výrazné depopulace v tzv. *shrinking cities* a venkovských perifériích a zvládání radikálního růstu suburbánních zón. Proces, který Česko pociťuje dosud jen částečně, ale jehož význam poroste, je sezónní mobilita sociálně lépe situovaných vrstev obyvatelstva, stěhování seniorů do atraktivních míst světa, ale též naopak (v Česku již dobře patrná prostorová koncentrace chudoby, tvorba etnických čtvrtí, segregovaných společenství).

Kontinuální výzvou spojenou s prostorovou mobilitou je dojíždka za prací, službami a vzděláváním, hledání ekologicky šetrných a levných forem dopravy a komunikace bez nutnosti osobního setkání (práce doma, distanční vzdělávání apod.). V souvislosti s regionálními disparitami na trzích práce a trzích bydlení přitom narůstá význam dojíždky za prací na větší vzdálenosti. Zatímco dojíždka pomáhá vyrovnávat územní nerovnoměrnosti v rozmístění bydliště, pracovišť a služeb, extenzivní nárůst dojíždění přináší zvýšení nákladů a rovněž snížení možností sociální interakce v místě bydliště.

Stěžejní cíl 1.4:

Stěžejním cílem je účinnější migrační politika a efektivní nástroje pro integraci cizinců, stabilizaci potenciálních emigračních skupin, jejichž setrvání na území České republiky je žádoucí formulace a aplikace principů teritoriální soudržnosti a usměrňování podmínek pro vnitřní migraci a redistribuci populace při omezení nežádoucích efektů ve formě růstu regionálních disparit, rychlé depopulace jádrových měst a periférií a nezvladatelného růstu v suburbii.

Dílčí cíl 1.4.1: Efektivnější využití potenciálu migrace

Cílem je formulace a aplikace migrační a integrační politiky, která zohledňuje potřeby Česka, zdroje migrace a hrozby odlivu kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků při důrazu na skloubení potřeb nízko-kvalifikované rutinní práce v průmyslu a vysoce-kvalifikované práce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a při reflektování příležitostí a rizik spojených s migrací, transnacionálními vazbami migrantů a stabilizací obyvatelstva v oblastech, ze kterých se vystěhovává obyvatelstvo s vyšším potenciálem lidského kapitálu.

Dílčí cíl 1.4.2: Posílení teritoriální soudržnosti

Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládnutí radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.

Oblast 2: Vládnutí a správa

Stávající systém vládnutí prochází vážnými problémy, ať již z důvodů klesající legitimacy mocenských struktur, nových technologických možností v oblasti vztahů mezi mocí a občany či neustále se zvyšujícími požadavky občanů vůči veřejné sféře a naopak. Varující je rovněž zvětšující se odstup mezi občany a demokratickým systémem, jejich nedůvěra ve spravedlnost systému a rovněž narůstající pocit diskrepance mezi právem a spravedlností. Posuny vyvolané technologickými inovacemi (především v oblasti komunikace a zpracování informací), zvýšenou mobilitou (jak kapitálu, tak i lidí), částečným přebíráním role státu jinými aktéry (firmami, nevládními organizacemi, mezinárodními a nadnárodními institucemi) a globalizací propojující dříve oddělené národní společnosti vyvolávají potřebu nové reflexe základních politických modelů a zákonitostí.

Z toho důvodu je nezbytné promýšlet inovace ve stávajícím systému a současně ověřovat nové způsoby vládnutí, což je východiskem pro jejich další rozvoj, jakož i pro adaptaci politického systému a veřejné správy na aktuální a budoucí potřeby české společnosti v kontextu globalizace a evropské integrace. Znalost konkrétních procesů formování práva, široce chápaného vládnutí, politického systému, veřejné správy či mechanismů tvorby a uplatnění veřejných politik v Česku umožní formulovat konkrétní návody a postupy optimalizace těchto procesů, a to včetně specifických nástrojů řízení a realizace společných nadnárodních politik EU v této oblasti. Formulace konkrétních návrhů změn, inovací či metodik v oblasti vztahu mezi občanem, státem, společností a mezinárodním prostředím v oblastech vládnutí a správy může vést k posílení legitimacy celého společenského systému a k efektivnějšímu, ale současně zodpovědnějšímu vládnutí. To vše v rámci systému víceúrovňového vládnutí se vstupy a výstupy na místní, regionální, národní i evropské úrovni. Přínosem může být dlouhodobý efekt bránící fenoménu odcizení mezi občanem a mocí a stimulační pozitivní projevy v řídicí praxi veřejné správy s možnými optimalizacemi ekonomických zdrojů nutných k jejímu fungování.

Oblast je rozdělena do dvou podoblastí, které se zabývají (1) vztahem mezi občanem, státem a společností; a (2) veřejnými politikami a správou.

Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost

Podoblast se zabývá široce chápanou interakcí mezi občanem, státem, společností a mezinárodním prostředím daným evropskou integrací a globalizací. Jako regulující institut je tématem této podoblasti nastavení a proměnlivost institucionálního rámce. Řeší různorodé chápání spravedlnosti napříč společenskými skupinami a jednotlivci, otázku rozporu mezi právem a spravedlností, otázku legitimacy celého společenského systému (především subsystémů sociálněekonomického, politického a právního), legitimacy konkrétních úrovní vládnutí a jednotlivých vládnoucích subjektů i potenciál a limity přímé demokracie. Reaguje na výzvy spojené s participací občanů, a to nejen aktivní či pasivní politikou, ale i dobrovolnickou či komunitní, které pomáhají vytvářet soudržnost celého společenského systému. Reaguje na proměny demokracie spojené s rozsáhlými společenskými změnami, globalizačními a integračními posuny, selháními elit (patrných především z přítomnosti a rozsahu korupce), jež se stále častěji v současném světě spojují se samotným zpochybněním nosnosti demokratického principu a projevují se jak rozsáhlými sociálními nepokoji či přímo kroky ohrožujícími demokracii. Podoblast zkoumá spojitosti a hranice mezi svobodou jednotlivce a společností, právem na občanskou neposlušnost a zodpovědnost elit, zajímá se o souvislosti mezi rozšířením počtu aktérů uvnitř politického systému, jež donedávna stáli zcela mimo tento systém (nevládní organizace, nadnárodní korporace apod.) a mírou legitimacy systému, hledá možnosti úspěšného působení v mezinárodním prostředí pro zajištění společenských cílů.

Stěžejní cíl 2.1:

Stěžejním cílem je legitimní společenský systém v Česku zasazený do legitimního mezinárodního prostředí, fungující právní systém s minimálním rozdílem mezi právem a spravedlností, systém se širokou a variabilní participací občanů, svobodný demokratický systém garantující občanům

základní lidská práva a občanské svobody, systém, který akceschopně reaguje na mezinárodní prostředí a podílí se na jeho utváření, a který úspěšně eliminuje interní i externí hrozby.	
	<p>Dílčí cíl 2.1.1: Legitimní politický systém</p> <p>Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování politického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se zmenšil odstup mezi politikou a občany. Příkladem takového výzkumu je hodnocení podmínek soutěže politických stran a důsledků pro legitimitu.</p>
	<p>Dílčí cíl 2.1.2: Legitimní právní systém</p> <p>Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování právního subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se právo přiblížilo spravedlnosti.</p>
	<p>Dílčí cíl 2.1.3: Legitimní sociálně-ekonomický systém</p> <p>Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování sociálně-ekonomického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby bylo možno odlišit legitimní nerovnosti od nelegitimních.</p>

<p>Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa</p> <p>Tato podoblast zahrnuje otázky spjaté s vývojem demokratických a nedemokratických systémů vlády, resp. celého systému vládnutí (<i>governance</i>) a jeho efektivnosti. Zabývá se funkčností českého ústavně-politického systému, jeho jednotlivými aktéry a vztahy mezi nimi, to vše v prostředí víceúrovňového vládnutí. Porovnává funkčnost různých variant zastupitelské a přímé demokracie, a to se zřetelem k funkcím a rolím veřejnosti a různých orgánů na jednotlivých úrovních rozhodovacího procesu. Podoblast zkoumá také efektivitu mechanismů tvorby a uplatnění veřejných politik, stejně jako optimalizaci procesů tvorby a implementace legislativy. Zvláštní pozornost věnuje vnější dimenzi těchto politik v bilaterální i multilaterální podobě, ať už se jedná o tradiční diplomacii či o vnější dimenzi dříve domácích politik (fiskální, monetární, obchodní, atd.) V této souvislosti sleduje funkčnost mezinárodních a nadnárodních organizací s ohledem na principy strategického vládnutí. Vedle „starých“, přesto stále aktuálních výzev ze strany nedemokratických řešení se zabývá i výzvami novými, s nimiž se soudobé demokratické společnosti Západu utkávají. Ty se týkají především vztahu soukromého ekonomického a veřejného sektoru, kde je fenoménem prorůstání politické a ekonomické moci, společenská odpovědnost firem (<i>corporate responsibility</i>), koncepce <i>public-private-partnership</i> apod.</p>	
<p>Stěžejní cíl 2.2:</p> <p>Stěžejním cílem je funkční a efektivní demokratický politický systém, umožňující vnější působení a aplikovatelný i v Česku, dále efektivní mechanismy tvorby a aplikace veřejných politik inspirované konceptem strategického vládnutí, promyšlené partnerství soukromého a veřejného sektoru s jasnou hranicí mezi nimi.</p>	
	<p>Dílčí cíl 2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa</p> <p>Cílem je přispět k nalezení efektivních mechanismů strategického vládnutí, veřejných politik, zahraniční politiky a správy odpovídajících anticipovaným proměnám české společnosti v globálním kontextu. Půjde o optimalizaci právního a politického systému, nalézání dynamické rovnováhy veřejného a soukromého sektoru a svázání veřejných politik s uplatněním kritéria kvality a udržitelnosti života.</p>

Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice

Každé společenství vytvářející komunitu konkrétního státu je existenciálně spjato s kategoriemi vlastní stability, funkční provázanosti a kooperativnosti. Přítomnost těchto kvalit ve společnosti je potvrzena vědomím sounáležitosti, schopnosti pozitivní komunikace a dlouhodobé součinnosti jako základních podmínek vnitřní akceschopnosti a vnější úspěšnosti. Základním jmenovatelem těchto vlastností a schopností je společná kultura národního horizontu definovaná kromě jazyka a historicky proměnlivého teritoria souborem obecně akceptovaných a tradovaných kulturních znaků. V současné multikulturní společnosti je ovšem existenčně žádoucí, aby příslušná komunita našla dostatek prvků, které jí dávají jednotící smysl i v případě, že sestává ze společenství značně kulturně odlišných. Společný jmenovatel v tomto případě souvisí především s historickým rozměrem konkrétní společnosti, který přináší nejvíce podnětů k hledání a nacházení společných vazeb a který navíc přináší logické vysvětlení příčin současného stavu společnosti.

Pozornost, kterou stát věnuje vlastní historii a péči o kulturní dědictví jako základnímu zdroji informací o historickém rozměru jeho existence, je dokladem jeho vyspělosti a dosvědčuje jeho vědomou snahu o dosahování vnitřní stability. Je zároveň také dokladem vědomí jeho suverenity, protože reflektuje soubor vlastních kulturních identit činících z něj unikátní jednotku v globalizujícím se mezinárodním společenství. Proto je součástí kulturního dědictví jazyk, literatura, hudba, divadlo, architektura, výtvarné umění, lidové tradice i historická, filozofická a estetická reflexe. Jejich případný úpadek nebo zánik není formálním jevem, ale konkrétním pádem systému vnitřní kooperativnosti a vnější konkurenceschopnosti.

Součástí kulturního vědomí je schopnost hodnotového vážení jevů souvisejících s existencí a funkcí společnosti, tedy schopnost vytváření etického a morálního hodnotového systému a dodržování jeho principů. I to je nezbytným předpokladem pro dobrou funkci společnosti. Z historického rozměru kultury i v této oblasti vyplývá řada důležitých podnětů, příkladů a srovnání směřujících k žádoucí reflexi současnosti i očekávané budoucnosti, neboť dlouhodobá kontinuita existence posiluje naději na její pokračování.

Nebezpečí poklesu vzdělanosti a široce pojímané gramotnosti implikuje možnost přerušení kontaktu společnosti s vlastní historií a kulturním dědictvím, a tím ztrátu schopnosti vnímat současnou společnost a stát jako kulturně zakořeněný fenomén. Ztráta této dimenze podstatně ochuzuje kvalitu života, lidskou kreativitu i tradiční hodnoty, které společnost dlouhodobě vnímá jako základní. Proces evropské integrace, v němž se zdůrazňuje zachování identity státních subjektů vytvářejících evropské společenství, je zdánlivě paradoxní velkou příležitostí, jak poznání historické a kulturní identity, jedinečnosti, příbuznosti a komunikace významně rozšiřovat a prohlubovat.

Oblast je rozdělena do čtyř podoblastí: (1) Proměny hodnotových struktur a etika; (2) Národní, regionální a lokální identita a tradice; (3) Hmotné a nehmotné kulturní dědictví; a (4) Religiozita.

Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika

Podoblast je zaměřena na způsoby lidského poznávání a chápání světa a na nebezpečí zužování celého spektra s tím spjatých možností a příležitostí generujících životní hodnoty a postoje ke světu. Spotřební orientace naší společnosti navozuje přímočará zjednodušující myšlenková schémata, která vedou k jednostrannosti při posuzování duchovního rozměru lidské existence a k preferenci jejích momentálních hmotných koordinát. Smysluplné naplnění života je mnohostranně problematizováno, rodina rezignující na výchovu nedodává dostatek příkladů a modelů chování. Moderní technologie zdánlivě otevírají komunikační cesty, zároveň však člověka uzavírají do samoty bez osobního kontaktu. Falešný obraz „snadného“ a „úspěšného“ života, který je možno si koupit, ústí do střetu s realitou náročné každodennosti, případně do stresu, prázdnoty a ztráty životní motivace. Problematické se přirozený mezigenerační vztah, přirozené vnímání sociální struktury společnosti, jejích morálních standardů, etických norem regulujících zájmy individua a společnosti. V této souvislosti se často hovoří o nových typech zodpovědnosti, jde však o tradiční

schémata kolektivní zodpovědnosti v nových politických, materiálních a společenských podmínkách.	
Stěžejní cíl 3.1: Stěžejním cílem je nalezení faktorů, ovlivňujících změny a ztráty vnímání tzv. tradičních hodnot a kultury jako základních stabilizačních společenských hybatelů. Důraz je kladen zejména na podporu etických základů společenské koexistence založené na vzájemném respektu a zodpovědnosti.	
	Dílčí cíl 3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.
	Dílčí cíl 3.1.2: Filosofická a sociologická reflexe vlivu médií na proměnu lidského života a formování společnosti Cílem je pojmenovat vliv médií na proměnu vnímání a prezentace světa a na kulturní sebeidentifikaci společnosti, hodnocení možných dopadů na společnost i média a návrh možností, jak tuto proměnu reflektovat v nastavení regulačních mechanismů a výchovných cílů.

Podoblast 3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice V souvislosti s evropskou integrací a globalizací společnosti se formuje nová národní, regionální a lokální identita a tradice. Objevují se otázky, co jim dává potenciál dlouhodobého přetrvávání i ve zdánlivě nepříznivých podmínkách. V detailním pohledu je pak třeba zabývat se existencí skutečného útlu identit ve prospěch společných evropských hodnot a reálností homogenizace kulturních zvyků v globálním světě. Uchování regionálních kulturních specifik a vnímání kulturní příslušnosti, které je v mnoha aspektech stále živé, upírá pozornost na relevanci volby mezi multikulturalismem nebo kulturní adaptací migrantů. Předpokladem pro poznání a řešení problémů současnosti a budoucnosti je znalost historických procesů a souvislostí i komunikačních a kulturních fenoménů minulosti českých zemí (např. vícejazyčná kulturní a umělecká kultura), přirozeně v evropském kontextu. Jedním ze základních témat je v této oblasti komunikace a vývoj jazyka jako nástroje dorozumění i prostředku intelektuální produkce. Evropská historická zkušenost ovšem k tomuto tématu nabízí varování. Je třeba striktně rozlišovat mezi dvěma zřejmými póly všech měřítek identity. Mezi vědomím identity, které podporuje ztotožnění s kategorií domova a komunitní příslušnosti jako jedné ze základních lidských potřeb a mezi vědomím nesnášenlivé výlučnosti. Na velkém území mezi těmito kategoriemi se pohybují pojmy, s nimiž neumíme vždy adekvátně zacházet, jako je nacionalismus a vlastenectví, tradice a konzervativnost, hrdost a netečnost, národní identita a kosmopolitismus, etnicita a identita menšin. Možnost uvažovat o těchto pojmech je výrazně spjata se znalostí historických kořenů mnohdy konfliktního stavu souvisejících oblastí společnosti. Výklad utváření naší národní, kulturní a duchovní identity v dynamicky se transformujícím světě kolem nás je žádoucí oblastí, kterou do aplikovaného výzkumu s cílem posílení konkurenceschopnosti země mohou vstoupit humanitní a společenské vědy.	
Stěžejní cíl 3.2: Stěžejním cílem je historické vymezení a charakteristika procesu utváření národní, regionální a lokální identity a tradice ve vztahu k jejich současné problematizaci, stejně jako podpora její konstitutivní role v rámci současné a budoucí společnosti.	
	Dílčí cíl 3.2.1: Znalosti historie jako předpoklad uchovávání a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu Cílem je rozvinout poznání historických procesů a kauzalit jako měřítka osobní i kolektivní sebeidentifikace, podpora pozitivních a spojujících momentů národní identity, směřující k víceetapňové a pluralitní společnosti.

	<p>Dílčí cíl 3.2.2: Zkoumání jazyka a literatury jako nástrojů pro uchovávání identity Cílem je pojmenování historických proměn a aktuálního fungování jazyka a jazykové komunikace, která podpoří úsilí za zachování národní identity, přispěje k rozvoji čtenářských dovedností a schopnosti interpretovat text, a to v národním a nadnárodním (vícejazyčném) kontextu.</p>
	<p>Dílčí cíl 3.2.3: Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby Cílem je posílení národní identity pomocí formulování národní specifičnosti a pojmenování společného evropského kontextu prostřednictvím reflexe a interpretace profesionální a amatérské umělecké tvorby.</p>

	<p>Podoblast 3.3: Hmotné a nehmotné kulturní dědictví Česká republika disponuje umělecky, historicky a typologicky bohatým kulturním dědictvím, jehož výraznou složkou je zejména památkový fond evropského významu s vysokou mírou autenticity zachování (s řadou movitých i nemovitých památek). Stejně významná je složka nehmotného kulturního dědictví (jazyk, filozofie, umění, lidová kultura a tradice). Obě součásti jsou podstatnými a nenahraditelnými nositeli národní a státní identity a jsou základními zdroji informací o původu dnešní společnosti. Památkový fond je nedílnou součástí evropského a světového kulturního dědictví, neboť „naše“ střeoevropské území historicky bylo (a zřejmě je i bude) místem setkávání uměleckých osobností a proudů, dějištěm událostí nadnárodního významu i velmi činným tvůrčím prostorem, což památky a další typy historických pramenů dokládají mimořádně zřetelně. Identifikace jednotlivých součástí kulturního dědictví, jejich evidence, zachovávání a zpřístupňování jsou důležité pro vědecké poznání a zveřejňování nových poznatků formou publikací (studií, monografií, katalogů, výstav, edic, lexikonů, map, databází, výukových programů atd.). Významnou roli přitom hrají nové technologie umožňující hlubší vytěžení pramenné složky kulturního dědictví, a to v mezinárodním kontextu. Získané poznatky jsou klíčové pro aplikaci ve výchovně vzdělávacím a informačním procesu, při využití pro společenské, náboženské, reprezentační, kulturní a vědecké účely. Výrazná je role kulturního dědictví v souvislosti s komerčními aktivitami, zejména v cestovním ruchu, urbanismu historických sídel, při vytváření rázu krajiny a pro všestranné aktivity v oblasti živého umění. Podporou a využitím tohoto potenciálu lze pěstovat prestiž Česka a jeho kulturního dědictví ve světě, a tím podpořit národní hrdost občanů na vlastní dějiny, kulturu a cílevědomou kulturní politiku.</p>
	<p>Stěžejní cíl 3.3: Stěžejním cílem je poznání, zachování, zpřístupnění a využití kulturního dědictví. Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií. Tím bude přispěno k nápravě současného nevyhovujícího stavu archivů, sbírek a knihovních fondů a k omezení nenahraditelných ztrát na kulturních hodnotách. Odkrývání a zpřístupňování kulturní úrovně minulosti je nutnou podmínkou kvalitního výchovně vzdělávacího a informačního procesu, základem formování identity, jeho potenciál se však promítá i do trávení volného času, ekonomického rozvoje a reprezentace státu.</p>
	<p>Dílčí cíl 3.3.1: Aktivní ochrana kulturního dědictví Cílem je revize a přesné definování procesu zachování hmotného a nehmotného kulturního dědictví, a zajištění jeho celospolečenského uplatňování, jak s ohledem na technickou stránku tohoto procesu, tak na jeho legislativní rámec. Cílem je prohloubení evidence, konzervace a ochrany kulturního dědictví a fixace segmentů orální historie a kultury, a to i za použití moderních technologií.</p>
	<p>Dílčí cíl 3.3.2: Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace Cílem je zintenzivnit proces zpřístupňování a šetrného využití památek a poznatků o nich</p>

	v procesu vzdělávání, při podpoře vědomí národní identity a rozvoji lidského potenciálu, pro současné živé tvůrčí a interpretační umění a pro reprezentaci národa a státu.
--	--

Podoblast 3.4: Religiozita

Pojem religiozita je třeba chápat ve dvojím kontextu. První z nich je souvislost s náboženským chápáním světa jako s kulturním fenoménem, který doprovází všechny známé civilizace. V tomto smyslu je religiozita jednou z významných kulturních charakteristik i v naší společnosti. Sociologie vnímá religiozitu především jako poměr mezi segmentem (segmenty) věřících a ateistů v dané společnosti, a to s akcentem na hledání klíče k pochopení jejích reakcí. Zároveň jde ovšem také o zmapování prostorů, které vyžadují přiznání plného respektu v kontextu lidských práv.

Jde přitom o náboženství jako o společenský duchovní prostor vyžadující podporu při generování humanitních a morálních hodnot, stejně jako hodnot tradiční kultury spoluvytvářejících vědomí identity státní, národní, skupinové i individuální. Na druhé straně však také jde o sledování zón velmi dynamických, souvisejících s náboženstvím v prudce se měnící společnosti. Tato oblast má rysy konfliktnosti vyplývající z různosti náboženských vidění formulovaných zejména novými hnutími a sektami, plodících konfliktní a rizikové společenské situace.

Obecně lze konstatovat, že většina současných sociologických a politologických analýz předpokládá budoucí posilování významu náboženství ve veřejném prostoru.

Stěžejní cíl 3.4:

Stěžejním cílem je kontinuální analýza religiozní situace společnosti jako jednoho z významných aspektů jejího vývoje. Žádoucí je všestranná podpora humanitního, vzdělávacího, morálního a kulturního působení náboženských složek v celku společnosti, stejně jako plného rozvoje individuální (osobní) spirituality věřících a principů obecné náboženské tolerance. Stejně významná je reflexe religiozity jako možného zdroje extrémních pohledů na společnost ohrožujících její stabilitu, zejména v souvislosti se společenskými dopady imigrace, a s rozšiřujícími se náboženskými skupinami.

Dílčí cíl 3.4.1: Reflexe role náboženství v současné české společnosti a v globálním kontextu

Cílem je reflexe setkávání a střetávání profánního s posvátným v multikulturních souvislostech a sledování otázek vstupování náboženství do veřejného prostoru a jeho dopadů na společnost. Tyto poznatky budou využity jako podklady pro formulaci nových principů církevní politiky.

Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského kapitálu

Rostoucí kvalita dispozic, kompetencí a motivace lidí představuje v současné fázi vývoje české společnosti nejdůležitější předpoklad úspěšného vyrovnávání se s výzvami budoucnosti. Demografická reprodukce se uskutečňuje prostřednictvím řady procesů, které spoluutvářejí strukturu české populace (věkovou, etnickou, vzdělanostní atd.) a dále ovlivňují nejrůznější dimenze jejího fungování.

Rozvoj lidského potenciálu se uskutečňuje především prostřednictvím nejrůznějších forem vzdělávání, nicméně paralelně s dalšími rámci kultivace, z nichž k nejdůležitějším patří výchova v rodině, socializace v komunitách a podmínky vytvářené pro rozvoj jedince veřejnými sociálními službami v rámci fungování sociálního státu. Lidský potenciál se posléze uplatňuje a dále kultivuje v práci, v občanském životě a v sociálních vztazích, nachází ale svůj výraz i v prostoru vymezeném pro život a uplatnění člověka. Kvalita a struktura lidského potenciálu posléze zpětně ovlivňují kapacitu trhu práce, dynamiku vývoje hospodářství a strukturu investic, stav veřejných financí, systém veřejného zdraví, možnosti dalšího rozvoje veřejných sociálních služeb a míru aktivního uplatnění lidí v občanském životě.

Klíčovým předpokladem dalšího rozvoje je lepší porozumění procesům tvorby lidského potenciálu v současné české společnosti, faktorům a důsledkům tohoto formování a také nárokům, podmínkám a mechanismům jeho uplatnění. Stejně tak je třeba navrhovat, realizovat a hodnotit různé veřejné politiky především v oblasti vzdělávání, zaměstnávání, v sociální a rodinné problematice, a to jak na regionální a národní úrovni, tak i v kontextu evropské integrace.

Tato oblast zahrnuje následujících tři podoblasti: (1) výchova, vzdělání, celoživotní učení; (2) trh práce a politika zaměstnanosti; a (3) ochrana a podpora lidského zdraví.

Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení

Důraz je kladen na hodnotu vzdělání a výchovy, resp. na proces celoživotního rozvoje osobnosti. Společnost vědění rozvíjí jak vzdělávací systémy, tak další aktivity, které podněcují rozvoj jednotlivce. Důležitým tématem podpory společnosti vědění se tedy kromě získávání znalostí a dovedností, které vedou k rozvoji lidského potenciálu, stávají i společenské standardy, výchovné cíle a relevantní metody vzdělávání a výchovy. Česká společnost se bude vyrovnávat s názorovou pluralitou, přesto (nebo právě proto) budou formulovány (zejména v oblasti výchovy a vzdělávání dětí a mládeže) nové výchovné cíle, které budou respektovat hodnoty a normy, na kterých je založena občanská společnost v Evropské unii. Zvláštní pozornost bude věnována výchově a vzdělávání v rodině, mezilidské solidaritě a prosociálnímu chování. Akcentována bude spolupráce mezi rodinou, školou, mimoškolními aktivitami dětí a mládeže a obcí, a to i s ohledem na očekávaný demografický vývoj.

Důraz se klade na rovné příležitosti, na přístup ke vzdělání pro všechny členy společnosti a na jejich možnosti plně rozvinout vlastní potenciál v systému škol, který bude odpovídat technologickým, personálním, bezpečnostním a dalším požadavkům budoucnosti. Systém bude reflektovat individuální potřeby a schopnosti každého jedince, včetně těch, kteří jsou nějakým způsobem oproti běžné populaci znevýhodněni, a respektovat vztah mezi sociálním charakterem oblasti a sociální skladbou žáků. Pro tyto účely budou soustavně připravováni pedagogičtí a poradenská pracovníci, kteří budou zajišťovat běžnou výuku na školách i doplňkové výchovné, vzdělávací, kulturní či sportovní aktivity, odborné poradenství, psychologickou péči apod., a touto cestou působit na zmírnění výskytu sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.

V systému řízení bude věnována pozornost všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách. Průřezovým prvkem bude ustavení a plné funkční uplatnění systému celoživotního učení. Pozornost se soustředí na snadnou prostupnost mezi jednotlivými stupni vzdělání, uznatelnost (národní i mezinárodní) osvědčení o absolvování jednotlivých vzdělávacích stupňů a jejich jasnou kvalitativní strukturu.

Stěžejní cíl 4.1:

Stěžejním cílem je vytvoření efektivního vzdělávacího systému, který bude v co nejvyšší možné míře odpovídat na požadavky společnosti, trhu práce a ekonomiky, bude přispívat k jejich rozvoji prostřednictvím kultivace hodnotově orientační a poznatkově dovednostní složky lidského potenciálu jako základního prvku národní identity a konkurenceschopnosti.

Dílčí cíl 4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle

Cílem je navržení opatření, která budou na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů, včetně navržení a uplatnění systému vyhledávání a podpory talentů.

Dílčí cíl 4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání

Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.

Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti

Obrovskou výzvou pro všechny evropské společnosti, včetně té české, je zajištění plně efektivní zaměstnanosti v kontextu globalizace ekonomiky a fenoménů *brain drain* a *brain gain*. Možnost lidí uplatnit se na trhu práce přitom patří k základním podmínkám optimálního začlenění lidí do společnosti a zvýšení kvality jejich života.

Trh práce se v důsledku zvyšování požadavků na ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost dynamizuje. Vznikají strukturální nerovnováhy, jež více dopadají tam, kde zaostává schopnost adaptace vzdělávacího systému na předpokládané změny poptávky po pracovní síle a adaptace subjektů trhu práce na specifickou strukturu nabídky lidských zdrojů. Tyto nerovnováhy se nejvíce promítají do výskytu dlouhodobé nezaměstnanosti a také vyšší míry nezaměstnanosti sociálně znevýhodněných skupin. V boji s nezaměstnaností je nutno koncipovat a uplatňovat účinné sociální inovace, jako například strategii flexijistoty, strategii aktivace, boj s nelegálním zaměstnáváním a šedou ekonomikou, a realizovat dále významné průřezové projekty a opatření (sociální ekonomika, sociální podnik apod.) nebo nalézat adekvátní odpovědi na otázku, jaký typ práce jsme schopni nabízet (práce s vysokou či nízkou přidanou hodnotou).

Sociální dialog se v Evropě vytvářel paralelně s procesem evropské integrace a je chápán jako jeden ze zdrojů úspěšné politiky zaměstnanosti. S ohledem na relativně krátkou historii moderního sociálního dialogu v Česku je jasné, že se zde teprve postupně vytvářejí nebo posilují nezbytné existující infrastruktury a je postupně optimalizováno jejich fungování včetně uplatnění širokého rejstříku účinných nástrojů aktivní politiky, vedoucích ke zmírnění poruch na trhu práce. Je třeba se zaměřit také na metodiky hodnocení situace na trhu práce, na aktivní politiku zaměstnanosti a v souvislosti se stárnutím populace i na tzv. *age management*.

Stěžejní cíl 4.2:

Stěžejním cílem je propojení vzdělávacího systému s anticipovanými nároky trhu práce, zmírnění poruch na trhu práce vedoucích k dlouhodobé nezaměstnanosti při postupném zahrnutí dalších opatření v oblasti flexijistoty a aktivace, jako jsou změny v oblasti pracovní ochrany a kolektivního vyjednávání, dávkové a daňové systémy, uplatnění širokého rejstříku specifických nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti včetně individuální práce s nezaměstnanými.

Dílčí cíl 4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce

Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.

Podoblast 4.3: Ochrana a podpora lidského zdraví

Jak ukazují epidemie civilizačních onemocnění, vliv životního stylu a pracovního prostředí na zdraví obyvatelstva roste a tento trend ve výhledu budoucích dvaceti let ještě dále zesílí. Z hlediska vynakládaných veřejných prostředků je podpora prevence a ochrana zdraví prokazatelně výrazně efektivnější než náklady na léčení již vzniklých onemocnění.

V oblasti životního stylu budou i nadále nejvýznamnějšími rizikovými faktory oslabování potenciálu zdraví populace nedostatek pohybu, nezdravá výživa, obezita, degenerativní onemocnění pohybového aparátu, stres, toxikomanie a úrazy. Průřezové nadresortní programy ochrany a podpory lidského zdraví a prevence vzniku onemocnění se v praxi vyspělých zemí světa osvědčují jako významný nástroj pomáhající širokým vrstvám obyvatelstva lépe porozumět zdraví ohrožujícím prvkům životního stylu a úspěšně se zbavovat nezdravých stereotypů chování. Budou hledány účinné způsoby zajištění odpovídající alokace lidských, materiálních a institucionálních zdrojů směřujících do této oblasti a jejich oddělení od zdrojů určených pro akutní kurativní medicínu.

Další významnou komponentou posilování potenciálu zdraví populace je důsledné ozdravování životního a pracovního prostředí na jedné straně a prevence poškozování životního a pracovního prostředí na úkor lidského zdraví na straně druhé. Cestou k pozitivnímu vývoji v dané oblasti bude jednak zefektivnění hodnotících procedur EIA a RIA, jednak posílení těchto operací veřejné politiky a správy, které zabraňují možné expozici populace negativním vlivům poškozeného životního prostředí, tedy oslabování jejího potenciálu zdraví.

Stěžejní cíl 4.3:

Stěžejním cílem je zformování svébytného průřezového nadresortního systému ochrany a podpory národního zdraví a prevence nemocí, stimulujícího všechny zúčastněné aktéry k systematickému vytváření příznivých podmínek pro formování zdravého životního stylu, ozdravení životního a pracovního prostředí a prevenci poškozování životního a pracovního prostředí na úkor lidského zdraví.

Dílčí cíl 4.3.1: Efektivní fungování nadresortního systému ochrany a podpory zdraví populace

Cílem je s využitím analýz jednání aktérů, institucí a politik vyvinout a uplatnit nadresortní systém ochrany a podpory zdraví, zejména v oblasti výživy, pohybového režimu, pracovního prostředí, prevence sociálně-patologických jevů a úrazovosti nebo v ochraně životního prostředí.

Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie

Rostoucí význam a vliv výzkumu, vývoje a inovací v rozvoji společnosti i v každodenním lidském životě vytváří nejen nové příležitosti a nové způsoby jednání, ale přináší také nové problémy, a to zejména pro ty, kteří nejsou schopni porozumět či nemají možnost používat moderní technologie. Aplikace výsledků výzkumu se stala nezbytnou součástí lidského života už proto, že mezi hlavní konkurenční výhody vyspělých zemí patří jejich schopnost uspět na trhu díky inovacím. Pokrok vědy a technologií vytváří nové dělení společnosti na ty, kteří jsou schopni aspoň některým z novinek porozumět a využívat je, a na ty druhé, kteří tyto schopnosti nemají. Na počátku 20. století byl zdůrazňován rozpor mezi světem vědy a světem každodenního života, po druhé světové válce etické a morální aspekty výzkumu a vývoje, dnes se k těmto otázkám přidává zejména geografická a sociální nerovnoměrnost působení výzkumu a vývoje, z nichž těží primárně vyspělé země a již dříve marginalizované státy i společenské skupiny se odsouvají stále více na okraj.

Lepší porozumění vědě a technice, akceptace nových technologií a jejich smysluplné využití může být významným prvkem v podpoře národní prosperity, ve zvyšování kvality osobních i veřejných rozhodnutí v obohacení života každého jednotlivce. Aplikace výsledků výzkumu se stala důležitou součástí lidského života už proto, že mezi hlavní konkurenční výhody vyspělých zemí patří jejich schopnost uspět na trhu díky inovacím. Věda ovlivňuje široké spektrum lidských aktivit od péče o zdraví až po způsob využívání volného času. Proto je zásadně důležité, aby všechny složky společnosti dokázaly odpovídajícím způsobem využívat výsledky výzkumu a vývoje, samotnou vědu (a její aplikace) považovaly za důležitou a uvědomovaly si, proč je nezbytné za tím účelem stimulovat aktivity vědců i ostatních občanů.

Patrně nejpronikavějším výsledkem vědecko-výzkumných aktivit jsou výstupy v oblasti tzv. vyspělých technologií, jež prostupují veškeré sféry života od každodennosti po způsoby vzdělání, práce i zábavy (bio-, nano- a informační technologie). Rozvoj komunikačních technologií podstatně ovlivňuje vývoj společnosti a má zásadní socioekonomické důsledky pro dostupnost informací, možnosti jejich využívání a zároveň potřebu jejich důslednější ochrany, ale i pro převažující formy komunikace mezi lidmi (fenomén sociálních sítí apod.). Protože množství informací, které k lidem prostřednictvím informačních technologií a médií přichází je enormní, je třeba určitým způsobem tyto informace filtrovat, resp. dbát na jejich kvalitu a korektnost. V této snaze by zároveň neměly být omezovány svobody jedince a jeho možnosti projevit vlastní názor. Hranice obou případů je velmi tenká a její stanovení jednou z diskutovaných výzev. Obdobně převratné možnosti otevírají prakticky ve všech oblastech nakládání s fyzickým světem (medicína, ekologie, výrobní aktivity, atd.) bio- a nanotechnologie.

Oblast je rozdělena na dvě podoblasti, které se zabývají (1) možnostmi a podmínkami rozvoje vědy, výzkumu a technologií; a (2) otázkami adaptability člověka a společnosti na nové technologie.

Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací

Tato podoblast v sobě zahrnuje širokou paletu otázek spjatých s rolí výzkumu, vývoje a inovací v moderních společnostech. Svorníkem členitých procesů produkce a aplikace vědeckých poznatků je postupná konstituce společnosti vědění, v níž ekonomická výkonnost i kvalita sociálních a kulturních aktivit je v rostoucí míře závislá na znalostních zdrojích a aktivitách. Z druhé strany ale se znalostní produkce stává mnohem otevřenějším a sociálně strukturovanějším procesem, jenž čerpá svou dynamiku a orientaci ze sociálních postojů a kulturních hodnot.

V konkrétnější podobě spadají do této podoblasti takové otázky, jako je dualita vědění jako veřejného a soukromého statku, transfer vědeckých poznatků do praxe a vztah vědeckého výzkumu a inovací, role vědeckého výzkumu ve vzdělání, problematika kulturních a sociálních determinantů výzkumných a inovačních aktivit. S tím souvisí vztah vědy, veřejnosti a demokracie. Posledně jmenovaný vztah nabývá na důležitosti zejména v okamžiku, kdy se veřejnost (v úzkém i širokém slova smyslu, od občanů po politiky na rozhodujících místech) může přímo či nepřímo

podílet na přidělování finančních prostředků pro vědu.

Významné jsou také mezinárodní aspekty výzkumných a inovačních aktivit (kompetence, excelence, kompatibilita) a zapojení českého výzkumu do evropských a globálních procesů a na druhé straně aspekt národní relevance vědeckého výzkumu. Podoblast zahrnuje také problematiku podpory podnikatelského sektoru, například z hlediska komercializace a transferu technologií, relace mezi lokalizací a kapacitou vědeckých pracovišť a udržení výzkumu nadnárodních korporací v Česku.

Stěžejní cíl 5.1:

Stěžejním cílem je získat nástroje, které umožní dosáhnout stavu, kdy se věda a výzkum stanou osou rozvoje národní ekonomiky i její konkurenceschopnosti a povaha společnosti je zásadně určována kvalitou znalostních procesů – formuje se tedy společnost vědění.

Dílčí cíl 5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR

Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVal ve vysokoškolském vzdělávání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.

Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie

Rozvoj nových technologií je hnán především ekonomickými motivy, jejich důsledky však mají i sociální a kulturní povahu. Nejlépe se na nové technologie adaptují společnosti, které jsou otevřené a vyznávají hodnoty učení, zároveň ale disponují silnou vlastní kulturou, do které jsou technologické inovace překódovány, nebo jsou nové technologie spojeny s vlastní sociální či kulturní inovací. Adaptace tedy není pasivní, reaktivní proces, nýbrž proces velice tvořivý, předjímavý, postavený na schopnosti nové technologie sociálně a kulturně dotvářet a orientovat k sociálním cílům. Adaptace se daří jen společností vzdělaných a aktivních občanů, kteří nepřístupují k novým technologiím jako k cizorodému či dokonce nepřátelskému prvku, ale jsou schopni na ně nahlížet bez předsudků a takto je i hodnotit a akceptovat.

V této podoblasti se vyskytují takové problémy jako nesoulad technické změny a změny sociální a kulturní, kulturní a sociální dimenze mezinárodního a mezikulturního technologického transferu, prohlubování sociální nerovnosti a sociálního vyloučení v důsledku technologických změn, vztah sociálních, kulturních a technologických inovací. V konkrétnější rovině se jedná o adaptabilitu na bezpečnostní, informační, biomedicínské a energetické změny. Osvědčenou metodou institucí jak možnosti a rizika nových technologií oceňovat je hodnocení techniky (*technology assessment*).

Stěžejní cíl 5.2:

Stěžejním cílem je harmonizace technických a sociálních změn, jejich tempa i obsahu, dosáhnout stavu, kdy je technická změna chápána jako aktivita se silnou sociální a kulturní dimenzí, veřejné politiky jsou zaměřeny na podněcování, správu a regulaci sociálních a kulturních inovací, jež usnadňují adopci nových technologií a usměrňují je k sociálnímu prospěchu a omezení rizik. Jsou vytvořeny podmínky pro vědeckou a zároveň aplikovatelnou a přenositelnou identifikaci budoucích psychologických, sociálních i bezpečnostních rizik spojených s novými technologiemi.

Dílčí cíl 5.2.1: Adaptace na nové technologie

Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude přitom věnována importu technologií z jiných kulturních prostředí.

4.2 Systémová opatření a další návrhy expertního panelu

Spolu s prioritními dílčími cíli byla v prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti identifikována doprovodná opatření, která napomohou a usnadní dílčím cílům dosáhnout stanovených stěžejních cílů. Tato doprovodná opatření mají charakter převážně systémových opatření a doporučení.

Souhrn navržených doprovodných opatření pro prioritní oblast Sociální a kulturní výzvy české společnosti

Systémová opatření uvedená níže a přidružená k jednotlivým oblastem mají buď obecnější charakter a doplňují tedy obsahově danou oblast, nebo jsou konkrétnější a vztahena k příslušným výzkumným cílům.

Napříč oblastmi se objevují opatření, která poukazují na nutnosti přenosu výsledků výzkumné práce do reálného fungování společnosti a rozšiřují tak výzkumné cíle o implementační prvky. Významně zastoupené jsou mezi systémovými opatřeními zejména úkoly spojené s tematikou demografického stárnutí, sociální soudržnosti, veřejných politik a správy, kulturního dědictví a národní identity, vzdělávacího systému a řízení vědy.

Oblast 1: Demografické a sociální proměny

V oblasti Demografické a sociální proměny byla navržena opatření, která popisují do značné míry návazné či souběžné (implementační) kroky k plnění výzkumných dílčích cílů. Dále uvedená systémová opatření společně s příslušnými dílčími cíli tvoří vzájemně se doplňující kroky vedoucí k naplnění daného stěžejního cíle, resp. přispívající k řešení daného sociálního problému či výzvy. Tematicky se koncentrují na jevy související s demografickým stárnutím populace, migrací, integrací jednotlivých společenských skupin nebo problematiku veřejné správy a služeb.

- Uplatnit populační politiku zaměřenou na aktivní stárnutí, zlepšení reprodukčního potenciálu populace a integraci imigrantů na národní úrovni, v krajích a ve velkých městech.
- Uplatnit migrační a integrační politiku a politiku zaměřenou na omezení odlivu kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků.
- Uplatnit víceúrovňovou správu sociálních služeb a nabídku sociálních inovací podporující sociální soudržnost a omezující vznik sociálního vyloučení a růstu sociálních nerovností při uplatnění univerzálních standardů rozsahu, kvality a dostupnosti služeb poskytovaných v partnerství veřejné správy, neziskového a soukromého sektoru.
- Vytvářet podmínky pro zlepšení nabídky práce, škol a služeb blíže k místům bydliště a zlepšení obslužnosti veřejnou dopravou při spolupráci a koordinaci veřejných institucí na lokální, regionální a národní úrovni.

Oblast 2: Vládnutí a správa

V oblasti Vládnutí a správa byla navržena opatření směřující k oblasti veřejných politik, veřejné správy i dalších služeb, které jsou veřejným sektorem poskytovány. Vedle výzkumných témat tak doplňují oblast Vládnutí a správa o velmi důležitou implementační prvky.

- V rámci systémových opatření je třeba věnovat zvýšenou pozornost efektivitě mechanismů tvorby a uplatnění veřejných politik a optimalizaci fungování veřejné správy jako celku. Řada domácích i zahraničních studií jasně zmiňuje nerozvinuté kompetence a neefektivní procesy v rámci veřejné správy jako jeden z klíčových problémů české ekonomiky i společnosti. Ve

svém důsledku se opatření posilující efektivitu a transparentnost veřejné správy a příbuzných politik silně projevují na možnostech a schopnostech implementovat výsledky výzkumu a vývoje v oblastech, které mají významné dopady na fungování a prosperitu společnosti. To je důvod, proč jsou zde výslovně zmíněna.

- Posuny vyvolané technologickými inovacemi, zvýšenou mobilitou nebo částečným přebíráním role státu jinými aktéry vyvolávají potřebu nové reflexe. Za tímto účelem je nezbytné sestavit ucelený přehled toho, co vlastně (a proč) veřejný sektor vykonává, na základě analýz zpracovat koncepci, která definuje rámec jeho efektivního fungování, a na závěr, v nejdůležitějším kroku, doporučení koncepce implementovat.
- Mezi klíčové otázky, které si žádají pozornost, patří snížení administrativní náročnosti a nákladů na výkon veřejné správy a zajištění veřejných služeb, včetně omezení rizika korupčního chování. Pozornost musí být také věnována dělbě kompetencí a pravomocí mezi různé úrovně veřejné správy v návaznosti na měnící se společenské podmínky, principu subsidiarity a optimalizace struktury příjmů a výdajů institucí veřejné správy na různých úrovních. Zvýšení kvality hospodářské politiky a veřejné správy vyžaduje průběžné vyhodnocování jejich efektivity a dopadů, a to s využitím moderních principů jako *evidence-based policy*, ex-post evaluace apod. Důležitou součástí je proto také vytvoření a implementace konceptů pro měření výkonnosti a kvality ve veřejné správě a ve veřejném sektoru obecně.
- Dle řady analýz se ukazuje, že neefektivní a nákladná veřejná správa dnes představuje největší, a teoreticky nejsnáze odstranitelnou překážku rozvoje české ekonomiky. Posílení její efektivity a zejména alokace prostředků do ekonomiky (veřejný sektor nevyjímaje) dominantně na základě transparentních a co nejlépe měřitelných ukazatelů (tak jak je uvedeno výše) představuje vhodnou cestu pro postupné zlepšení dnešního neuspokojeného stavu.

Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice

V oblasti Kultura, hodnoty, identita a tradice bylo navrženo opatření poukazující na potřebnost podpory systematické péče o kulturní dědictví a budování národní identity.

- Institucionální, účelová i morální podpora humanitního, historického a uměleckého aspektu vzdělání jako součásti kulturní identity. Podpora knihoven, muzeí a památkové péče.

Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu

V oblasti Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu byla navržena opatření, která doplňují navrhované výzkumné cíle o implementační prvky orientované zejména na oblast vzdělávání a flexibility trhu práce.

- Uplatnit výsledky poznání vzdělávacích procesů dosažené navrhovaným výzkumem ke zdokonalení systému hodnocení a řízení kvality vzdělávacího procesu.
- Přijmout opatření k realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů: aktivní výchova ke kritickému myšlení; respektování hodnot a norem, na kterých je založena občanská společnost v EU; reflektování individuálních potřeb a schopnosti každého jedince; péče o talentované jedince; respektování vztahu mezi sociálním charakterem oblasti a sociální skladbou žáků.
- Na základě výsledků dílčího cíle 4.1.2. ustavit a uplatnit plně funkční systém celoživotního učení s využitím různých disciplín včetně andragogiky.

- Na základě výsledků dílčího cíle 4.2.1. promítnout analýzy a prognózy nároků trhu práce i dílčích regionálních nebo strukturních trhů do náplní výchovy a vzdělávání v souladu s potřebami národní ekonomiky.

Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie

V oblasti Člověk, věda a nové technologie byla navržena opatření směřující zejména ke zlepšení percepce vědy a její role ve společnosti a ke zlepšení řídicích a koncepčních mechanismů uvnitř vědy samotné.

- Zabezpečení materiálních i sociálních podmínek pro ekonomicky důstojné, společensky prestižní a z hlediska domácího i mezinárodního trhu práce atraktivní postavení vědy ve společnosti, které bude v souladu s relacemi ke vzdělávacímu systému, zohledňovat její význam pro kvalitu života.
- Průběžná implementace takových typů poznatků a metodických postupů do vzdělávacího systému, aby byl schopný průběžně hodnotit budoucí rizika spojená s novými technologiemi, vytvářet aktivní postoje k nim a v případě krizových situací na ně adekvátně reagovat.
- Konstituovat fungující mechanismus určování národních výzkumných priorit, v němž své zájmy mohou uplatňovat zástupci výzkumné obce i vlády, veřejnosti a hospodářství. Tento mechanismus založit na zodpovědné negociační kultuře vycházející z analýzy, reflexe a relevance objektivních problémů i zájmové struktury.
- Završením systémových opatření musí být adekvátní a funkční systém hodnocení VaVal, který je otevřený, eticky relevantní, průběžně optimalizovaný a aktualizovaný dle vývoje podmínek výzkumných činností. Adekvátní a funkční systém hodnocení VaVal, který je otevřený, eticky relevantní, průběžně optimalizovaný a aktualizovaný dle vývoje podmínek výzkumných činností.

4.3 Indikátory pro kontrolu dosahování cílů

Na úrovni stěžejních cílů byly expertním panelem dále navrženy indikátory, které umožní hodnocení a kontrolu jejich naplňování. Problematicke indikátorů byla v expertním panelu věnována širší diskuze, jejímž závěrem bylo, že v mnoha případech vzhledem k charakteru či obsahu stěžejních cílů není možné nebo účelné tyto indikátory definovat (indikátory se například omezují na sledování pouze některých dílčích aspektů a jiné významné přehlíží).

Podoblast a stěžejní cíl	Indikátory:
Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika Stěžejním cílem je vytvoření efektivní populační politiky, která bude důsledkům populačního stárnutí čelit nejen realizací konceptu aktivního stárnutí, ale také zmírňovat jeho rostoucí dynamiku podporou reprodukčního potenciálu populace s cílem zajistit demografickou obnovu z dlouhodobější perspektivy a zmírnit věkově strukturální nerovnosti. Efektivní populační politika bude připravena reagovat na populační výkyvy a územní nerovnosti v populačním vývoji, které způsobují nesoulad mezi poptávkou a kapacitami, a navrhne odpovídající adaptační mechanismy.	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření podpor aktivního stárnutí (ano x ne) • Míra začlenění starších lidí do aktivního života společnosti • Zvýšení míry spokojenosti s kvalitou života starších lidí
Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin Stěžejním cílem je formulace politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace, důraznější uplatnění nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace a stimulace sociální inkluze s cílem zabránění sociálně-prostorové koncentraci a mezigenerační reprodukci deprivace a vyloučení.	<ul style="list-style-type: none"> • Míra sociálního vyloučení • Úroveň segregace • Účinnost sociální politiky • Mezigenerační reprodukce deprivace a exkluze
Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát Stěžejním cílem je prevence růstu sociálních nerovností a nespravedlností, podpora sociální soudržnosti prostřednictvím poznání podmínek, příčin a mechanismů formování a reprodukce sociálních nerovností s důrazem na zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při respektování vnějších rámců daných pozicí Česka v globálním systému a vnitřních faktorů, jež je možné vhodnými politikami a nástroji ovlivnit.	<ul style="list-style-type: none"> • Úroveň sociálních nerovností • Podmínky přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám
Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost Stěžejním cílem je účinnější migrační politika a efektivní nástroje pro integraci cizinců, stabilizaci potenciálních emigračních skupin, jejichž setrvání na území České republiky je žádoucí formulace a aplikace principů teritoriální soudržnosti a usměrňování podmínek pro vnitřní migraci a redistribuci populace při omezení nežádoucích efektů ve formě růstu regionálních disparit, rychlé depopulace jádrových měst a periférií a nezvladatelného růstu v suburbii.	<ul style="list-style-type: none"> • Míra stabilizace imigrantů (míra získání občanství imigranty, poměr mezi cizinci s trvalým a dočasným pobytem) • Míra emigrace populace s vysokoškolským vzděláním • Míra regionálních nerovností
Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost Stěžejním cílem je legitimní společenský systém v Česku zasazený do legitimního mezinárodního prostředí, fungující právní systém s minimálním rozdílem mezi právem a spravedlností, systém se širokou a variabilní participací občanů, svobodný demokratický systém garantující občanům základní lidská práva a občanské svobody, systém, který akceschopně reaguje na mezinárodní prostředí a podílí se na jeho utváření, a který úspěšně eliminuje interní i externí hrozby.	<ul style="list-style-type: none"> • Absence masových akcí zpochybňujících společenský systém • Legitimita potvrzená výzkumy veřejného mínění

<p>Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa Stěžejním cílem je funkční a efektivní demokratický politický systém, umožňující vnější působení a aplikovatelný i v Česku, dále efektivní mechanismy tvorby a aplikace veřejných politik inspirované konceptem strategického vládnutí, promyšlené partnerství soukromého a veřejného sektoru s jasnou hranicí mezi nimi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pokles míry korupce • Spokojenost s fungováním veřejné správy
<p>Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika Stěžejním cílem je nalezení faktorů, ovlivňujících změny a ztráty vnímání tzv. tradičních hodnot a kultury jako základních stabilizačních společenských hybatelů. Důraz je kladen zejména na podporu etických základů společenské koexistence založené na vzájemném respektu a zodpovědnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vzhledem k charakteru oboru nelze stanovit. K pomocným metodám patří například pravidelné průzkumy vzdělanosti mládeže a celé společnosti.
<p>Podoblast 3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice Stěžejním cílem je historické vymezení a charakteristika procesu utváření národní, regionální a lokální identity a tradice ve vztahu k jejich současné problematizaci, stejně jako podpora její konstitutivní role v rámci současné a budoucí společnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vzhledem k charakteru oboru nelze stanovit. K pomocným metodám patří například pravidelné průzkumy vzdělanosti mládeže a celé společnosti.
<p>Podoblast 3.3: Hmotné a nehmotné kulturní dědictví Stěžejním cílem je poznání, zachování, zpřístupnění a využití kulturního dědictví. Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií. Tím bude přispěno k nápravě současného nevyhovujícího stavu archivů, sbírek a knihovních fondů a k omezení nenahraditelných ztrát na kulturních hodnotách. Odkrývání a zpřístupňování kulturní úrovně minulosti je nutnou podmínkou kvalitního výchovně vzdělávacího a informačního procesu, základem formování identity, jeho potenciál se však promítá i do trávení volného času, ekonomického rozvoje a reprezentace státu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vzhledem k charakteru oboru nelze stanovit. K pomocným metodám patří například pravidelné průzkumy vzdělanosti mládeže a celé společnosti, nebo vyhodnocování systému fungování památkové péče, systému muzeí a knihoven.
<p>Podoblast 3.4: Religiozita Stěžejním cílem je kontinuální analýza religiozní situace společnosti jako jednoho z významných aspektů jejího vývoje. Žádoucí je všestranná podpora humanitního, vzdělávacího, morálního a kulturního působení náboženských složek v celku společnosti, stejně jako plného rozvoje individuální (osobní) spirituality věřících a principů obecné náboženské tolerance. Stejně významná je reflexe religiozity jako možného zdroje extrémních pohledů na společnost ohrožujících její stabilitu, zejména v souvislosti se společenskými dopady imigrace, a s rozšiřujícími se náboženskými skupinami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vzhledem k charakteru oboru nelze stanovit.
<p>Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení Stěžejním cílem je vytvoření efektivního vzdělávacího systému, který bude v co nejvyšší možné míře odpovídat na požadavky společnosti, trhu práce a ekonomiky, bude přispívat k jejich rozvoji prostřednictvím kultivace hodnotově orientační a poznatkově dovednostní složky lidského potenciálu jako základního prvku národní identity a konkurenceschopnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Efektivita vzdělávacího systému v mezinárodním srovnání
<p>Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti Stěžejním cílem je propojení vzdělávacího systému s anticipovanými nároky trhu práce, zmírnění poruch na trhu práce vedoucích k dlouhodobé nezaměstnanosti při postupném zahrnutí dalších opatření v oblasti flexibilita a aktivace, jako jsou změny v oblasti pracovní ochrany a kolektivního vyjednávání, dávkové a daňové systémy, uplatnění širokého rejstříku specifických nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti včetně individuální práce s nezaměstnanými.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Struktura a dynamika vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti

<p>Podoblast 4.3: Ochrana a podpora lidského zdraví Stěžejním cílem je zformování svébytného průřezového nadresortního systému ochrany a podpory národního zdraví a prevence nemocí, stimulujícího všechny zúčastněné aktéry k systematickému vytváření příznivých podmínek pro formování zdravého životního stylu, ozdravení životního a pracovního prostředí a prevenci poškozování životního a pracovního prostředí na úkor lidského zdraví.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Průměrná délka života prožitého ve zdraví
<p>Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací Stěžejním cílem je získat nástroje, které umožní dosáhnout stavu, kdy se výzkum, vývoj a inovace stanou osou rozvoje národní ekonomiky i její konkurenceschopnosti a povaha společnosti je zásadně určována kvalitou znalostních procesů - formuje se tedy společnost vědění.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ukazatele OECD pro oblast výzkumu, vývoje a inovací
<p>Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie Stěžejním cílem je harmonizace technických a sociálních změn, jejich tempa i obsahu, dosáhnout stavu, kdy je technická změna chápána jako aktivita se silnou sociální a kulturní dimenzí, veřejné politiky jsou zaměřeny na podněcování, správu a regulaci sociálních a kulturních inovací, jež usnadňují adopci nových technologií a usměrňují je k sociálnímu prospěchu a omezení rizik. Jsou vytvořeny podmínky pro vědeckou a zároveň aplikovatelnou a přenositelnou identifikaci budoucích psychologických, sociálních i bezpečnostních rizik spojených s novými technologiemi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bez indikátorů

4.4 Návrh orientační výše finančních nákladů pro dosažení cílů

Na úrovni oblastí a podoblastí bylo expertním panelem navrženo následující poměrné rozdělení finančních prostředků. V bodě věnovaném odhadu očekávané finanční náročnosti jednotlivých oblastí a podoblastí došlo ke konsensu, že se jedná o velmi orientační návrh, k němuž má panel jen velmi omezené podklady, a proto byly s drobnými změnami (zvýhodnění oblasti 2 vzhledem k tematicky širěji definovaným dílčím cílům) v zásadě převzaty agregované výsledky online hlasování.

Oblast	Podíl finančních prostředků	Podoblast	Podíl finančních prostředků
1. Demografické a sociální proměny	31 %	1.1 Demografické stárnutí, rodinná politika	12 %
		1.2 Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin	8 %
		1.3 Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát	4 %
		1.4 Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost	7 %
2. Vládnutí a správa	20 %	2.1 Občan, stát, společnost	15 %
		2.2 Veřejné politiky a správa	5 %
3. Kultura, hodnoty, identita a tradice	25 %	3.1 Proměny hodnotových struktur a etika	6 %
		3.2 Národní, regionální a lokální identita a tradice	9 %
		3.3 Hmotné a nehmotné kulturní dědictví	7 %
		3.4 Religiozita	3 %
4. Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu	16 %	4.1 Výchova, vzdělání, celoživotní učení	8 %
		4.2 Trh práce a politika zaměstnanosti	4 %
		4.3 Ochrana a podpora lidského zdraví	4 %
5. Člověk, věda a nové technologie	8 %	5.1 Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací	4 %
		5.2 Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie	4 %
Celkem	100 %		100 %

5. Přílohy

V přílohové části Závěrečné zprávy expertního panelu Sociální a kulturní výzvy české společnosti jsou zařazeny následující přílohy:

- Příloha 1: Strukturace prioritní oblasti po první fázi;
- Příloha 2: Prioritizace cílů;
  - 2.1 Kritéria významnosti a dosažitelnosti;
  - 2.2 Výsledky hlasovací procedury expertního panelu;
- Příloha 3: Schéma finální struktury prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti;
- Příloha 4: Identifikační listy prioritních dílčích cílů.

Příloha 1: Strukturace prioritní oblasti po první fázi

Oblast 1: Demografické a sociální proměny

Demografické a sociální změny se odehrávají při vzájemném prolnutí vnějších kontextuálních podmínek, které jsou dány především procesy globalizace a evropské integrace, a vnitřních možností a potenciálů naší společnosti. Zásadní výzvou pro Česko je přitom udržení si svého dosavadního postavení v globální dělbě práce a z ní vyplývající kvality života obyvatel. Přestože je Česká republika v současnosti silně integrovaná do globálního ekonomického systému, jde o integraci do značné míry nerovnou. Firmy lokalizované v Česku mají spíše nižší postavení v rámci globálních produkčních sítí, což ovlivňuje i větší zaměření výroby na rutinní práce náročné na pracovní sílu často zabezpečovanou imigranty. Z výše uvedeného vyplývá i nižší úroveň mezd a potenciálu pro inovace. Česko je stejně jako většina evropských zemí postaveno před problémem měnící se věkové struktury obyvatelstva. Oba základní procesy demografické reprodukce (porodnost a úmrtnost) vykazovaly v posledních dvou desetiletích neočekávaně rychlé změny a vedly ke zvýšení dynamiky demografického stárnutí. Senioři tvoří stále významnější skupinu obyvatel. Významnými změnami prochází rovněž rodina a její základní funkce. Hodnotová proměna společnosti, růst pracovních a volnočasových příležitostí se odrazily v pluralizaci životních stylů, oslabování rodinných struktur a rostoucí atomizaci společnosti. Jedním z významných důsledků je relativně nízká plodnost a snižování podílu dětí ve společnosti. Současná úroveň demografické reprodukce ovlivní věkovou strukturu populace po několik desetiletí. Proměny demografické situace zvyšují nároky kladené na mezigenerační solidaritu, ekonomicky aktivní populaci a činí budoucí společnost zranitelnější. Proto se reakce na tyto výzvy soustředí na přijímání adaptačních opatření zaměřených na rostoucí podíl seniorů ve společnosti a snaží se přispět k formování efektivnějších opatření s cílem zvýšit hodnotu rodiny ve společnosti, podpořit porodnost zmírnit tak dynamiku demografického stárnutí a zlepšit vyváženost věkové struktury.

V důsledku ekonomické reorganizace, reformulace role sociálního státu, měnících se hodnotových měřítek a mezinárodní otevřenosti narůstají příležitosti pro volbu životních strategií. Ne každý jedinec, domácnost a sociální skupina má však příležitost širě těchto voleb využít. Dochází tak k nárůstu sociální a kulturní diferenciaci společnosti. Nerovné rozdělení bohatství a moci je většinou společnosti považováno za oprávněné, jiné nerovnosti jsou nicméně vnímány jako nespravedlnost. Jde zejména o diskriminaci a vysokou míru příjmových nerovností. Stratifikace společnosti a sociální nerovnosti jsou také důsledkem subjektivního vnímání a diskursivních reprezentací. Nerovné sociální a ekonomické postavení se projevuje v nerovném přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám.

Závažné je utváření vícenásobných komplexních nerovností v lokalitách koncentrace specifických sociálních skupin a růst sociálně-prostorových nerovností snižujících sociální soudržnost společnosti v národním, regionálním a lokálním měřítku. Utvářejí se sociálně vyloučené skupiny, jejichž nerovné postavení jim výrazně znesnadňuje přístup k běžným zdrojům, příležitostem a pozicím nezbytným pro zapojení se do normálního života společnosti. Sociálně vyloučení jsou často koncentrováni v prostorově segregovaných lokalitách, kde dochází k reprodukci způsobu života ve stavu sociálního vyloučení a chudoby. V rámci společnosti dochází k marginalizaci a stigmatizaci sociálně vyloučených skupin a jejich negativnímu vnímání zbytkem společnosti.

Sociální a kulturní proměny moderní společnosti jsou provázeny rozsáhlou mobilitou. Stoupá počet obyvatel, kteří žijí v místě, kde se nenarodili a s nimiž je nepojí žádná sociální ani citová vazba. Koncentrace novousedlíků jsou výzvou pro hledání nových typů soužití. Česko čelí narůstajícímu odlivu mozků z většiny krajů směrem do metropolitní oblasti Prahy, ale také do zahraničí. Vnitřní migrace reflektuje narůstající sociálně-prostorové nerovnosti a dále je umocňuje rostoucími disparitami mezi městy a venkovem, metropolitními oblastmi a periferiemi. Výsledkem je depopulace

některých měst a venkovských periférií a naopak bezbřehý suburbánní růst. Růst dojížděky za prací a službami reaguje na regionální disparity na trzích práce a bydlení. Extensivní nárůst dojíždění ale přináší zvýšení nákladů a snížení možností sociální interakce v místě bydliště.

Prevenici růstu nerovností a posilování soudržnosti se snaží zabezpečit stát v partnerství veřejné správy, neziskového a soukromého sektoru při aplikaci sociálních inovací, decentralizace a lokalizace sociálních politik a služeb v rámci víceúrovňové správy. Narůstající význam mají sociálně inovace zejména při prevenci sociálního vyloučení a integraci sociálně znevýhodněných skupin.

Oblast je rozdělena do pěti podoblastí: 1) Demografické stárnutí, rodinná politika; 2) Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin; 3) Globální ohrožení a příležitosti; 4) Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát; 5) Migrace a mobilita.

Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika

V důsledku zlepšujících se úmrtnostních poměrů a nového reprodukčního modelu spojeného s velmi nízkou úrovní plodnosti dochází k demografickému stárnutí. Změny v rozložení obyvatel podle věku se promítají do změny v rovnováze zajišťující mezigenerační solidaritu. Vedle důchodové reformy hrají významnou roli opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti a rodinná politika vytvářející příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry.

Prodlužování věku ekonomické aktivity by mělo citlivěji zohlednit rozdílnost zdravotního stavu a možnosti pracovní angažovanosti jedinců vyššího věku. Seniori tvoří a budou tvořit stále početnější skupinu obyvatel, jež je vystavena riziku sociální exkluze. Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Jde zejména o podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah (mimo jiné i prostřednictvím prvků *age managementu*), celoživotního učení a zdravotní prevence. Stejný význam má i zmírnění genderových nerovností. Důležité je začlenění seniorů do společenských a ekonomických aktivit i v období, kdy již pobírají starobní důchod. Sociální inkluze seniorů zahrnuje otázky jako je prevence samoty, zapojení lidí v důchodovém věku do ekonomických aktivit, mentorská funkce a předávání životních zkušeností, udržitelnost zdravotního systému a ústavní péče, bezpečné a vhodné bydlení či dostupnost mobilizačních pomůcek (*enabling environment*).

Významnými změnami prochází rovněž rodina a její základní funkce. Změny hodnotových měřítek se promítají ve větší orientaci na pracovní výkonnost při upozadění role rodiny, pluralizaci životních stylů (včetně tzv. *singles*), v rozšiřování nových forem partnerského soužití a odkládání klíčových životních událostí (sňatku a rodičovství) do vyššího věku. Výsledkem je nízká sňatečnost a vysoká rozvodovost vypovídající o nestabilitě partnerských svazků a nízká porodnost, která však není spojená s nízkými reprodukčními záměry, ale s odlišnými podmínkami pro jejich realizaci. Rodinná politika by měla zahrnovat různé formy podpory rodiny včetně podpory finanční, sociálních služeb, slučitelnosti profesního a rodinného života nebo volnočasových aktivit dětí. Nové formy rodinné politiky by měly reagovat na důsledky samotné demografické proměny, jež limituje potenciál stávající populace k reprodukci, zdůrazňovat význam rodiny a hodnotu rodičovství vytvářením prorodinného klimatu ve společnosti, posilovat osobní odpovědnost a hodnotovou orientaci.

Stěžejní cíl 1.1:

Stěžejním cílem je vytvoření efektivní populační politiky, která bude důsledkům populačního stárnutí čelit nejen realizací konceptu aktivního stárnutí, ale také zmírňovat jeho rostoucí dynamiku podporou reprodukčního potenciálu populace s cílem zajistit demografickou obnovu z dlouhodobější perspektivy a zmírnit věkově strukturální nerovnosti. Efektivní populační politika bude připravena reagovat na populační výkyvy a územní nerovnosti v populačním vývoji, které způsobují nesoulad mezi poptávkou a kapacitami, a navrhne odpovídající adaptační mechanismy.

Dílčí cíl 1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry

<p>Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.</p>	Demografie
	Sociologie
	Andragogika
	Gerontologie
	Lékařské obory
<p>Dílčí cíl 1.1.2: Zlepšení reprodukčního potenciálu populace zvýšením hodnoty rodiny ve společnosti a zefektivněním podpory porodnosti</p> <p>Cílem je navrhnout obrysy rodinné politiky, která vytvoří příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry. Nové formy rodinné politiky budou reagovat na důsledky demografické proměny, jež limituje potenciál stávající populace k reprodukci.</p>	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Demografie
	Sociologie
	Etika
	Sociální politika a sociální práce
<p>Dílčí cíl 1.1.3: Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností</p> <p>Cílem je na základě predikce a vyhodnocení důsledků populačních změn a prostorových nerovností definovat účinné adaptační mechanismy. Ty posílí připravenost společnosti na populační vlny způsobené rozdíly v porodnosti a vytvářející nesoulad mezi poptávkou a kapacitami (školky, školy, zdravotnické a další služby) a na prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách způsobující deficit služeb.</p>	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Demografie
	Sociologie
	Sociální geografie
	Sociální antropologie
	Urbanismus

Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin

V souvislosti s ekonomickými změnami, socioekonomickou a kulturní diferenciací, zahraniční migrací a narůstající sociální nerovností se utvářejí sociální skupiny, jejichž nerovné postavení ve společnosti vytváří takové handicap, které je omezuje v plnohodnotném zapojení a začlenění do společnosti. Sociálně vyloučené skupiny mají výrazně znesnadněn či omezen přístup k běžným zdrojům, příležitostem a pozicím nezbytným pro zapojení se do normálního života společnosti, sociálně vyloučení jsou odříznuti od institucí a služeb, sociálních sítí a vzdělávacích příležitostí. V podmínkách sociálního vyloučení se posilují a prohlubují specifické hodnoty a normy, mezi něž patří například důraz na přítomnost a neschopnost plánovat do budoucna, pocity beznaděje, bezmocnosti a rezignace, které nadále posilují stav vyloučení.

V rámci společnosti dochází k marginalizaci a stigmatizaci vyloučených skupin a jejich negativnímu vnímání zbytkem společnosti. Sociálně vyloučení jsou často koncentrováni v prostorově segregovaných lokalitách. Život v prostorově segregovaných lokalitách vede k reprodukci způsobu života ve stavu sociálního vyloučení a chudoby. Segregace sociálně slabých omezuje jejich možnosti čerpat z kulturního a sociálního kapitálu těch, kteří jím disponují.

V Česku je sociálním vyloučením, segregací, marginalizací a stigmatizací ohrožena zejména část romské populace a některé skupiny zahraničních imigrantů. Sociální handicap zpravidla nejsou sociálně vyloučení schopni vlastními silami překonat. Sociální vyloučení, segregace a marginalizace mají řadu příčin, které je společnost schopna ovlivnit. Významnou cestou k vyloučení je ztráta zaměstnání, dlouhodobá nezaměstnanost a závislost na sociálních dávkách. Dalším z klíčových faktorů je nedostatečné vzdělání, nízká funkční gramotnost a neschopnost komunikovat s okolím,

kteří si sociálně handicapovaní přinášejí již z dětství. Značně sociálně znevýhodnění jsou migranti za prací, kteří neznají jazyk, místní zvyklosti a nemají v Česku vytvořené sociální kontakty. To vše umocňuje nerovné právní postavení zneužívané při jejich přístupu na trh práce, bydlení a služeb. Jedním ze zásadních a prohlubujících se mechanismů vyloučení jsou nepochopení a předsudky sociálního okolí projevující se ve formě rasismu, xenofobie a paranoidního chování.

Sociálně vyloučených a marginalizovaných osob přibývá a narůstá jejich koncentrace v sociálně vyloučených a sociálně deprivovaných lokalitách. Výzvou nejbližších let je zmapovat mechanismy vyloučení, segregace, marginalizace a stigmatizace a vytvořit nástroje a instituce k jejich překonávání. Tyto nástroje je nutné směřovat jednak k marginalizovaným (přesně diagnostikovat jejich problém a jeho rozsah a vytvořit účinné mechanismy k jejich integraci) a současně k majoritní společnosti ve smyslu vytváření inkluzivní společnosti.

Stěžejní cíl 1.2:

Stěžejním cílem je formulace politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace, důraznější uplatnění nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace a stimulace sociální inkluze s cílem zabránění sociálně - prostorové koncentraci a mezigenerační reprodukci deprivace a vyloučení.

Dílčí cíl 1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociologie
	Sociální antropologie
	Sociální geografie
	Sociální politika a sociální práce
Dílčí cíl 1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušování mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociální politika a sociální práce
	Sociologie
	Sociální antropologie
	Sociální geografie
Dílčí cíl 1.2.3: Vytvoření efektivních nástrojů pro inkluzi Cílem je navrhnout podpůrný systém pro sociálně znevýhodněné skupiny, který bude využívat spolupůsobení evropských, národních a lokálních politik, praktik a nástrojů zaměřených na jejich inkluzi do většinové společnosti. Kultivací veřejného diskurzu a působením na majoritu omezit diskursivní praktiky vedoucí k symbolickému vyloučení, xenofobii a extremismu.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociální politika a sociální práce
	Sociologie
	Politologie
	Sociální geografie
	Sociální antropologie

Podoblast 1.3: Globální ohrožení a příležitosti

Česká společnost je v současnosti silně integrovaná do globálního ekonomického systému. Sociální proměny společnosti přitom ovlivňuje zejména postavení Česka v globální dělbě práce, resp. pozice firem v globálních produkčních sítích. Klíčová rozhodnutí, výzkum a vývoj i výroba náročná na vyspělé technologie se zpravidla odehrává mimo naše území, zatímco firmy v Česku zajišťují

rutinní výrobu využívající levnější pracovní sílu. K tomu však ve stále větší míře využívá pracovní imigranty ze zahraničí. Výroba okleštěná o výzkum a vývoj dlouhodobě snižuje adaptabilitu. Rostoucí konkurence méně vyspělých, rychle se rozvíjejících zemí klade nové nároky na udržení si svého postavení v globální dělbě práce, a tím i životního standardu obyvatel. Klíčovým imperativem je skloubení ekonomického rozvoje zajišťujícího zaměstnanost v tradičních oblastech průmyslu při hledání a využívání inovačního potenciálu a specifických nik konkurenceschopnosti českých producentů zejména s důrazem na high-tech a bio-tech obory propojené s domácí výzkumnou základnou.

V důsledku globalizace a celospolečenských změn se zvyšuje heterogenita společnosti při narůstajících nerovnostech. Postavení Česka v globální ekonomice má zásadní vliv na trh práce, strukturu zaměstnanosti a příjmovou úroveň. Sociální nerovnosti a regionální disparity narůstají v důsledku rozdílných schopností a možností obyvatel a regionů zapojit se do globální dělby práce. Stát, regionální a místní správy mají přitom v globálním systému omezenější zdroje v porovnání s nadnárodními společnostmi, které mohou využít geografickou flexibilitu a stěhovat svoje aktivity za výhodnějšími podmínkami.

Zásadní je vliv globálního kapitalismu na změny hodnotových měřítek. Hodnotová konvergence a utváření kosmopolitní společnosti se střetává s divergenčními tendencemi zdůrazňujícími lokální kulturní svébytnost a odpor proti globálnímu kapitalismu jako dominantní formě společenského rozvoje.

Klíčovým globálním imperativem dneška jsou energetická bezpečnost, energetické úspory a efektivita, které se velmi těsně pojí s otázkami globální environmentální změny a bezuhlíkové ekonomiky. Jde o nové globální paradigma pro zásadní celospolečenskou změnu, kterému však zatím není v Česku na rozdíl od vyspělých zemí věnována významná pozornost. Přitom může mít velmi zásadní důsledky pro další nárůst společenských nerovností. Předpokladem pro úspěch je sledování a vyhodnocování globálních rizik, respektive jejich možných lokálních důsledků a posilování sociálního potenciálu pro lokální adaptabilitu a resilienci.

Stěžejní cíl 1.3:

Stěžejním cílem je posílit potenciál společnosti z hlediska reflexe globálních výzev, ohrožení a rizik, flexibilní a dynamické (pružně se přizpůsobující vnějším podnětům a vnitřnímu vývoji) sociální a kulturní adaptability na rychle se měnící globální podmínky, při neustálém monitorování a učení se novým situacím a pozornosti věnované předvídání ohrožení stability systému a zvažování možných rizik a také rozvíjení schopností rychlého, inovativního řešení při bezprostředním narušení normálního stavu a ohrožení stability.

Dílčí cíl 1.3.1: Řízení rizik nerovného zapojení do mezinárodní dělby práce a efektivnější využití vnitřních lidských a sociálních zdrojů Cílem je skloubení ekonomického rozvoje zajišťujícího zaměstnanost v tradičních oblastech průmyslu a využívání inovačního potenciálu a specifických nik konkurenceschopnosti s důrazem na obory s vysokou přidanou hodnotou, jejich propojení s kvalitou vzdělávání a domácí výzkumnou základnou.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Ekonomie
	Sociální geografie
	Regionální rozvoj
Dílčí cíl 1.3.2: Efektivnější využití potenciálu zahraniční migrace Cílem je formulace a důsledná aplikace migrační politiky zohledňující různorodé potřeby Česka a zdroje zahraniční migrace při důrazu na skloubení potřeb nízkokvalifikované rutinní práce v průmyslu a vysoce-kvalifikované práce v oblasti vědy, výzkumu a vývoje a	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociologie
	Sociální geografie
	Sociální antropologie
	Regionální rozvoj

	reflektování příležitostí a rizik spojených s migrací a transnacionálními vazbami migrantů.	
	Dílčí cíl 1.3.3: Zvýšení připravenosti společnosti na změny v hospodaření s energiemi a přechod na bezuhlíkatou ekonomiku Cílem je zkoumat a posílit připravenost společnosti k přechodu na bezuhlíkatou energetiku a důsledky změn v hospodaření s energiemi. Zlepšit obecnou informovanost ve společnosti a zejména decísní sféře o energetické bezpečnosti, energetických úsporách a bezuhlíkaté ekonomice, zvýšit adaptabilitu a snížit zranitelnost společnosti, zejména některých sociálních skupin.	Časový horizont: 2020
		Výzkumné směry
		Sociologie
		Ekologie
		Sociální geografie
		Ekonomie
	Dílčí cíl 1.3.4: Posilování sociálního potenciálu pro národní, regionální a lokální resilienci Cílem je zkoumat a posílit potenciál pro vnitřní adaptabilitu na rychle se měnící vnější podmínky a navrhnout institucionální rámec na národní, regionální i lokální úrovni, který bude flexibilně reagovat na globální výzvy a jejich lokální důsledky, předjímat ohrožení a příležitosti, využívat možnosti a potenciály sociální a kulturní adaptability na rychle se měnící podmínky a rozvíjet schopnosti inovativního řešení při bezprostředním narušení normálního stavu a ohrožení stability.	Časový horizont: 2020
		Výzkumné směry
		Sociologie
		Sociální geografie
		Politologie
		Regionální rozvoj
		Územní a regionální plánování

Podoblast 1.4: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát

V moderních demokratických tržních společnostech má na sociální rozvrstvení a nerovnosti rozhodující vliv ekonomické postavení vyplývající ze získaných a reprodukováných ekonomických statků. Ekonomické postavení přitom zpravidla ovlivňuje i další charakteristiky, jako jsou etnicita, státní občanství, náboženství, sexuální orientace, věk nebo zdravotní omezení. Velkou výzvou dnešní společnosti je jak skloubit širokou volbu příležitostí se zajištěním základní úrovně kvality života pro všechny občany, a to v kontextu vysoké závislosti na globální ekonomice a z toho vyplývající lokální zranitelnosti. Další výzvou je zrovnoprávnění postavení sociálních skupin omezením vlivu charakteristik, které nejsou přímým důvodem horších schopností či dovedností jednotlivce z hlediska zapojení do společenské dělby práce.

Etnická, sexuální, náboženská nebo politická diskriminace, které nejsou přímým důvodem horších schopností či dovedností jednotlivce z hlediska zapojení do společenské dělby práce, zásadně ovlivňuje přístup některých sociálních skupin ke vzdělání, na trh práce, k bydlení či zdravotnímu zabezpečení. Vžitá představy a stereotypní hodnocení a priori znevýhodňují příslušníky určitých skupin a ovlivňují tak jejich individuální možnosti. Sociální nerovnosti jsou tak do značné míry sociálně konstruovány a reprodukovány na základě percepce znaků, jež by neměly mít vliv na společenský úspěch nebo na kvalitu života. Velkou výzvou pro dnešní společnost je omezování diskriminačních praktik ze strany úřadů státní a veřejné správy, soukromých organizací a firem i mezi občany.

Nerovné sociální a ekonomické postavení se projevuje v nerovném přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám. Prostřednictvím lokalizace bydlení se promítá do kvality životního prostředí, dostupnosti práce a služeb, nákladů na dopravu a energie. Nerovnost se v těchto oblastech vzájemně prolíná, posiluje a reprodukuje. Vícenásobné komplexní nerovnosti se utvářejí v lokalitách a oblastech každodenního života populace, v městských čtvrtích, sídlech a regionech. Narůstají sociálně-prostorové nerovnosti. Formují se regionální disparity mezi rostoucími a prosperujícími oblastmi s vysokou a rozmanitou nabídkou na trzích práce a

upadajícími strukturálně postiženými periferními regiony. V měřítku měst i venkovských oblastí se pak setkáváme s kontrastem koncentrované chudoby v sociálně vyloučených lokalitách a bohatství v oplocených a střežených rezidenčních komplexech. Výzvou je poznání a pochopení mechanismů utváření vícenásobných komplexních nerovností a jejich reprodukce v každodenním životě sociálních skupin v jimi obývaných lokalitách.

V kontextu dynamiky sociálních nerovností dochází k reorientaci a modernizaci sociálního státu. Experimentuje se s různými typy řešení v závislosti na národních kontextech a tradicích, politických preferencích a ekonomických možnostech. Komplexní znalost podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností při zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů není při přijímání klíčových rozhodnutí často příliš hluboká. Sociální služby podporující sociální soudržnost a omezující vznik sociálního vyloučení se stávají v modernizovaném pojetí sociální politiky klíčovou oblastí. Přitom se projevuje potřeba decentralizace a lokalizace politiky v rámci víceúrovňové správy sociálních služeb a uplatnění univerzálních standardů rozsahu, kvality a dostupnosti služeb při zohlednění specifických kontextů.

Stěžejní cíl 1.4:

Stěžejním cílem je prevence růstu sociálních nerovností a nespravedlností, podpora sociální soudržnosti prostřednictvím poznání podmínek, příčin a mechanismů formování a reprodukce sociálních nerovností s důrazem na vnější rámce dané pozicí Česka v globálním systému a vnitřními faktory, jež je možné vhodnými politikami a nástroji ovlivnit.

Dílčí cíl 1.4.1: Posílení společenského povědomí a citlivosti k sociálním nespravedlnostem Cílem je poznání mechanismů vytváření sociálních nerovností, sociálních (ne)spravedlností a sociální soudržnosti v jejich distributivní (rozdělení zdrojů) i procedurální (přístup k rozhodování) rovině. Cílem je stimulace celospolečenské reflexe sociálních nespravedlností a nerovností při důrazu na hodnotová východiska a konkrétní zkušenosti a její promítnutí do rozhodování na všech úrovních.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociologie
	Sociální politika a sociální práce
	Sociální geografie
	Politologie
Dílčí cíl 1.4.2: Zrovnoprávnění postavení sociálních skupin Cílem je návrh postupů vedoucích ke snížení vlivu socio-ekonomických nerovností, otevřené a zejména skryté diskriminace, a to omezením role charakteristik, které nejsou přímým důvodem odlišných schopností a dovedností jednotlivce z hlediska zapojení do společenské dělby práce. Návrhy zároveň přispějí ke snížení míry distributivních nespravedlností a k posílení procedurální spravedlnosti vytvářením podmínek pro participaci občanů na spolurozhodování.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociologie
	Sociální politika a sociální práce
	Sociální geografie
	Politologie
Dílčí cíl 1.4.3: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociologie
	Sociální politika a sociální práce
	Sociální geografie
	Ekonomie

Podoblast 1.5: Migrace a mobilita

Sociální a kulturní proměny moderní společnosti jsou provázeny rozsáhlou prostorovou a sociální mobilitou. Pohyb lidí v prostoru umožňuje snadno prostupné hranice států, rychle se měnící nabídka pracovních příležitostí, možnosti ubytování, nové metody zprostředkování práce. Současně nové komunikační technologie umožňují reprodukovat původní kulturu bez kontaktu se zemí původu. Ve státech Evropy, včetně Česka stoupá počet obyvatel, kteří žijí v místě, kde se nenarodili a s nímž nemají žádnou sociální ani citovou vazbu. Prostředí plná novousedlíků jsou výzvou pro hledání vhodných typů soužití a spolupráce mezi institucemi přitahujícími pracovní sílu a institucemi vytvářejícími migrační politiku.

Česká republika je a i v dalších letech bude v ambivalentním postavení. Na jedné straně bude cílovou destinací i migrace z východu, na druhé straně bude zdrojovou zemí migrace pro bohatší státy. Velkou výzvou bude nejen měnící se etnická kompozice Česka, ale i nebezpečí tzv. odlivu mozků (brain drain). Vedle integračních mechanismů pro imigranty je třeba vytvářet stabilizační mechanismy zejména pro kvalifikovanou autochtonní populaci, která má největší příležitosti k dobré prosperitě v zahraničí. Vytváření vazeb s Čechy v zahraničí a posílení mezinárodních sítí může být výraznou základnou nových podniků a kontaktů.

Prostorová mobilita ve formě migrace je těsně provázána se sociální mobilitou. Migrace zpravidla směřuje do míst umožňujících zlepšení sociálního postavení. Vnitřní migrace reflektuje narůstající sociálně prostorové nerovnosti a dále je umocňuje. Adekvátní reakce spočívá v hledání mechanismů stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, center a periferií, zabraňování výrazné depopulace v tzv. *shrinking cities* a venkovských perifériích a zvládnutí radikálního růstu suburbánních zón. Proces, který Česko pocituje dosud jen částečně, ale jehož význam poroste, je sezónní mobilita sociálně lépe situovaných vrstev obyvatelstva, stěhování seniorů do atraktivních míst světa, ale též naopak (v Česku již dobře patrná prostorová koncentrace chudoby, tvorba etnických čtvrtí, segregovaných společenství).

Kontinuální výzvou spojenou s prostorovou mobilitou je dojíždka za prací, službami a vzděláváním, hledání ekologicky šetrných a levných forem dopravy a komunikace bez nutnosti osobního setkání (práce doma, distanční vzdělávání apod.). V souvislosti s regionálními disparitami na trzích práce a trzích bydlení přitom narůstá význam dojíždky za prací na větší vzdálenosti. Zatímco dojíždka pomáhá vyrovnávat územní nerovnoměrnosti v rozmístění bydliště, pracovišť a služeb, extenzivní nárůst dojíždění přináší zvýšení nákladů a rovněž snížení možností sociální interakce v místě bydliště.

Stěžejní cíl 1.5:

Stěžejním cílem je účinnější migrační politika a efektivní nástroje pro integraci cizinců, stabilizaci potenciálních emigračních skupin, jejichž setrvání na území České republiky je žádoucí formulace a aplikace principů teritoriální soudržnosti a usměrňování podmínek pro vnitřní migraci a redistribuci populace při omezení nežádoucích efektů ve formě růstu regionálních disparit, rychlé depopulace jádrových měst a periferií a nevladatelného růstu v suburbánních.

Dílčí cíl 1.5.1: Stabilizovat a celospolečensky uplatnit integrační politiku Cílem je vytváření znalostní báze a účinných nástrojů migrační politiky a praxe integrace cizinců při zohlednění potřeb trhu práce, kulturních transformací společnosti (multikulturalismus, tolerance) a právního postavení cizinců (dlouhodobý a trvalý pobyt a občanství).	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociologie
	Sociální geografie
	Sociální politika a sociální práce
	Právo
	Psychologie
Dílčí cíl 1.5.2: Omezení „odlivu mozků“ a stabilizace	Časový horizont: 2020

kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků Cílem je formulace postupů, které povedou ke stabilizaci potenciálních emigračních skupin, jejichž setrvání na území České republiky je žádoucí, povedou k posílení vazeb mezi Českou republikou a českými migračními skupinami v zahraničí a budou vytvářet podmínky pro stabilizaci obyvatelstva v depopulačních oblastech a regionech, ze kterých se vystěhovává obyvatelstvo s vyšším potenciálem lidského kapitálu.	Výzkumné směry
	Sociologie
	Sociální geografie
	Ekonomie
	Sociální antropologie
Dílčí cíl 1.5.3: Posílení teritoriální soudržnosti Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezováním výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládnutí radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Sociální geografie
	Sociologie
	Územní a regionální plánování
	Politologie

Oblast 2: Vládnutí a správa

Stávající systém vládnutí prochází vážnými problémy, ať již z důvodů klesající legitimacy mocenských struktur, nových technologických možností v oblasti vztahů mezi mocí a občany či neustále se zvyšujícími požadavky občanů vůči veřejné sféře a naopak. Varující je rovněž zvětšující se odstup mezi občany a demokratickým systémem, jejich nedůvěra ve spravedlnost systému a rovněž narůstající pocit diskrepance mezi právem a spravedlností. Posuny vyvolané technologickými inovacemi (především v oblasti komunikací a zpracování informací), zvýšenou mobilitou (jak kapitálu, tak i lidí), částečným přebíráním role státu jinými aktéry (firmami, nevládními organizacemi, mezinárodními a nadnárodními institucemi) a globalizací propojující dříve oddělené národní společnosti vyvolávají potřebu nové reflexe základních politických modelů a zákonitostí.

Z toho důvodu je nezbytné promýšlet inovace ve stávajícím systému a současně ověřovat nové způsoby vládnutí, což je východiskem pro jejich další rozvoj, jakož i pro adaptaci politického systému a veřejné správy na aktuální a budoucí potřeby české společnosti v kontextu globalizace a evropské integrace. Znalost konkrétních procesů formování práva, široce chápaného vládnutí, politického systému, veřejné správy či mechanismů tvorby a uplatnění veřejných politik v Česku umožní formulovat konkrétní návody a postupy optimalizace těchto procesů, a to včetně specifických nástrojů řízení a realizace společných nadnárodních politik EU v této oblasti. Formulace konkrétních návrhů změn, inovací či metodik v oblasti vztahu mezi občanem, státem, společností a mezinárodním prostředím v oblastech vládnutí a správy může vést k posílení legitimacy celého společenského systému a k efektivnějšímu, ale současně zodpovědnějšímu vládnutí. To vše v rámci systému víceúrovňového vládnutí se vstupy a výstupy na místní, regionální, národní i evropské úrovni. Přínosem může být dlouhodobý efekt bránící fenoménu odcizení mezi občanem a mocí a stimulující pozitivní projevy v řídicí praxi veřejné správy s možnými optimalizacemi ekonomických zdrojů nutných k jejímu fungování.

Oblast je rozdělena do třech podoblastí, které se zabývají (1) vztahem mezi občanem, státem a společností; (2) systémy a formami vládnutí; (3) řízením a správou.

Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost

Podoblast se zabývá široce chápanou interakcí mezi občanem, státem, společností a mezinárodním prostředím daným evropskou integrací a globalizací. Jako regulující institut je tématem této podoblasti nastavení a proměnlivost institucionálního rámce. Řeší různorodé chápání spravedlnosti napříč společenskými skupinami a jednotlivci, otázku rozporu mezi právem a spravedlností, otázku

legitimity celého společenského systému (především subsystémů sociálně ekonomického, politického a právního), legitimacy konkrétních úrovní vládnutí jednotlivých vládnoucích subjektů i potenciál a limity přímé demokracie. Reaguje na výzvy spojené s participací občanů, a to nejen aktivní či pasivní politickou, ale i dobrovolnickou či komunitní, které pomáhají vytvářet soudržnost celého společenského systému. Reaguje na proměny demokracie spojené s rozsáhlými společenskými změnami, globalizačními a integračními posuny, selháními elit (patrných především z přítomnosti a rozsahu korupce), jež se stále častěji v současném světě spojují se samotným zpochybněním nosnosti demokratického principu a projevují se jak rozsáhlými sociálními nepokoji či přímo kroky ohrožujícími demokracii. Podoblast zkoumá spojitosti a hranice mezi svobodou jednotlivce a společností, právem na občanskou neposlušnost a zodpovědnost elit, zajímá se o souvislosti mezi rozšířením počtu aktérů uvnitř politického systému, jež donedávna stáli zcela mimo tento systém (nevládní organizace, nadnárodní korporace apod.) a mírou legitimacy systému, hledá možnosti úspěšného působení v mezinárodním prostředí pro zajištění společenských cílů.

Stěžejní cíl 2.1:

Stěžejním cílem je legitimní společenský systém v Česku zasazený do legitimního mezinárodního prostředí, fungující právní systém s minimálním rozdílem mezi právem a spravedlností, systém se širokou a variabilní participací občanů, svobodný demokratický systém garantující občanům základní lidská práva a občanské svobody, systém, který akceschopně reaguje na mezinárodní prostředí a podílí se na jeho utváření, a který úspěšně eliminuje interní i externí hrozby.

Dílčí cíl 2.1.1: Legitimní politický systém Cílem je hledat souvislosti a formulovat modely normativního fungování politického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se zmenšil odstup mezi politikou a občany. Příkladem takového výzkumu je hodnocení podmínek soutěže politických stran a důsledků pro legitimitu.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Politologie
	Mezinárodní vztahy a evropská studia
	Právo
	Historie Filosofie
Dílčí cíl 2.1.2: Legitimní právní systém Cílem je hledat souvislosti a formulovat modely normativního fungování právního subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se právo přiblížilo spravedlnosti.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Právo
	Politická filozofie
	Sociologie Historie
Dílčí cíl 2.1.3: Legitimní sociálně-ekonomický systém Cílem je hledat souvislosti a formulovat modely normativního fungování sociálně-ekonomického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby bylo možno odlišit legitimní nerovnosti od nelegitimních.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Ekonomie
	Sociologie
	Sociální geografie Filosofie

Podoblast 2.2: Systémy a formy vládnutí

Tato podoblast zahrnuje otázky spjaté s vývojem demokratických a nedemokratických systémů vlády, resp. celého systému vládnutí (*governance*) a jeho efektivnosti. Zabývá se funkcí českého ústavně-politického systému, jeho jednotlivými aktéry a vztahy mezi nimi, to vše v prostředí víceúrovňového vládnutí. Porovnává funkčnost různých variant zastupitelské a přímé demokracie, a to se zřetelem k funkcím a rolím veřejnosti a různých orgánů na jednotlivých

úrovních rozhodovacího procesu. Podoblast zkoumá také efektivitu mechanismů tvorby a uplatnění veřejných politik, stejně jako optimalizaci procesů tvorby a implementace legislativy. Zvláštní pozornost věnuje vnější dimenzi těchto politik v bilaterální i multilaterální podobě, ať už se jedná o tradiční diplomacii či o vnější dimenzi dříve domácích politik (fiskální, monetární, obchodní, atd.) V této souvislosti sleduje funkčnost mezinárodních a nadnárodních organizací s ohledem na principy strategického vládnutí. Vedle „starých“, přesto stále aktuálních výzev ze strany nedemokratických řešení se zabývá i výzvami novými, s nimiž se soudobé demokratické společnosti Západu utkávají. Ty se týkají především vztahu soukromého ekonomického a veřejného sektoru, kde je fenoménem prorůstání politické a ekonomické moci, společenská odpovědnost firem (*corporate responsibility*), koncepce *public-private-partnership* apod.

Stěžejní cíl 2.2:

Stěžejním cílem je funkční a efektivní demokratický politický systém schopný vnějšího působení aplikovatelný i v Česku, dále efektivní mechanismy tvorby a aplikace veřejných politik inspirované konceptem strategického vládnutí, promyšlené partnerství soukromého a veřejného sektoru s jasnou hranicí mezi nimi, zřetelně definovaný systém politické a společenské zodpovědnosti všech aktérů a občanů.

Dílčí cíl 2.2.1: Funkční a efektivní demokratický politický systém v ČR Cílem je přispět k nalezení optimální institucionální struktury českého ústavně-politického systému včetně jeho efektivního fungování.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Politologie
	Právo
Dílčí cíl 2.2.2: Funkční a efektivní působení ČR v mezinárodním prostředí Cílem je přispět k nalezení optimální institucionální struktury českého zahraničního působení včetně reflexe a naplňování zájmů ČR.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Mezinárodní vztahy a evropská studia
	Historie
Dílčí cíl 2.2.3: Funkční a efektivní veřejné politiky Cílem je přispět k nalezení efektivních mechanismů tvorby a aplikaci veřejných politik inspirovaných konceptem strategického vládnutí, včetně promyšleného partnerství soukromého a veřejného sektoru.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Ekonomie
	Politologie
	Sociologie
	Sociální geografie

Podoblast 2.3: Řízení a správa

Podoblast se zabývá veřejnou správou jako jedním z základních předpokladů umožňujících efektivní fungování moderní společnosti. Zaměřuje se na studium víceúrovňového vládnutí, které zahrnuje nejen řízení a správu na nadnárodní, národní, regionální, lokální a sublokální úrovni, ale i specifické formy veřejné správy vznikající na pomezí různých geografických úrovní (např. správa metropolitních oblastí) nebo v interakci více institucí veřejné správy působících na stejné geografické úrovni (např. spolupráce obcí). Zabývá se studiem vzájemných interakcí mezi různými modely veřejné správy a ekonomickými, sociálními a demografickými procesy ve společnosti, vzájemnými vztahy mezi státní správou a samosprávou a vztahy mezi institucemi veřejné správy v době probíhající globalizace, evropské integrace a souběžně se měnící funkce státu. Pozornost je věnována dělbě kompetencí a pravomocí mezi různými úrovněmi veřejné správy a jejich změnám v návaznosti na měnící se společenské podmínky, mechanismům zajišťujícím vnitřní a vnější odpovědnost (*accountability*) institucí veřejné správy, principu subsidiarity, obecné problematice financování veřejné správy v návaznosti na její funkce (optimalizace struktury příjmů a výdajů).

institucí veřejné správy na různých úrovních), specifické problematice vycházející z národních tradic ve způsobech financování veřejné správy (systémy finančního přerozdělování mezi různými úrovněmi správy, rozpočtové určení daní) a souvislostem mezi systémy veřejné správy a dopady na její fungování.		
Stěžejní cíl 2.3: Stěžejním cílem je systém veřejné správy, který odpovídá potřebám moderní české a evropské společnosti, je efektivní, transparentní, stabilní a přitom dostatečně flexibilní na to, aby byl schopen řešit problémy a využívat příležitosti, které s sebou nesou procesy globalizace a evropské integrace.		
	Dílčí cíl 2.3.1: Modely veřejné správy Cílem je schopnost prezentovat vzájemné interakce mezi různými modely veřejné správy a ekonomickými, sociálními a demografickými procesy ve společnosti, vertikální a horizontální rozdělení kompetencí a vzájemná koordinace.	Časový horizont: 2030
		Výzkumné směry
		Sociologie
		Sociální geografie
		Politologie
		Mezinárodní vztahy a evropská studia
	Dílčí cíl 2.3.2: Profesionální veřejná správa Cílem je návrh mechanismů zajišťujících nestrannost, profesionalitu a odpovědnost institucí veřejné správy.	Časový horizont: 2020
		Výzkumné směry
		Sociologie
		Správní studia
		Právo
	Dílčí cíl 2.3.3: Financování veřejné správy Cílem je návrh systému optimálního financování veřejné správy, aby plněním svých funkcí přispívala ke kvalitě života.	Časový horizont: 2020
		Výzkumné směry
		Ekonomie
		Sociální geografie
		Politologie

Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice

Každé společenství vytvářející komunitu konkrétního státu je existenciálně spjato s kategoriemi vlastní stability, funkční provázanosti a kooperativnosti. Přítomnost těchto kvalit ve společnosti je potvrzena vědomím sounáležitosti, schopnosti pozitivní komunikace a dlouhodobé součinnosti jako základních podmínek vnitřní akceschopnosti a vnější úspěšnosti. Základním jmenovatelem těchto vlastností je společná kultura národního horizontu definovaná kromě jazyka a historicky proměnlivého teritoria souborem obecně akceptovaných a tradovaných kulturních znaků. V současné multikulturní společnosti je ovšem existenčně žádoucí, aby příslušná komunita našla dostatek prvků, které jí dávají jednotící smysl i v případě, že sestává ze společenství značně kulturně odlišných. Společný jmenovatel v tomto případě souvisí především s historickým rozměrem konkrétní společnosti, který přináší nejvíce podnětů k hledání a nacházení společných vazeb a který navíc přináší logické vysvětlení příčin současného stavu společnosti.

Pozornost, kterou stát věnuje vlastní historii a péči o kulturní dědictví jako základnímu zdroji informací o historickém rozměru jeho existence, je dokladem jeho vyspělosti a dosvědčuje jeho vědomou snahu o dosahování vnitřní stability. Je zároveň také dokladem vědomí jeho suverenity,

protože reflektuje soubor vlastních kulturních identit činících z něj unikátní jednotku v globalizujícím se mezinárodním společenství. Proto je součástí kulturního dědictví jazyk, literatura, hudba, divadlo, architektura, výtvarné umění, lidové tradice i historická, filozofická a estetická reflexe. Jejich případný úpadek nebo zánik není formálním jevem, ale konkrétním pádem systému vnitřní kooperativnosti a vnější konkurenceschopnosti. Součástí kulturního vědomí je schopnost hodnotového vážení jevů souvisejících s existencí a funkcí společnosti, tedy schopnost vytváření etického a morálního hodnotového systému a dodržování jeho principů. I to je nezbytným předpokladem pro dobrou funkci společnosti. Z historického rozměru kultury i v této oblasti vyplývá řada důležitých podnětů, příkladů a srovnání směřujících k žádoucí reflexi současnosti i očekávané budoucnosti, neboť dlouhodobá kontinuita existence posiluje naději na její pokračování.

Nebezpečí poklesu vzdělanosti a široce pojímané gramotnosti implikuje možnost přerušení kontaktu společnosti s vlastní historií a kulturním dědictvím, a tím ztrátu schopnosti vnímat současnou společnost a stát jako kulturně zakořeněný fenomén. Ztráta této dimenze podstatně ochuzuje kvalitu života, lidskou kreativitu i tradiční hodnoty, které společnost dlouhodobě vnímá jako základní. Proces evropské integrace, v němž se zdůrazňuje zachování identity státních subjektů vytvářejících evropské společenství, je zdánlivě paradoxní velkou příležitostí, jak poznání historické a kulturní identity, jedinečnosti, příbuznosti a komunikace významně rozšiřovat a prohlubovat.

Oblast je rozdělena do čtyř podoblastí: (1) Proměny hodnotových struktur a etika; (2) Národní, regionální a lokální identita a tradice; (3) Hmotné a nehmotné kulturní dědictví; a (4) Religiozita.

Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika

Podoblast je zaměřena na způsoby lidského poznávání a chápání světa a na nebezpečí zužování celého spektra s tím spjatých možností a příležitostí generujících životní hodnoty a postoje ke světu. Spotřební orientace naší společnosti navozuje přímočará zjednodušující myšlenková schémata, která vedou k jednostrannosti při posuzování duchovního rozměru lidské existence a k preferenci jejích momentálních hmotných koordinát. Smysluplné naplnění života je mnohostranně problematizováno, rodina rezignující na výchovu nedodává dostatek příkladů a modelů chování. Moderní technologie zdánlivě otevírají komunikační cesty, zároveň však člověka uzavírají do samoty bez osobního kontaktu. Falešný obraz „snadného“ a „úspěšného“ života, který je možno si koupit, ústí do střetu s realitou náročné každodennosti, případně do stresu, prázdnoty a ztráty životní motivace. Problematické se přirozený mezigenerační vztah, přirozené vnímání sociální struktury společnosti, jejích morálních standardů, etických norem regulujících zájmy individua a společnosti. V této souvislosti se často hovoří o nových typech zodpovědnosti, jde však o tradiční schémata kolektivní zodpovědnosti v nových politických, materiálních a společenských podmínkách.

Stěžejní cíl 3.1:

Stěžejním cílem je nalezení faktorů, ovlivňujících změny a ztráty vnímání tzv. tradičních hodnot a kultury jako základních stabilizačních společenských hybatelů. Důraz je kladen zejména na podporu etických základů společenské koexistence založené na vzájemném respektu a zodpovědnosti.

Dílčí cíl 3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Filosofie
	Estetika
	Etika
	Religionistika
Dílčí cíl 3.1.2: Narovnání vztahů mezi ekonomikou, vědou	Psychologie
	Časový horizont: 2020

<p>a kulturou jako základními prvky stability společnosti Cílem je vytvořit koncept fungování vztahů ekonomiky, vědy a kultury, jejich koexistence a soupeření s důrazem na etické a hodnotové principy.</p>	(kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Teorie kultury
	Sociologie
	Ekonomie
	Filosofie
<p>Dílčí cíl 3.1.3: Vliv médií na proměnu lidského života Cílem je pojmenovat vliv médií na proměnu vnímání a prezentace světa a na kulturní sebeidentifikaci společnosti, hodnocení možných dopadů na společnost i média a návrh možností, jak tuto proměnu reflektovat v nastavení regulačních mechanismů a výchovných cílů.</p>	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Mediální studia
	Filosofie
	Lingvistika
	Literární věda
	Vědy o umění

Podoblast 3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice

V souvislosti s evropskou integrací a globalizací společnosti se formuje nová národní, regionální a lokální identita a tradice. Objevují se otázky, co jim dává potenciál dlouhodobého přetrvávání i ve zdánlivě nepříznivých podmínkách. V detailním pohledu je pak třeba zabývat se existencí skutečného útlumu identit ve prospěch společných evropských hodnot a reálností homogenizace kulturních zvyků v globálním světě. Uchování regionálních kulturních specifik a vnímání kulturní příslušnosti, které je v mnoha aspektech stále živé, upírá pozornost na relevanci volby mezi multikulturalismem nebo kulturní adaptací migrantů.

Předpokladem pro poznání a řešení problémů současnosti a budoucnosti je znalost historických procesů a souvislostí i komunikačních a kulturních fenoménů minulosti českých zemí (např. vícejazyčná kulturní a umělecká kultura), přirozeně v evropském kontextu. Jedním ze základních témat je v této oblasti komunikace a vývoj jazyka jako nástroje dorozumění i prostředku intelektuální produkce.

Evropská historická zkušenost ovšem k tomuto tématu nabízí varování. Je třeba striktně rozlišovat mezi dvěma zřejmými póly všech měřítek identity. Mezi vědomím identity, které podporuje ztotožnění s kategorií domova a komunitní příslušnosti jako jedné ze základních lidských potřeb a mezi vědomím nesnášenlivé výlučnosti. Na velkém území mezi těmito kategoriemi se pohybují pojmy, s nimiž neumíme vždy adekvátně zacházet, jako je nacionalismus a vlastenectví, tradice a konzervativnost, hrdost a netečnost, národní identita a kosmopolitismus, etnicita a identita menšin. Možnost uvažovat o těchto pojmech je výrazně spjata se znalostí historických kořenů mnohdy konfliktního stavu souvisejících oblastí společnosti. Výklad utváření naší národní, kulturní a duchovní identity v dynamicky se transformujícím světě kolem nás je žádoucí oblastí, kterou do aplikovaného výzkumu s cílem posílení konkurenceschopnosti země mohou vstoupit humanitní a společenské vědy.

Stěžejní cíl 3.2:

Stěžejním cílem je historické vymezení a charakteristika procesu utváření národní, regionální a lokální identity a tradice ve vztahu k jejich současné problematizaci, stejně jako podpora její konstitutivní role v rámci současné a budoucí společnosti.

<p>Dílčí cíl 3.2.1: Znalosti historie jako předpoklad uchovávání a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu Cílem je rozvinout poznání historických procesů a kauzalit jako měřítka osobní i kolektivní sebeidentifikace, podpora pozitivních a spojujících momentů národní identity, směřující k víceetapňové a pluralitní společnosti.</p>	<p>Časový horizont: 2020 (kontinuálně)</p>
	<p>Výzkumné směry</p>
	<p>Historie</p>
	<p>Etnologie</p>
	<p>Historie umění</p>
	<p>Dějiny literatury</p>
<p>Dílčí cíl 3.2.2: Význam studia jazyka a literatury pro uchovávání identity Cílem je pojmenování historických proměn a aktuálního fungování jazyka a jazykové komunikace, která podpoří úsilí za zachování národní identity, přispěje k rozvoji čtenářských dovedností a schopnosti interpretovat text, a to v národním a nadnárodním (vícejazyčném) kontextu.</p>	<p>Časový horizont: 2020 (kontinuálně)</p>
	<p>Výzkumné směry</p>
	<p>Lingvistika</p>
	<p>Literární věda</p>
	<p>Translatologie</p>
	<p>Historie</p>
<p>Dílčí cíl 3.2.3: Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby Cílem je posílení národní identity pomocí formulování národní specifičnosti a pojmenování společného evropského kontextu prostřednictvím reflexe a interpretace profesionální a amatérské umělecké tvorby.</p>	<p>Časový horizont: 2020 (kontinuálně)</p>
	<p>Výzkumné směry</p>
	<p>Dějiny a teorie výtvarných umění</p>
	<p>Literární věda</p>
	<p>Divadelní věda</p>
	<p>Filmová věda</p>
	<p>Etnologie</p>

Podoblast 3.3: Hmotné a nehmotné kulturní dědictví

Česká republika disponuje umělecky, historicky a typologicky bohatým kulturním dědictvím, jehož výraznou složkou je zejména památkový fond evropského významu s vysokou mírou autenticity zachování (s řadou movitých i nemovitých památek). Stejně významná je složka nehmotného kulturního dědictví (jazyk, filozofie, umění, lidová kultura a tradice). Obě součásti jsou podstatnými a nenahraditelnými nositeli národní a státní identity a jsou základními zdroji informací o původu dnešní společnosti. Památkový fond je nedílnou součástí evropského a světového kulturního dědictví, neboť „naše“ středoevropské území historicky bylo (a zřejmě je i bude) místem setkávání uměleckých osobností a proudů, dějištěm událostí nadnárodního významu i velmi čínorodým tvůrčím prostorem, což památky a další typy historických pramenů dokládají mimořádně zřetelně. Identifikace jednotlivých součástí kulturního dědictví, jejich evidence, zachovávání a zpřístupňování jsou důležité pro vědecké poznání a zveřejňování nových poznatků formou publikací (studií, monografií, katalogů, výstav, edic, lexikonů, map, databází, výukových programů atd.). Významnou roli přitom hrají nové technologie umožňující hlubší vytěžení pramenné složky kulturního dědictví, a to v mezinárodním kontextu. Získané poznatky jsou klíčové pro aplikaci ve výchovně vzdělávacím a informačním procesu, při využití pro společenské, náboženské, reprezentační, kulturní a vědecké účely.

Výrazná je role kulturního dědictví v souvislosti s komerčními aktivitami, zejména v cestovním ruchu, urbanismu historických sídel, při vytváření rázu krajiny a pro všestranné aktivity v oblasti živého umění. Podporou a využitím tohoto potenciálu lze pěstovat prestiž Česka a jeho kulturního

dědictví ve světě, a tím podpořit národní hrdost občanů na vlastní dějiny, kulturu a cílevědomou kulturní politiku.

Stěžejní cíl 3.3:

Stěžejním cílem je poznání, zachování, zpřístupnění a využití kulturního dědictví. Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií. Tím bude přispěno k nápravě současného nevyhovujícího stavu archivů, sbírek a knihovních fondů a k omezení nenahraditelných ztrát na kulturních hodnotách. Odkrývání a zpřístupňování kulturní úrovně minulosti je nutnou podmínkou kvalitního výchovně vzdělávacího a informačního procesu, základem formování identity, jeho potenciál se však promítá i do trávení volného času, ekonomického rozvoje a reprezentace státu.

Dílčí cíl 3.3.1: Aktivní ochrana kulturního dědictví Cílem je revize a přesné definování procesu zachování hmotného a nehmotného kulturního dědictví, a zajištění jeho celospolečenského uplatňování, jak s ohledem na technickou stránku tohoto procesu, tak na jeho legislativní rámec. Cílem je prohloubení evidence, konzervace a ochrany kulturního dědictví a fixace segmentů orální historie a kultury.	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Historie
	Etnologie
	Památková péče
	Muzejnictví, archivnictví
Dílčí cíl 3.3.2: Rozvoj a stabilizace využívání moderních technologií při péči o kulturní dědictví Cílem je podílet se na vývoji a ověřování funkčnosti moderních technologií, které zajistí adekvátní péči o kulturní dědictví, přispějí ke zkvalitnění identifikace, záchrany, zachování, zkoumání a prezentace kulturního dědictví.	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Historie
	Památková péče
	Muzejnictví, archivnictví
Dílčí cíl 3.3.3: Kulturní dědictví jako prostředek národního sebeuvědomění a státní reprezentace Cílem je zintenzivnit proces zpřístupňování a šetrného využití památek a poznatků o nich v procesu vzdělávání, při podpoře vědomí národní identity a rozvoji lidského potenciálu, pro současné živé tvůrčí a interpretační umění a pro reprezentaci národa a státu.	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Historie
	Památkové péče
	Vědy o umění
	Muzejnictví, archivnictví
	Knihovnictví, galeristika

Podoblast 3.4: Religiozita

Pojem religiozita je třeba chápat ve dvojím kontextu. První z nich je souvislost s náboženským chápáním světa jako s kulturním fenoménem, který doprovází všechny známé civilizace. V tomto smyslu je religiozita jednou z významných kulturních charakteristik i v naší společnosti. Sociologie je religiozita vnímána především jako poměr mezi segmentem (segmenty) věřících a ateistů v dané společnosti, a to s akcentem na hledání klíče k pochopení jejích reakcí. Zároveň jde ovšem také o zmapování prostorů, které vyžadují přiznání plného respektu v kontextu s kategorií lidských práv. Z hlediska regulace společnosti jde o kontakt se zónami statickými, které souvisejí s rolí tradičního náboženství ve společnosti, náboženských institucí (zejména církví) v konstrukci státu atd. Jde přitom také o náboženství jako o společenský duchovní prostor vyžadující podporu při generování

humanitních a morálních hodnot, stejně jako hodnot tradiční kultury spoluvytvářejících vědomí identity státní, národní, skupinové i individuální. Na druhé straně však také jde o sledování zón velmi dynamických, souvisejících s náboženstvím v prudce se měnící společnosti. Tato oblast má rysy konfliktnosti vyplývající z různosti náboženských vidění formulovaných zejména novými hnutími a sektami, plodících konfliktní a rizikové společenské situace.

Obecně lze konstatovat, že většina současných sociologických a politologických analýz předpokládá budoucí posilování významu náboženství ve veřejném prostoru.

Stěžejní cíl 3.4:

Stěžejním cílem je kontinuální analýza religiozní situace společnosti jako jednoho z významných aspektů jejího vývoje. Žádoucí je všestranná podpora humanitního, vzdělávacího, morálního a kulturního působení náboženských složek v celku společnosti, stejně jako plného rozvoje individuální (osobní) spirituality věřících a principů obecné náboženské tolerance. Stejně významná je reflexe religiozity jako možného zdroje extrémních pohledů na společnost ohrožujících její stabilitu, zejména v souvislosti se společenskými dopady imigrace, a s rozšiřujícími se náboženskými skupinami.

Dílčí cíl 3.4.1: Role tradičních náboženství v současné české společnosti v globálním kontextu Cílem je reflexe setkávání a střetávání profánního s posvátným v multikulturních souvislostech a sledování otázek vstupování náboženství do veřejného prostoru a jeho dopadů na společnost. Tyto poznatky budou využity jako podklady pro formulaci nových principů církevní politiky.	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Religionistika
	Historie
	Filosofie
	Teologie
Dílčí cíl 3.4.2: Proměny religiozity v kontextu sociální proměny společnosti Cílem je rozšířit poznání proměn religiozity v kontextu vývoje hodnotových vzorců, problematiky multikulturalismu a migrace, a umožnit tak využití pozitivní role náboženství při spoluutváření etických, kulturotvorných a sociálních vzorců a postojů jednotlivců i společnosti.	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Religionistika
	Sociologie
	Teorie kultury
	Psychologie
Dílčí cíl 3.4.3: Náboženský fundamentalismus a extremismus jako destabilizující prvek současné společnosti Cílem je analýza působení nových náboženství a sekt a jejich společenského vlivu jako nutný předstupeň prevence možných důsledků náboženského fundamentalismu a extremismu, které ohrožují stabilitu společnosti.	Časový horizont: 2020 (kontinuálně)
	Výzkumné směry
	Religionistika
	Politologie
	Historie
	Právo

Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského kapitálu

Rostoucí kvalita dispozic, kompetencí a motivace lidí představuje v současné fázi vývoje české společnosti nejdůležitější předpoklad úspěšného vyrovnávání se s výzvami budoucnosti. Demografická reprodukce se uskutečňuje prostřednictvím řady procesů, které spoluutvářejí strukturu české populace (věkovou, etnickou, vzdělanostní atd.) a dále ovlivňují nejrozličnější dimenze jejího fungování.

Rozvoj lidského potenciálu se uskutečňuje především prostřednictvím nejrozličnějších forem vzdělávání, nicméně paralelně s dalšími rámci kultivace, z nichž k nejdůležitějším patří výchova v rodině, socializace v komunitách a podmínky vytvářené pro rozvoj jedince veřejnými sociálními službami v rámci fungování sociálního státu. Lidský potenciál se posléze uplatňuje a dále kultivuje v práci, v občanském životě a v sociálních vztazích, nachází ale svůj výraz i v prostoru vymezeném pro život a uplatnění člověka. Kvalita a struktura lidského potenciálu posléze zpětně ovlivňují kapacitu trhu práce, dynamiku vývoje hospodářství a strukturu investic, stav veřejných financí, systém veřejného zdraví, možnosti dalšího rozvoje veřejných sociálních služeb a míru aktivního uplatnění lidí v občanském životě.

Klíčovým předpokladem dalšího rozvoje je lepší porozumění procesům tvorby lidského potenciálu v současné české společnosti, faktorům a důsledkům tohoto formování a také nárokům, podmínkám a mechanismům jeho uplatnění. Stejně tak je třeba navrhovat, realizovat a hodnotit různé veřejné politiky především v oblasti vzdělávání, zaměstnávání, v sociální a rodinné problematice, a to jak na regionální a národní úrovni, tak i v kontextu evropské integrace.

Tato oblast zahrnuje následujících pět podoblastí: (1) výchova, vzdělání, celoživotní učení; (2) tvůrčí potenciál a sociální inovace; (3) trh práce a politika zaměstnanosti; (4) ochrana a podpora lidského zdraví; a (5) kvalita života v sociálních souvislostech.

Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení

Důraz je kladen na hodnotu vzdělání a výchovy, resp. na proces celoživotního rozvoje osobnosti. Společnost vědění rozvíjí jak vzdělávací systémy, tak další aktivity, které podněcují rozvoj jednotlivce. Důležitým tématem podpory společnosti vědění se tedy kromě získávání znalostí a dovedností, které vedou k rozvoji lidského potenciálu, stávají i společenské standardy, výchovné cíle a relevantní metody vzdělávání a výchovy. Česká společnost se bude vyrovnávat s názorovou pluralitou, přesto (nebo právě proto) budou formulovány (zejména v oblasti výchovy a vzdělávání dětí a mládeže) nové výchovné cíle, které budou respektovat hodnoty a normy, na kterých je založena občanská společnost v Evropské unii. Zvláštní pozornost bude věnována výchově a vzdělávání v rodině, mezilidské solidaritě a prosociálnímu chování. Akcentována bude spolupráce mezi rodinou, školou, mimoškolními aktivitami dětí a mládeže a obcí, a to i s ohledem na očekávaný demografický vývoj.

Důraz se klade na rovné příležitosti, na přístup ke vzdělání pro všechny členy společnosti a na jejich možnosti plně rozvinout vlastní potenciál v systému škol, který bude odpovídat technologickým, personálním, bezpečnostním a dalším požadavkům budoucnosti. Systém bude reflektovat individuální potřeby a schopnosti každého jedince, včetně těch, kteří jsou nějakým způsobem oproti běžné populaci znevýhodněni, a respektovat vztah mezi sociálním charakterem oblasti a sociální skladbou žáků. Pro tyto účely budou soustavně připravováni pedagogičtí a poradenská pracovníci, kteří budou zajišťovat běžnou výuku na školách i doplňkové výchovné, vzdělávací, kulturní či sportovní aktivity, odborné poradenství, psychologickou péči apod., a touto cestou působit na zmírnění výskytu sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.

V systému řízení bude věnována pozornost všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách. Průřezovým prvkem bude ustavení a plné funkční uplatnění systému celoživotního učení. Pozornost se soustředí na snadnou prostupnost mezi jednotlivými stupni vzdělání, uznatelnost (národní i mezinárodní) osvědčení o

absolvování jednotlivých vzdělávacích stupňů a jejich jasnou kvalitativní strukturaci.	
Stěžejní cíl 4.1: Stěžejním cílem je vytvoření efektivního vzdělávacího systému, který bude v co nejvyšší možné míře odpovídat na požadavky společnosti, trhu práce a ekonomiky, bude přispívat k jejich rozvoji prostřednictvím kultivace hodnotově orientační a poznatkově dovednostní složky lidského potenciálu jako základního prvku národní identity a konkurenceschopnosti.	
Dílčí cíl 4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle Cílem je na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání budou navržena opatření, která budou iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Pedagogika
	Psychologie
	Etika
Dílčí cíl 4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Pedagogika
	Andragogika
	Sociologie
	Psychologie
	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Pedagogika
	Psychologie
	Veřejná politika

Podoblast 4.2: Tvůrčí potenciál a sociální inovace Úspěšnost v globální soutěži bude v perspektivě do roku 2030 výrazněji než dosud podmíněna příznivými podmínkami, které budou jednotlivé společnosti schopny vytvářet pro formování a plné uplatnění tvůrčího potenciálu lidí. Podmínkou bude kromě obecného zvýšení kapacity, kvality a zacílení celého výchovného a vzdělávacího procesu také vybudování specifického systému vyhledávání a podpory talentů od raného dětství až do opuštění vzdělávací soustavy. Tvůrčí potenciál dané populace se bude ve společnosti uplatňovat především v podobě sociálních, vědeckotechnických a technologických inovací. Rozvíjející se institucionální podpora vědeckotechnických a technologických inovací nebude dostatečně účinná, nebude-li doplňována robustní institucionální podporou vzniku inovací sociálního charakteru, tj. řešením sociálních problémů novými, účinnějšími způsoby než tomu bylo doposud, a to s důrazem na oblast vládnutí, veřejné správy a veřejných služeb. Kromě samotných institucionálních změn budou sociální inovace rozvíjeny ve specifických oblastech společenské komunikace a participace, koncipování, experimentálního ověřování a realizace rozsáhlejších společenských projektů a v veřejných politik.	
Stěžejní cíl 4.2: Stěžejním cílem je zformování svébytného sociálního subsystému, založeného na posilování pozitivních zpětných vazeb mezi vytvářením příznivých podmínek pro kultivaci tvůrčího potenciálu lidí na jedné straně a institucionálními podmínkami pro generování a uplatnění sociálních inovací na straně druhé.	
Dílčí cíl 4.2.1: Ustavit systém vyhledávání a podpory talentů Cílem je navrhnout specifický systém vyhledávání a podpory talentů od raného dětství až do opuštění vzdělávací soustavy, který bude přispívat k obecnému zvýšení kapacity, kvality a zacílení celého výchovného a vzdělávacího procesu. U talentovaných jedinců bude tímto zajištěn další rozvoj jejich potenciálu, včetně emoční	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Pedagogika
	Psychologie
	Sociologie
	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Pedagogika
	Psychologie
	Veřejná politika

intelligence budující jejich sociální myšlení.	
Dílčí cíl 4.2.2: Zajistit institucionální podporu vzniku sociálních inovací Cílem je připravit argumentační oporu pro potřebu podpory vzniku sociálních inovací, které řeší sociální problémy novými, účinnějšími způsoby, než tomu bylo doposud, a to s důrazem na oblast vládnutí, veřejné správy a veřejných služeb. Sociální inovace budou díky tomu rozvíjeny také ve specifických oblastech společenské komunikace a participace, koncipování, experimentálního ověřování a realizace rozsáhlejších společenských projektů a veřejných politik.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Sociální politika
	Politologie
	Sociologie
	Veřejná politika

Podoblast 4.3: Trh práce a politika zaměstnanosti

Obrovskou výzvou pro všechny evropské společnosti, včetně té české, je zajištění plné efektivní zaměstnanosti v kontextu globalizace ekonomiky a fenoménů *brain drain* a *brain gain*. Možnost lidí uplatnit se na trhu práce přitom patří k základním podmínkám optimálního začlenění lidí do společnosti a zvýšení kvality jejich života.

Trh práce se v důsledku zvyšování požadavků na ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost dynamizuje. Vznikají strukturální nerovnováhy, jež více dopadají tam, kde zaostává schopnost adaptace vzdělávacího systému na předpokládané změny poptávky po pracovní síle a adaptace subjektů trhu práce na specifickou strukturu nabídky lidských zdrojů. Tyto nerovnováhy se nejvíce promítají do výskytu dlouhodobé nezaměstnanosti a také vyšší míry nezaměstnanosti sociálně znevýhodněných skupin. V boji s nezaměstnaností je nutno koncipovat a uplatňovat účinné sociální inovace, jako například strategii flexijistoty, strategii aktivace, boj s nelegálním zaměstnáváním a šedou ekonomikou, a realizovat dále významné průřezové projekty a opatření (sociální ekonomika, sociální podnik apod.) nebo nalézat adekvátní odpovědi na otázku, jaký typ práce jsme schopni nabízet (práce s vysokou či nízkou přidanou hodnotou).

Sociální dialog se v Evropě vytvářel paralelně s procesem evropské integrace a je chápán jako jeden ze zdrojů úspěšné politiky zaměstnanosti. S ohledem na relativně krátkou historii moderního sociálního dialogu v Česku je jasné, že se zde teprve postupně vytvářejí nebo posilují nezbytné existující infrastruktury a je postupně optimalizováno jejich fungování včetně uplatnění širokého rejstříku účinných nástrojů aktivní politiky, vedoucích ke zmírnění poruch na trhu práce. Je třeba se zaměřit také na metodiky hodnocení situace na trhu práce, na aktivní politiku zaměstnanosti a v souvislosti se stárnutím populace i na tzv. *age management*.

Stěžejní cíl 4.3:

Stěžejním cílem je propojení vzdělávacího systému s anticipovanými nároky trhu práce, zmírnění poruch na trhu práce vedoucích k dlouhodobé nezaměstnanosti při postupném zahrnutí dalších opatření v oblasti flexijistoty a aktivace, jako jsou změny v oblasti pracovní ochrany a kolektivního vyjednávání, dávkové a daňové systémy, uplatnění širokého rejstříku specifických nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti včetně individuální práce s nezaměstnanými.

Dílčí cíl 4.3.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly a zároveň rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Ekonomie
	Sociální politika
	Sociologie
	Demografie
	Psychologie

Dílčí cíl 4.3.2: Efektivní fungování sociálního dialogu Cílem je prostřednictvím budování znalostní báze a porozumění roli jednotlivých aktérů rozvinout fungující sociální dialog, který bude jedním ze zdrojů úspěšné politiky zaměstnanosti, bude usilovat o zmírnění poruch na trhu práce a bude se podílet na tvorbě nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Sociální politika
	Ekonomie Politologie
Dílčí cíl 4.3.3: Propojení anticipovaných nároků trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému Cílem je prostřednictvím analýz a prognóz nároků trhu práce přispět k harmonizaci budoucích nároků s náplní výchovy a vzdělávání a potřebami národní ekonomiky i dílčích regionálních nebo strukturálních trhů.	Časový horizont: 2030
	Výzkumné směry
	Ekonomie
	Sociologie
	Pedagogika
	Veřejná politika Demografie

Podoblast 4.4: Ochrana a podpora lidského zdraví

Jak ukazují epidemie civilizačních onemocnění, vliv životního stylu a pracovního prostředí na zdraví obyvatelstva roste a tento trend ve výhledu budoucích dvaceti let ještě dále zesílí. Z hlediska vynakládaných veřejných prostředků je podpora prevence a ochrana zdraví prokazatelně výrazně efektivnější než náklady na léčení již vzniklých onemocnění.

V oblasti životního stylu budou i nadále nejvýznamnějšími rizikovými faktory oslabování potenciálu zdraví populace nedostatek pohybu, nezdravá výživa, obezita, degenerativní onemocnění pohybového aparátu, stres, toxikomanie a úrazy. Průřezové nadresortní programy ochrany a podpory lidského zdraví a prevence vzniku onemocnění se v praxi vyspělých zemí světa osvědčují jako významný nástroj pomáhající širokým vrstvám obyvatelstva lépe porozumět zdraví ohrožujícím prvkům životního stylu a úspěšně se zbavovat nezdravých stereotypů chování. Budou hledány účinné způsoby zajištění odpovídající alokace lidských, materiálních a institucionálních zdrojů směřujících do této oblasti a jejich oddělení od zdrojů určených pro akutní kurativní medicínu.

Další významnou komponentou posilování potenciálu zdraví populace je důsledné ozdravování životního a pracovního prostředí na jedné straně a prevence poškozování životního a pracovního prostředí na úkor lidského zdraví na straně druhé. Cestou k pozitivnímu vývoji v dané oblasti bude jednak zefektivnění hodnotících procedur EIA a RIA, jednak posílení těchto operací veřejné politiky a správy, které zabraňují možné expozici populace negativním vlivům poškozeného životního prostředí, tedy oslabování jejího potenciálu zdraví.

Stěžejní cíl 4.4:

Stěžejním cílem je zformování svébytného průřezového nadresortního systému ochrany a podpory národního zdraví a prevence nemocí, stimulujícího všechny zúčastněné aktéry k systematickému vytváření příznivých podmínek pro formování zdravého životního stylu, ozdravení životního a pracovního prostředí a prevenci poškozování životního a pracovního prostředí na úkor lidského zdraví.

Dílčí cíl 4.4.1: Efektivní fungování průřezového systému ochrany a podpory zdraví populace Cílem je s využitím analýz aktérů, institucí, nástrojů a efektů ochrany a podpory zdraví a přispět k vývoji a experimentální ověřování průřezového systému ochrany a podpory zdraví.	Časový horizont: 2020
	Výzkumné směry
	Psychologie
	Sociologie
	Sociální lékařství Veřejná politika

		Demografie
Dílčí cíl 4.4.2: Ozdravení životního stylu populace Cílem je hledání, hodnocení a návrhy pro implementaci opatření usilujících o ozdravení životního způsobu populace, zejména v oblasti pracovního prostředí, výživy, optimálního pohybového režimu, prevence patologických jevů a úrazovosti nebo v tematice ochrany životního prostředí.	Časový horizont: 2030	
	Výzkumné směry	
		Sociální lékařství
		Kineziologie
		Sociologie
		Ekologie
		Ekonomie

Podoblast 4.5: Kvalita života v sociálních souvislostech

Kvalita života se v horizontu příštích dvaceti let stane jedním z klíčových kritérií hodnocení schopnosti společnosti a jejích institucí odpovědně reagovat na potřeby občanů. Kvalita života se i v globálním prostředí stále výrazněji uplatní i jako jedno z důležitých kritérií dobrého vládnutí a efektivní veřejné správy, včetně jejího zabudování do rozhodovacích mechanismů, jejichž součástí je i koncipování, realizace a hodnocení diferencovaných veřejných a sociálních politik.

Kvalita života se ani v individuálním, ani ve společenském rámci nenaplnuje jedním konkrétním ukazatelem. Je o ní třeba uvažovat jako o konstelaci kulturních, společenských, interpersonálních a osobnostních charakteristik. Významné bude v této souvislosti rozvíjení a uplatňování metodik jejího zkoumání, měření a srovnávání v kontextu různorodých formativních vlivů. Kromě mezinárodních komparací budou relevantní i regionální srovnávání. Jako perspektivní se jeví rozšíření kritériálního rámce uplatnění kvality života (tady a teď) v kontextu její udržitelnosti (v dlouhodobé perspektivě).

Kvalita života bude popisována a zkoumána v jejích rozmanitých podobách. Z toho se odvine potřeba nově definovat subjektivní ukazatele (v podobě subjektivní reflexe objektivních životních podmínek), význam seberegulace a sebezvoje osobnosti v těsné vazbě na relevantní sociální okolí jedince, na jeho sociální vztahy i jeho životní podmínky. Zvláštní pozornost bude věnována kvalitě života v periferních a sociálně deprivovaných lokalitách.

Stěžejní cíl 4.5:

Stěžejním cílem je plné uplatnění konceptu kvality a udržitelnosti života jako klíčového kritéria v kognitivních a rozhodovacích procesech na všech úrovních vládnutí, veřejné politiky a správy.

Dílčí cíl 4.5.1: Uplatnění kvality života jako kritéria dobrého vládnutí a správy Cílem je zobecnění mezinárodních zkušeností s konstrukcí a uplatněním kvality života jako kritéria vládnutí a správy, vytvoření poznatkové, datové a metodické báze pro měření kvality života na různých úrovních vládnutí a správy a výsledné návrhy, experimentální ověřování a metodika uplatnění kritéria kvality života na různých úrovních vládnutí a správy.	Časový horizont: 2020	
	Výzkumné směry	
		Filosofie
		Psychologie
		Veřejná politika
		Sociologie
		Ekologie

Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie

Rostoucí význam a vliv vědy, výzkumu a vývoje v rozvoji společnosti i v každodenním lidském životě vytváří nejen nové příležitosti a nové způsoby jednání, ale přináší také nové problémy, a to zejména pro ty, kteří nejsou schopni porozumět či nemají možnost používat moderní technologie. Aplikace výsledků výzkumu se stala nezbytnou součástí lidského života už proto, že mezi hlavní konkurenční výhody vyspělých zemí patří jejich schopnost uspět na trhu díky inovacím. Pokrok vědy a technologií vytváří nové dělení společnosti na ty, kteří jsou schopni aspoň některým z novinek porozumět a využívat je, a na ty druhé, kteří tyto schopnosti nemají. Na počátku 20. století byl zdůrazňován rozpor mezi světem vědy a světem každodenního života, po druhé světové válce etické a morální aspekty výzkumu a vývoje, dnes se k těmto otázkám přidává zejména geografická a sociální nerovnoměrnost působení výzkumu a vývoje, z nichž těží primárně vyspělé země a již dříve marginalizované státy i společenské skupiny se odsouvají stále více na okraj.

Lepší porozumění vědě a technice, akceptace nových technologií a jejich smysluplné využití může být významným prvkem v podpoře národní prosperity, ve zvyšování kvality osobních i veřejných rozhodnutí a v obohacení života každého jednotlivce. Aplikace výsledků výzkumu se stala důležitou součástí lidského života už proto, že mezi hlavní konkurenční výhody vyspělých zemí patří jejich schopnost uspět na trhu díky inovacím. Věda ovlivňuje široké spektrum lidských aktivit od péče o zdraví až po způsob využívání volného času. Proto je zásadně důležité, aby všechny složky společnosti dokázaly odpovídajícím způsobem využívat výsledky výzkumu a vývoje, samotnou vědu (a její aplikace) považovaly za důležitou a uvědomovaly si, proč je nezbytné za tím účelem stimulovat aktivity vědců i ostatních občanů.

Patrně nejpronikavějším výsledkem vědecko-výzkumných aktivit jsou výstupy v oblasti tzv. vyspělých technologií, jež prostupují veškeré sféry života od každodennosti po způsoby vzdělání, práce i zábavy (bio-, nano- a informační technologie). Rozvoj komunikačních technologií podstatně ovlivňuje vývoj společnosti a má zásadní socioekonomické důsledky pro dostupnost informací, možnosti jejich využívání a zároveň potřebu jejich důslednější ochrany, ale i pro převažující formy komunikace mezi lidmi (fenomén sociálních sítí apod.). Protože množství informací, které k lidem prostřednictvím informačních technologií a médií přichází je enormní, je třeba určitým způsobem tyto informace filtrovat, resp. dbát na jejich kvalitu a korektnost. V této snaze by zároveň neměly být omezovány svobody jedince a jeho možnosti projevoval vlastní názor. Hranice obou případů je velmi tenká a její stanovení jednou z diskutovaných výzev. Obdobně převratné možnosti otevírají prakticky ve všech oblastech nakládání s fyzickým světem (medicína, ekologie, výrobní aktivity, atd.) bio- a nanotechnologie.

Oblast je rozdělena na tři podoblasti, které se zabývají (1) možnostmi a podmínkami rozvoje vědy, výzkumu a technologií; (2) otázkami adaptability člověka a společnosti na nové technologie; a (3) řízením systému VaVal a jeho stimulací, eliminací rizik, reflexí a etickými souvislostmi.

Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje vědy, výzkumu a technologií

Tato podoblast v sobě zahrnuje širokou paletu otázek spjatých s rolí vědy, výzkumu a technologií v moderních společnostech. Svorníkem členitých procesů produkce a aplikace vědeckých poznatků je postupná konstituce společnosti vědění, v níž ekonomická výkonnost i kvalita sociálních a kulturních aktivit je v rostoucí míře závislá na znalostních zdrojích a aktivitách. Z druhé strany ale se znalostní produkce stává mnohem otevřenějším a sociálně strukturovanějším procesem, jenž čerpá svou dynamiku a orientaci ze sociálních postojů a kulturních hodnot.

V konkrétnější podobě spadají do této podoblasti takové otázky, jako je dualita vědění jako veřejného a soukromého statku, transfer vědeckých poznatků do praxe a vztah vědeckého výzkumu a inovací, role vědeckého výzkumu ve vzdělání, problematika kulturních a sociálních determinantů výzkumných a inovačních aktivit. S tím souvisí vztah vědy, veřejnosti a demokracie. Posledně jmenovaný vztah nabývá na důležitosti zejména v okamžiku, kdy se veřejnost (v úzkém i

širokém slova smyslu, od občanů po politiky na rozhodujících místech) může přímo či nepřímo podílet na přidělování finančních prostředků pro vědu.

Významné jsou také mezinárodní aspekty výzkumných a inovačních aktivit (kompetence, excelence, kompatibilita) a zapojení českého výzkumu do evropských a globálních procesů a na druhé straně aspekt národní relevance vědeckého výzkumu. Podoblast zahrnuje také problematiku podpory podnikatelského sektoru, například z hlediska komercializace a transferu technologií, relace mezi lokalizací a kapacitou vědeckých pracovišť a udržení výzkumu nadnárodních korporací v Česku.

Stěžejní cíl 5.1:

Stěžejním cílem je dosáhnout stavu, kdy se výzkum a inovace stanou osou rozvoje národní ekonomiky i její konkurenceschopnosti a povaha společnosti je zásadně určována kvalitou znalostních procesů (formuje se tedy společnost vědění, v níž je vědění základním zdrojem a nástrojem jednání sociálních aktérů).

Dílčí cíl 5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVal ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.	Časový horizont: 2020+
	Výzkumné směry
	Vysokoškolská pedagogika
	Vzdělávání dospělých
	Sociologie vědy Filosofie vědy
Dílčí cíl 5.1.2: Kulturní předpoklady rozvoje vědy Cílem je zapojit kulturní postoje veřejnosti jako nepominutelný předpoklad rozvoje vědy a inovací. K tomu je nutno kontinuálně provádět analýzu kulturních hodnot a postojů vztahujících se k vědě a inovacím, a umožnit tak výsledky analýzy uplatňovat ve vědní a inovační politice.	Časový horizont: 2015+
	Výzkumné směry
	Etika
	Religionistika
	Filosofie Etnologie Sociologie

Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie

Rozvoj nových technologií je hnán především ekonomickými motivy, jejich důsledky však mají i sociální a kulturní povahu. Nejlépe se na nové technologie adaptují společnosti, které jsou otevřené a vyznávají hodnoty učení, zároveň ale disponují silnou vlastní kulturou, do které jsou technologické inovace překódovány, nebo jsou nové technologie spojeny s vlastní sociální či kulturní inovací. Adaptace tedy není pasivní, reaktivní proces, nýbrž proces velice tvořivý, předjímavý, postavený na schopnosti nové technologie sociálně a kulturně dotvářet a orientovat k sociálním cílům. Adaptace se daří jen společnostem vzdělaných a aktivních občanů, kteří nepřístupují k novým technologiím jako k cizorodému či dokonce nepřátelskému prvku, ale jsou schopni na ně nahlížet bez předsudků a takto je i hodnotit a akceptovat.

V této podoblasti se vyskytují takové problémy jako nesoulad technické změny a změny sociální a kulturní, kulturní a sociální dimenze mezinárodního a mezikulturního technologického transferu, prohlubování sociální nerovnosti a sociálního vyloučení v důsledku technologických změn, vztah sociálních, kulturních a technologických inovací. V konkrétnější rovině se jedná o adaptabilitu na bezpečnostní, informační, biomedicínské a energetické změny. Osvědčenou metodou i institucí jak možnosti a rizika nových technologií oceňovat je hodnocení techniky (*technology assessment*).

Stěžejní cíl 5.2:

Stěžejním cílem je harmonizace technických a sociálních změn, jejich tempa i obsahu, dosáhnout stavu, kdy je technická změna chápána jako aktivita se silnou sociální a kulturní dimenzí, veřejné politiky jsou zaměřeny na podněcování, správu a regulaci sociálních a kulturních inovací, jež usnadňují adopci nových technologií a usměrňují je k sociálnímu prospěchu a omezení rizik. Jsou vytvořeny podmínky pro vědeckou a zároveň aplikovatelnou a přenositelnou identifikaci budoucích psychologických, sociálních i bezpečnostních rizik spojených s novými technologiemi.

Dílčí cíl 5.2.1: Adaptace na nové technologie Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude věnována importu technologií z jiných prostředí.	Časový horizont: 2025+
	Výzkumné směry
	Filosofie
	Politologie
Dílčí cíl 5.2.2: Technologické změny a sociální nerovnosti Cílem je budováním znalostní báze a formulací možných podpůrných opatření přispět k omezení sociálních nerovností v důsledku technologických změn (např. „digitálního vyloučení“).	Časový horizont: 2025+
	Výzkumné směry
	Politologie
	Interkulturní studia
	Pedagogika
	Psychologie
	Sociologie

Podoblast 5.3: Řízení systému VaVal, stimulace, eliminace rizik, reflexe, etické souvislosti

Tato podoblast pokrývá komplexní problematiku řízení VaVal, které je jednak racionálním procesem vycházejícím z dosaženého osvědčeného poznání o řízení takových činností, jednak procesem politickým, v němž se prosazují a sladují zájmy různých aktérů řízení VaVal.

Podoblast je spojena s otázkami strategického řízení VaVal (určování priorit), rozvoje výzkumné a vývojové infrastruktury, financování výzkumu, hodnocení výzkumu, internacionalizace vědy, stimulace inovačních výstupů vědy a výzkumu. Významným regulativem řízení VaVal jsou etické standardy, jež se upřesňují v trvalém diskursu. Do podoblasti patří také integrace do Evropského výzkumného prostoru (ERA) a vytváření podmínek pro profesní kariéru výzkumníka v ERA s

ohledem na specifické postavení žen a mladých výzkumníků.	
Stěžejní cíl 5.3: Stěžejním cílem je dosáhnout stavu, kdy řízení VaVal probíhá na základě nejnovějšího dosaženého poznání a za účasti všech relevantních aktérů VaVal. Řízení má institucionalizovanou podobu, pomocí níž se sladují zájmy a řeší konflikty jednotlivých aktérů (<i>stakeholders</i>). Cílem je zajistit fungování transparentního a efektivního způsobu řízení, informační provázanosti, dostatečného vícezdrojového financování a objektivního hodnocení VaVal, s respektem k rozdílům mezi typy věd, typy institucí a s ohledem na jejich mezinárodní relevanci a národní priority. Cílem je efektivní dialog s veřejností a popularizace výsledků vědy jako nástroj k vytváření společenského klimatu přístupného širšímu financování vědy, výzkumu a inovačních procesů.	
Dílčí cíl 5.3.1: Mechanismy určování výzkumných priorit Cílem je identifikovat a konstituovat fungující mechanismus určování národních výzkumných priorit, v němž své zájmy mohou uplatňovat zástupci výzkumné obce i vlády, veřejnosti a hospodářství. Hlavní princip vyjednávání založit na zodpovědné negociační kultuře vycházející z analýzy, reflexe a relevance objektivních problémů i zájmové struktury.	Časový horizont: 2017-18
	Výzkumné směry
	Scientometrie Sociologie
Dílčí cíl 5.3.2: Hodnocení VaVal Cílem je formulovat adekvátní a funkční systém hodnocení VaVal, který je otevřený, eticky relevantní, průběžně optimalizovaný a aktualizovaný dle vývoje podmínek výzkumných činností. Jako neoddělitelnou součást tohoto procesu přijmout i výsledky veřejné diskuse, zejména v oblasti etických aspektů VaVal. Totéž platí pro systém financování VaVal.	Časový horizont: 2018-19
	Výzkumné směry
	Scientometrie Etika Filosofie Sociologie

Příloha 2: Prioritizace cílů

2.1 Kritéria významnosti a dosažitelnosti

1. Významnost

Pro expertní panel byla sestavena individuální sada dvanácti kritérií významnosti, která specificky odpovídala zaměření panelu. Tato kritéria byla pro větší přehlednost rozdělena do tematických skupin:

Kritérium	Popis
Sociální význam	
Význam pro zdraví člověka	Význam pro fyzickou, duševní a sociální pohodu jedince, která tvoří předpoklad pro jeho schopnost dostát běžným aktivitám
Význam pro kvalitu života	Význam pro objektivní i subjektivní aspekty kvality života, standardy ekonomické, environmentální, zdravotní, vzdělanostní, problematiku volného času nebo sociální příslušnosti
Vliv na sociální soudržnost	Vliv na vnímanou příslušnost k dané společenské skupině nebo společnosti jako celku, toleranci a respekt k dalším jejím členům, vliv na vnímání kulturní diversity a sociálních rozdílů
Význam pro tvorbu a implementaci politik	Podnět pro definování nových politik, reformulaci jejich obsahu nebo zaměření, vliv na aktéry v politickém systému a jejich schopnost prosadit zamýšlené změny do politiky do fungování společnosti
Význam pro národní identitu	Význam pro vnímání podstaty vlastního národa a ztotožnění jednotlivců nebo společenských skupin s těmito myšlenkami
Význam pro kulturní dědictví	Význam pro stav a funkci hmotného a nehmotného kulturního dědictví, ochranu recentní kultury a péči o kulturní dědictví
Ekonomický význam	
Význam pro národní hospodářství	Význam pro podporu růstu hrubého domácího produktu, zvýšení exportu, získání nových trhů, zlepšení konkurenceschopnosti ČR
Význam pro trh práce	Význam pro dynamiku trhu práce, relevanci nabídky pracovních sil k potřebám ekonomiky a pro snížení nezaměstnanosti
Snížování výdajů ze státního rozpočtu	Význam pro optimalizaci veřejných výdajů, jejich soulad s národními prioritami a možnostmi státního rozpočtu
Vliv na produktivitu	Význam pro efektivní využívání přírodních, lidských a informačních zdrojů, růst produktivity a udržitelný rozvoj společnosti
Vliv na mezinárodní postavení ČR	Význam pro roli ČR v procesu evropské integrace, mezinárodních uskupeních a mezinárodních vztazích obecně, význam pro schopnost ČR prosazovat národní zájmy a zajistit národní bezpečnost
Environmentální význam	
Význam pro přírodní prostředí	Význam pro snížení negativního působení společnosti na přírodní prostředí, význam pro zachování přírodních hodnot a možnost jejich šetrného využívání ve prospěch člověka

2. Dosažitelnost

Dosažitelnost dílčího cíle byla hodnocena prostřednictvím široce definovaných směrů VaV, které byly pro každý dílčí cíl identifikovány jako nejvíce relevantní.

Stejně jako kritérium významnosti se i dosažitelnost skládá z několika dílčích kritérií:

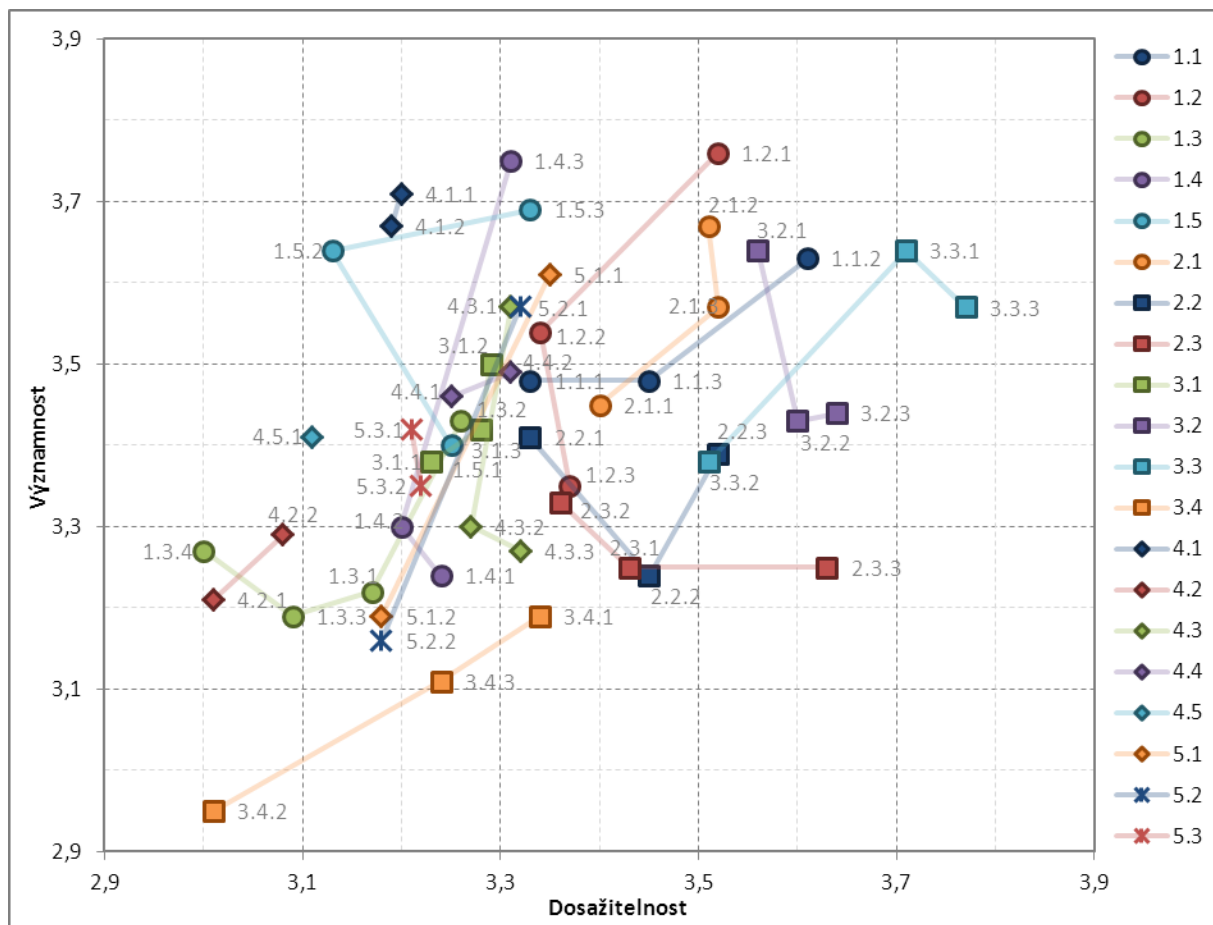
- ***Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR*** (zdali v ČR existuje v domácí základně VaV potenciál dosáhnout realizaci cíle; schopnost vyvinout vlastní řešení v rámci domácích kapacit (efektivně ve srovnání se světem);
- ***Úroveň výzkumné infrastruktury*** (zdali v daném směru VaV existuje v ČR dostatečně velká a kvalitní infrastruktura VaV);
- ***Podpora ve státní politice a regulaci*** (jaká je současná výše veřejné podpory na daný směr VaV a do jaké míry je veřejnou správou podporován systémově);
- ***Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání*** (zdali ČR v daném výzkumném směru v současnosti disponuje dostatečným počtem kvalitních lidských zdrojů a kvalitním vzděláváním, nutných k naplnění cíle);
- ***Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle*** (jak vysoké náklady jsou očekávány s rozvojem daného výzkumného směru (kritérium se hodnotilo opačně, tedy podle stupnice 5-1)
- ***Absorpční kapacita aplikační sféry*** (jaká v ČR existuje schopnost uplatnit výsledky VaV v potřebných oblastech. Zdali v ČR existuje potřebná absorpční kapacita v podobě již existujících firem, které by byly schopny výsledky VaV využít)

2.2 Výsledky hlasovací procedury expertního panelu

Na následujícím obrázku je graficky znázorněno umístění dílčích cílů na základě výsledků hodnocení významnosti a dosažitelnosti v tzv. pozičním grafu. Pro lepší orientaci jsou dílčí cíle ze stejné podoblasti „propojeny“ barevnou spojovací čarou. Označení dílčích cílů odpovídá jejich označení a názvům v tabulce pod grafem, kde jsou přehledně shrnuty výsledky hodnocení významnosti a dosažitelnosti všech dílčích cílů.

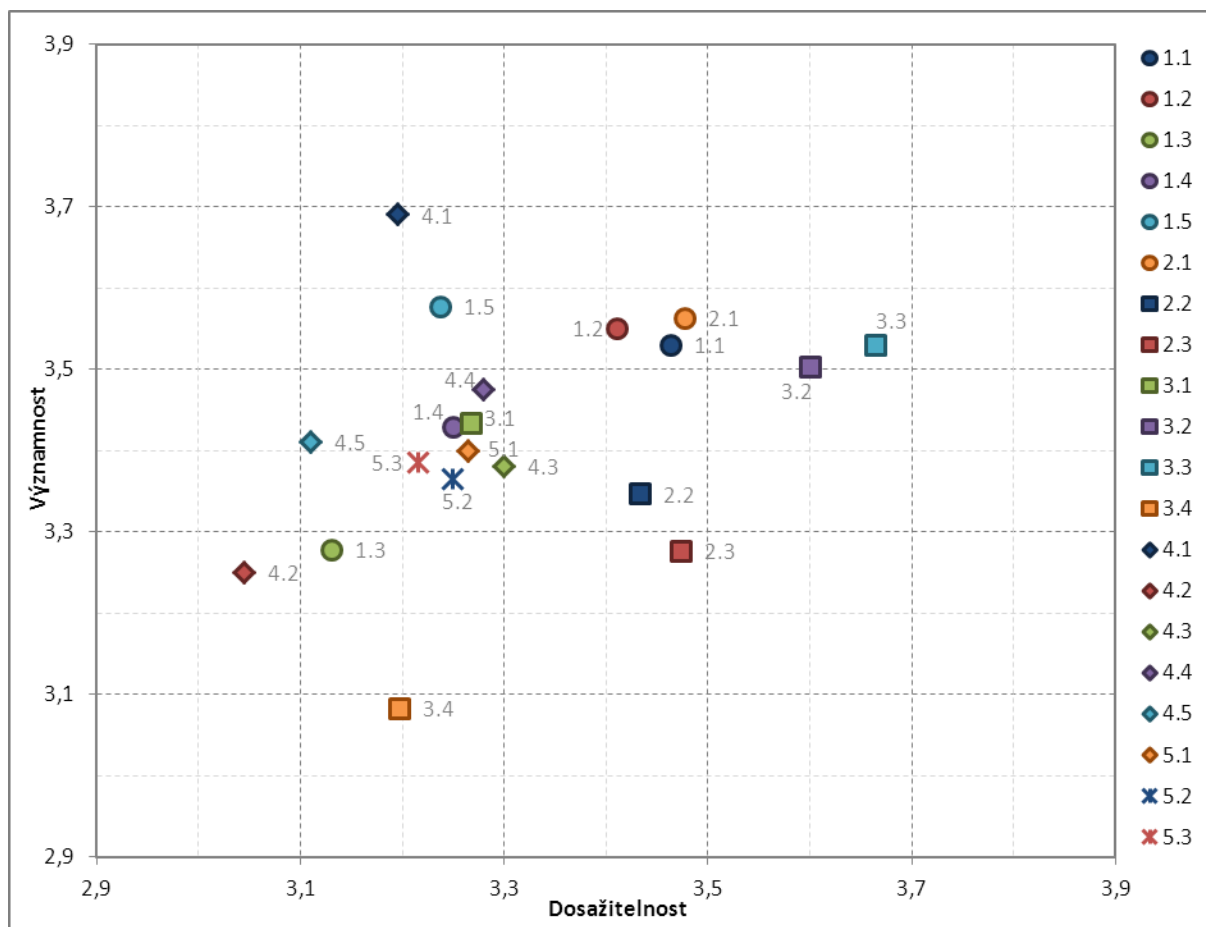
V další tabulce jsou potom uvedeny detailní výsledky hodnocení, včetně výsledků pro jednotlivá dílčí kritéria. Hodnota pro dané dílčí kritérium vždy odpovídá průměru hodnocení členů panelu, kteří o tomto dílčím cíli hlasovali (se započtením váhy podle jejich expertní úrovně).

Poziční graf dílčích cílů podle významnosti a dosažitelnosti

Stejným způsobem je vytvořen i druhý obrázek v této kapitole, s tím rozdílem, že poziční graf obsahuje body odpovídající stěžejním cílům. Protože z diskuze na workshopech vyplynulo, že dílčí cíle tvoří koherentní celek vzájemně provázaných kroků vedoucích k naplnění stěžejního cíle, je do jisté míry možné vnímat dílčí cíle patřící k jednomu stěžejnímu cíli jako celek. V následujícím grafu jsou tedy hodnoty významnosti a dosažitelnosti dílčích cílů příslušejících k těmto stěžejním cílům (v předchozím grafu spojené úsečkami) zprůměrovány a zobrazeny jako jeden bod. Tento bod vyjadřuje souhrnnou významnost a dosažitelnost daného stěžejního cíle.

Poziční graf stěžejních cílů podle významnosti a dosažitelnosti

Souhrnné výsledky hlasování o významnosti a dosažitelnosti dílčích cílů

Číslo dílčího cíle	Název dílčího cíle	Významnost cíle	Dosažitelnost cíle
1.1.1	Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	3,48	3,33
1.1.2	Zlepšení reprodukčního potenciálu populace zvýšením hodnoty rodiny ve společnosti a zefektivněním podpory porodnosti	3,63	3,61
1.1.3	Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností	3,48	3,45
1.2.1	Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	3,76	3,52
1.2.2	Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	3,54	3,34
1.2.3	Vytvoření efektivních nástrojů pro inkluzi	3,35	3,37
1.3.1	Řízení rizik nerovného zapojení do mezinárodní dělby práce a efektivnější využití vnitřních lidských a sociálních zdrojů	3,22	3,17
1.3.2	Efektivnější využití potenciálu zahraniční migrace	3,43	3,26
1.3.3	Zvýšit připravenost společnosti na změny v hospodaření s energiemi a přechod na bezuhlíkovou ekonomiku	3,19	3,09
1.3.4	Posilování sociálního potenciálu pro národní, regionální a lokální resilienci	3,27	3
1.4.1	Posílení společenského povědomí a citlivosti k sociálním nespravedlnostem	3,24	3,24
1.4.2	Zrovnoprávnění postavení sociálních skupin	3,3	3,2
1.4.3	Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	3,75	3,31
1.5.1	Stabilizovat a celospolečensky uplatnit integrační politiku	3,4	3,25
1.5.2	Omezení „odlivu mozků“ a stabilizace kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků	3,64	3,13
1.5.3	Posílení teritoriální soudržnosti	3,69	3,33
2.1.1	Legitimní politický systém	3,45	3,4
2.1.2	Legitimní právní systém	3,67	3,51
2.1.3	Legitimní sociálně-ekonomický systém	3,57	3,52
2.2.1	Funkční a efektivní demokratický politický systém v ČR	3,41	3,33
2.2.2	Funkční a efektivní působení ČR v mezinárodním prostředí	3,24	3,45
2.2.3	Funkční a efektivní veřejné politiky	3,39	3,52
2.3.1	Modely veřejné správy	3,25	3,43
2.3.2	Profesionální veřejná správa	3,33	3,36
2.3.3	Financování veřejné správy	3,25	3,63
3.1.1	Proměna základních etických principů života ve společnosti	3,38	3,23

Číslo dílčího cíle	Název dílčího cíle	Významnost cíle	Dosažitelnost cíle
3.1.2	Narovnání vztahů mezi ekonomikou, vědou a kulturou jako základními prvky stability společnosti	3,5	3,29
3.1.3	Vliv médií na proměnu lidského života	3,42	3,28
3.2.1	Znalosti historie jako předpoklad uchovávání a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu	3,64	3,56
3.2.2	Význam studia jazyka a literatury pro uchovávání identity	3,43	3,6
3.2.3	Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby	3,44	3,64
3.3.1	Aktivní ochrana kulturního dědictví	3,64	3,71
3.3.2	Rozvoj a stabilizace využívání moderních technologií při péči o kulturní dědictví	3,38	3,51
3.3.3	Kulturní dědictví jako prostředek národního sebeuvědomění a státní reprezentace	3,57	3,77
3.4.1	Role tradičních náboženství v současné české společnosti v globálním kontextu	3,19	3,34
3.4.2	Proměny religiozity v kontextu sociální proměny společnosti	2,95	3,01
3.4.3	Náboženský fundamentalismus a extremismus jako destabilizující prvek současné společnosti	3,11	3,24
4.1.1	Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle	3,71	3,2
4.1.2	Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání	3,67	3,19
4.2.1	Ustavit systém vyhledávání a podpory talentů	3,21	3,01
4.2.2	Zajistit institucionální podporu vzniku sociálních inovací	3,29	3,08
4.3.1	Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	3,57	3,31
4.3.2	Efektivní fungování sociálního dialogu	3,3	3,27
4.3.3	Propojení anticipovaných nároků trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému	3,27	3,32
4.4.1	Efektivní fungování průřezového systému ochrany a podpory zdraví populace	3,46	3,25
4.4.2	Ozdravění životního stylu populace	3,49	3,31
4.5.1	Uplatnění kvality života jako kritéria dobrého vládnutí a správy	3,41	3,11
5.1.1	Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR	3,61	3,35
5.1.2	Kulturní předpoklady rozvoje vědy	3,19	3,18
5.2.1	Adaptace na nové technologie	3,57	3,32
5.2.2	Technologické změny a sociální nerovnosti	3,16	3,18
5.3.1	Funkční mechanismy určování výzkumných priorit	3,42	3,21
5.3.2	Funkční systém hodnocení VaVal	3,35	3,22

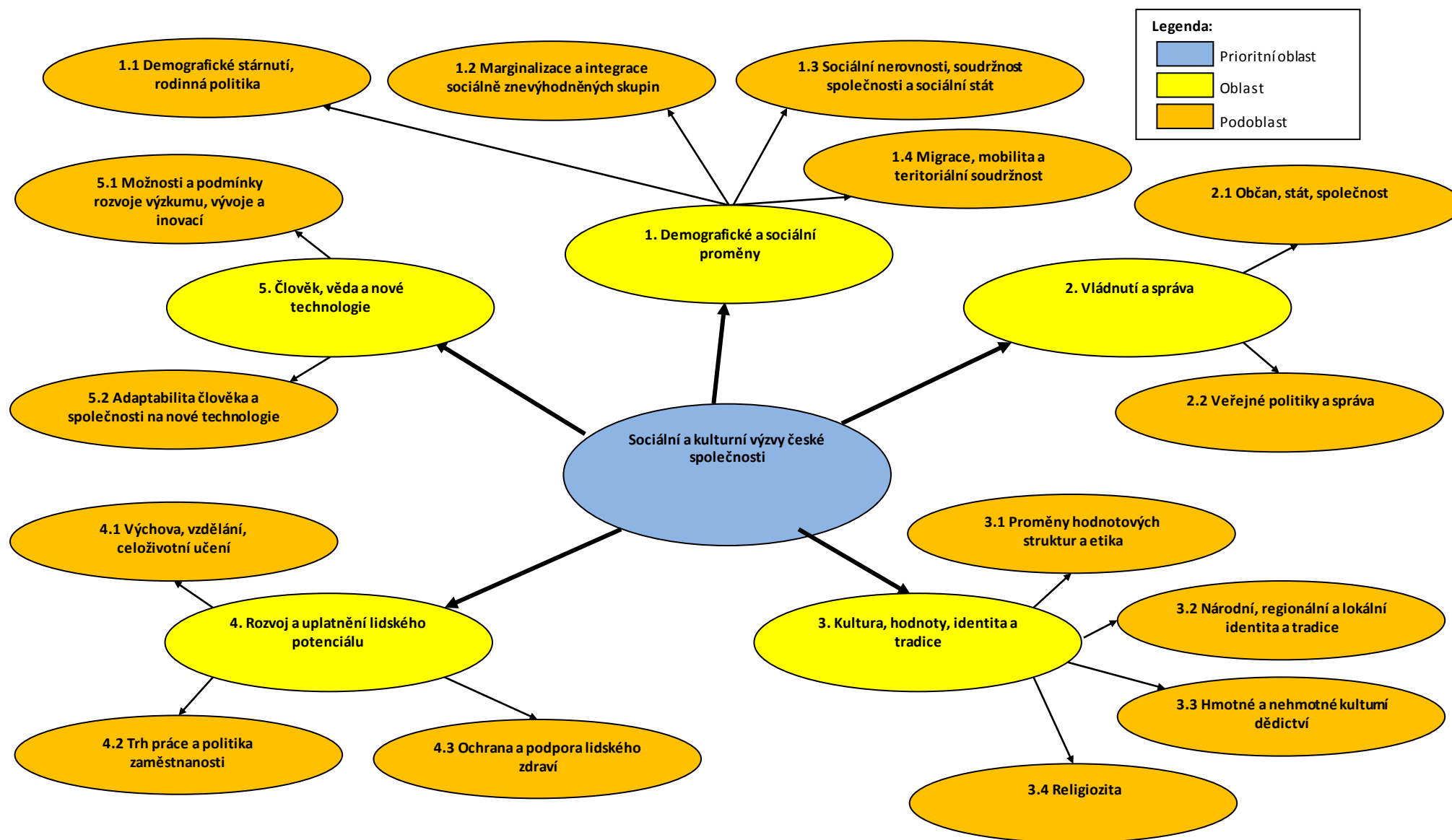
Podrobné výsledky hlasování o významnosti a dosažitelnosti dílčích cílů

Číslo dílčího cíle	Významnost cíle	Dosažitelnost cíle	Význam pro zdraví člověka	Význam pro kvalitu života	Vliv na sociální soudržnost	a implementaci politik	Význam pro národní identitu	Význam pro kulturní dědictví	Význam pro národní hospodářství	Význam pro trh práce	Snižování výdajů ze státního rozpočtu	Vliv na produktivitu	Vliv na mezinárodní postavení ČR	Význam pro přírodní prostředí	Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR	Úroveň výzkumné infrastruktury	Podpora ve státní politice a regulaci	zdrojů a úroveň vzdělávání	náročnost dosažení cíle	Absorpční kapacita aplikační sféry	Celkový počet hodnotitelů
1.1.1	3,48	3,33	4,21	4,54	3,98	3,81	2,81	2,13	3,90	3,81	3,58	3,33	2,69	1,90	3,77	3,46	3,00	3,77	2,33	3,65	18
1.1.2	3,63	3,61	4,09	4,69	4,58	3,91	2,95	2,36	4,36	4,45	3,25	3,02	2,75	1,96	4,38	3,95	3,18	3,89	2,47	3,80	18
1.1.3	3,48	3,45	3,38	4,06	4,25	4,10	2,73	2,13	4,33	4,23	3,33	3,63	2,65	2,71	3,69	3,62	3,21	4,02	2,52	3,63	17
1.2.1	3,76	3,52	3,84	4,54	4,72	4,18	3,38	2,28	4,04	4,24	3,96	3,40	3,34	2,30	3,86	3,94	3,16	3,86	2,52	3,76	17
1.2.2	3,54	3,34	3,92	4,28	4,60	3,96	2,74	1,88	3,94	4,28	3,78	3,08	3,14	2,10	3,60	3,60	2,96	3,88	2,40	3,60	17
1.2.3	3,35	3,37	3,26	3,96	4,49	4,06	2,77	1,77	3,83	4,06	3,66	2,91	2,81	1,83	3,79	3,66	3,09	3,55	2,74	3,36	17
1.3.1	3,22	3,17	2,31	3,41	3,41	3,81	2,19	1,53	4,50	4,69	3,56	4,06	3,75	2,28	3,19	3,50	3,22	3,41	2,38	3,34	17
1.3.2	3,43	3,26	2,86	3,58	3,74	3,60	3,09	2,35	4,40	4,60	3,26	4,09	3,53	2,05	3,26	3,53	2,95	3,53	3,00	3,30	18
1.3.3	3,19	3,09	3,88	4,17	2,92	3,92	1,58	1,17	4,50	3,54	3,17	3,21	3,08	4,75	3,13	3,21	3,33	3,50	2,29	3,08	13
1.3.4	3,27	3	3,05	3,62	3,46	3,92	2,76	2,08	3,62	4,00	3,24	3,46	3,41	2,84	2,92	3,14	3,00	3,46	2,43	3,03	16
1.4.1	3,24	3,24	2,97	4,26	4,57	3,78	2,78	1,98	3,28	3,21	3,59	2,84	2,71	1,72	3,43	3,40	3,00	3,55	2,66	3,43	18
1.4.2	3,3	3,2	3,11	4,29	4,56	3,80	3,02	2,04	3,36	3,62	3,13	2,87	2,71	1,82	3,49	3,33	2,78	3,71	2,40	3,51	17
1.4.3	3,75	3,31	4,18	4,61	4,56	4,11	3,09	2,35	4,19	4,33	3,74	3,46	3,12	2,26	3,42	3,56	3,30	3,68	2,23	3,67	18
1.5.1	3,4	3,25	2,82	3,69	4,31	3,82	3,21	2,26	3,74	4,36	3,44	3,26	3,46	1,69	3,46	3,41	3,18	3,62	2,64	3,18	16
1.5.2	3,64	3,13	2,53	3,71	3,82	3,95	3,69	2,71	4,69	4,62	3,36	4,33	4,04	2,33	3,22	3,35	2,87	3,56	2,65	3,11	17
1.5.3	3,69	3,33	3,22	4,59	4,71	3,94	3,69	2,98	3,90	3,98	3,55	3,00	2,67	3,29	3,55	3,43	2,82	3,76	2,78	3,63	16
2.1.1	3,45	3,4	2,38	3,77	4,35	4,50	4,00	2,23	3,98	3,17	3,35	2,60	4,08	1,88	3,73	3,75	3,23	3,96	2,54	3,19	18
2.1.2	3,67	3,51	2,61	4,24	4,55	4,50	3,84	2,63	4,45	3,26	3,34	2,84	4,47	2,53	3,71	3,71	3,47	3,89	2,68	3,61	16
2.1.3	3,57	3,52	2,57	4,23	4,55	4,34	3,55	2,47	4,36	3,68	3,19	3,13	3,70	2,21	3,83	3,79	3,34	4,02	2,51	3,62	17
2.2.1	3,41	3,33	2,32	4,30	4,02	4,30	3,49	2,42	4,08	3,08	3,04	2,75	3,89	2,66	3,57	3,53	2,91	3,75	2,75	3,47	17
2.2.2	3,24	3,45	1,58	3,21	3,37	4,12	4,35	2,44	4,26	3,02	2,47	2,53	4,93	2,28	3,56	3,70	3,14	3,95	2,79	3,58	16

Číslo dílčího cíle	Významnost cíle	Dosažitelnost cíle	Význam pro zdraví člověka	Význam pro kvalitu života	Vliv na sociální soudržnost	a implementaci politik	Význam pro národní identitu	Význam pro kulturní dědictví	Význam pro národní hospodářství	Význam pro trh práce	Snižování výdajů ze státního rozpočtu	Vliv na produktivitu	Vliv na mezinárodní postavení ČR	Význam pro přírodní prostředí	Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR	Úroveň výzkumné infrastruktury	Podpora ve státní politice a regulaci	Zdrojů a úroveň vzdělávání	náročnost dosažení cíle	Absorpční kapacita aplikační sféry	Celkový počet hodnotitelů
2.2.3	3,39	3,52	2,32	3,72	4,04	4,45	3,17	2,15	4,45	3,66	3,47	3,26	3,17	2,85	3,57	3,70	3,57	4,02	2,62	3,66	17
2.3.1	3,25	3,43	2,41	3,93	3,98	4,49	2,98	1,98	3,95	3,34	3,44	2,78	2,93	2,24	3,54	3,68	3,27	3,66	3,00	3,46	15
2.3.2	3,33	3,36	2,33	4,14	3,98	4,56	2,81	2,09	3,98	3,26	3,72	2,93	3,37	2,33	3,28	3,44	3,35	3,91	2,84	3,37	16
2.3.3	3,25	3,63	2,51	3,68	3,89	4,51	2,54	2,00	3,84	3,11	3,97	3,11	3,08	2,68	3,84	3,57	3,73	3,95	3,03	3,68	13
3.1.1	3,38	3,23	3,17	4,50	4,12	3,18	3,58	3,12	3,44	2,94	2,61	3,14	3,00	2,91	3,59	3,36	2,39	3,79	3,38	2,86	19
3.1.2	3,5	3,29	2,84	4,55	4,06	3,96	3,52	3,22	3,78	3,17	2,90	3,06	3,16	2,88	3,55	3,43	2,87	3,54	3,38	2,99	18
3.1.3	3,42	3,28	3,24	4,10	4,13	3,57	3,99	3,75	3,07	2,99	2,48	2,52	3,22	2,30	3,61	3,39	2,88	3,52	3,39	2,88	18
3.2.1	3,64	3,56	2,59	4,23	4,23	3,51	4,87	4,87	3,20	2,68	2,49	2,60	4,03	2,72	3,95	3,81	2,84	4,03	3,36	3,35	18
3.2.2	3,43	3,6	2,16	3,96	4,20	3,18	5,00	4,79	3,11	2,39	2,04	2,18	4,02	2,21	4,09	3,93	2,95	4,21	3,16	3,23	16
3.2.3	3,44	3,64	2,18	4,14	4,21	3,46	4,98	4,77	2,52	2,41	2,13	2,13	3,89	2,23	3,88	4,07	3,30	4,09	3,23	3,25	17
3.3.1	3,64	3,71	2,23	4,47	4,45	3,30	4,97	5,00	3,12	2,80	2,27	2,35	4,12	2,88	4,23	3,95	3,45	4,30	2,70	3,63	17
3.3.2	3,38	3,51	2,02	4,02	3,63	2,98	4,34	4,77	2,95	2,80	2,41	2,57	4,11	2,98	3,86	3,57	3,29	4,34	2,68	3,34	16
3.3.3	3,57	3,77	2,23	4,14	4,14	3,73	4,95	5,00	2,97	2,47	1,94	2,28	4,31	2,94	4,25	4,14	3,39	4,36	2,88	3,59	17
3.4.1	3,19	3,34	2,24	4,00	4,15	3,59	4,09	4,28	2,19	2,20	2,22	1,98	3,37	1,54	3,46	3,22	2,83	3,80	3,57	3,13	17
3.4.2	2,95	3,01	2,05	3,80	4,05	3,05	3,71	3,80	2,15	2,15	1,75	1,76	3,38	1,64	3,24	3,00	2,29	3,16	3,65	2,71	17
3.4.3	3,11	3,24	2,53	3,76	4,47	3,75	4,00	3,18	2,43	2,14	1,88	1,71	3,59	1,61	3,27	3,14	2,51	3,76	3,47	3,27	17
4.1.1	3,71	3,2	2,82	4,41	4,21	3,82	3,51	3,64	4,34	4,03	3,10	3,54	3,74	2,89	3,26	3,16	3,26	3,52	2,59	3,43	18
4.1.2	3,67	3,19	3,37	4,40	3,97	4,02	3,67	3,19	4,00	4,00	3,19	3,40	3,49	2,38	3,29	3,27	3,16	3,48	2,68	3,27	18
4.2.1	3,21	3,01	2,64	3,70	2,71	3,34	2,91	2,46	4,36	3,84	3,16	3,89	3,63	2,07	2,91	3,02	2,75	3,52	2,71	3,14	18
4.2.2	3,29	3,08	2,86	4,05	3,48	3,86	2,76	2,33	3,90	3,69	3,26	3,38	3,26	2,43	3,26	3,26	2,83	3,50	2,62	3,02	18
4.3.1	3,57	3,31	2,94	4,43	4,11	4,20	2,51	1,74	4,66	4,83	3,77	4,03	3,43	2,26	3,40	3,43	3,29	3,77	2,54	3,46	17
4.3.2	3,3	3,27	2,44	3,50	4,44	4,18	2,59	1,76	4,38	4,29	3,59	3,24	3,09	1,88	3,32	3,29	3,26	3,53	2,74	3,47	18

Číslo dílčího cíle	Významnost cíle	Dosažitelnost cíle	Význam pro zdraví člověka	Význam pro kvalitu života	Vliv na sociální soudržnost	a implementaci politik	Význam pro národní identitu	Význam pro kulturní dědictví	Význam pro národní hospodářství	Význam pro trh práce	Snižování výdajů ze státního rozpočtu	Vliv na produktivitu	Vliv na mezinárodní postavení ČR	Význam pro přírodní prostředí	Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR	Úroveň výzkumné infrastruktury	Podpora ve státní politice a regulaci	zdrojů a úroveň vzdělávání	náročnost dosažení cíle	Absorpční kapacita aplikační sféry	Celkový počet hodnotitelů
4.3.3	3,27	3,32	2,27	3,57	3,38	4,19	2,05	1,65	4,70	4,81	3,81	3,97	3,35	2,19	3,54	3,51	3,08	3,62	2,68	3,49	17
4.4.1	3,46	3,25	4,88	4,62	3,59	3,88	2,09	1,74	3,88	3,79	3,47	3,79	2,76	2,50	3,35	3,44	3,35	3,71	2,26	3,35	16
4.4.2	3,49	3,31	4,88	4,91	3,28	3,60	1,91	1,77	4,26	4,23	3,88	3,72	2,49	2,95	3,47	3,42	3,16	3,70	2,51	3,60	18
4.5.1	3,41	3,11	3,83	4,55	4,05	4,18	2,28	1,83	4,03	3,53	3,45	3,35	2,75	2,68	3,23	3,20	2,88	3,40	2,63	3,35	17
5.1.1	3,61	3,35	2,84	4,21	3,59	3,94	2,84	2,94	4,53	4,23	3,59	3,93	4,01	2,93	3,54	3,41	3,14	3,80	2,79	3,43	17
5.1.2	3,19	3,18	2,47	3,63	3,36	3,86	2,89	3,01	3,70	3,13	2,90	3,10	3,44	2,44	3,34	3,33	2,93	3,61	3,04	2,81	19
5.2.1	3,57	3,32	3,50	4,43	3,70	4,05	2,48	2,27	4,43	4,23	3,25	3,93	3,64	3,23	3,61	3,27	3,16	3,70	2,61	3,57	15
5.2.2	3,16	3,18	2,59	4,23	4,28	3,74	2,26	1,87	3,44	3,46	2,95	3,38	3,13	1,97	3,21	3,13	2,90	3,44	2,95	3,44	13
5.3.1	3,42	3,21	2,30	3,64	3,04	4,43	2,56	2,53	4,73	3,91	3,81	4,01	4,06	2,57	3,20	3,27	2,71	3,70	2,99	3,41	18
5.3.2	3,35	3,22	2,43	3,21	2,94	4,51	2,75	2,31	4,61	3,63	3,81	4,08	4,01	2,55	3,08	3,11	3,25	3,38	2,85	3,68	18

Příloha 3: Schéma finální struktury prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti

Příloha 4: Identifikační listy prioritních dílčích cílů

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
Stěžejní cíl:	1.1: Stěžejním cílem je vytvoření efektivní populační politiky, která bude důsledkům populačního stárnutí čelit nejen realizací konceptu aktivního stárnutí, ale také zmírňovat jeho rostoucí dynamiku podporou reprodukčního potenciálu populace s cílem zajistit demografickou obnovu z dlouhodobější perspektivy a zmírnit věkově strukturální nerovnosti. Efektivní populační politika bude připravena reagovat na populační výkyvy a územní nerovnosti v populačním vývoji, které způsobují nesoulad mezi poptávkou a kapacitami, a navrhne odpovídající adaptační mechanismy.

Název dílčího cíle:	1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňování starších lidí do společnosti a udržení kvalitní životní úrovně ve stáří při zohlednění diferenciacie životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.</p> <p>V důsledku zlepšujících se úmrtnostních poměrů a nového reprodukčního modelu spojeného s velmi nízkou úrovní plodnosti dochází k demografickému stárnutí. Senioři tvoří a budou tvořit stále početnější skupinu obyvatel, jež je vystavena riziku sociální exkluze a izolace. Změny v rozložení obyvatel podle věku se promítají do změny v rovnováze zajišťující mezigenerační solidaritu. Vedle důchodové reformy hrají významnou roli opatření související s aktivním začleňování starších lidí do společnosti a rodinná politika vytvářející příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry. Sociální inkluze seniorů zahrnuje prevenci samoty, bezpečné a vhodné bydlení včetně specializovaných center pro seniory, využití předávání životních zkušeností, aktivní zapojení lidí v důchodovém věku do ekonomických a společenských aktivit včetně dobrovolnictví.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa	Cílem je přispět k nalezení efektivních mechanismů strategického vládnutí, veřejných politik, zahraniční politiky a správy odpovídajících anticipovaným proměnám české společnosti v globálním kontextu. Půjde o optimalizaci právního a politického systému, nalézání dynamické rovnováhy veřejného a soukromého sektoru a svázání veřejných politik s uplatněním kritéria kvality a udržitelnosti života.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa
4.3.1: Efektivní fungování nadrezortního systému ochrany a podpory zdraví populace	Cílem je s využitím analýz jednání aktérů, institucí a politik vyvinout a uplatnit nadrezortní systém ochrany a podpory zdraví, zejména v oblasti výživy, pohybového režimu, pracovního prostředí, prevence sociálně-patologických jevů a úrazovosti nebo v ochraně životního prostředí.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.3: Ochrana a podpora lidského zdraví
4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního	Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání,

vzdělávání	vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.	celoživotní učení
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast: 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
3.2.3: Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby	Cílem je posílení národní identity pomocí formulování národní specifičnosti a pojmenování společného evropského kontextu prostřednictvím reflexe a interpretace profesionální a amatérské umělecké tvorby.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,46	Demografické stárnutí jako nevyhnutelný proces bude vyžadovat stále vyšší ekonomické náklady na zabezpečení důchodců ve stáří. Podpora aktivního stárnutí umožní prodloužit aktivní život stárnoucích občanů spolu s jejich ekonomickou soběstačností, snížit jejich závislost na sociálním systému a zabránit neúměrnému růstu nároků na zdravotní péči včetně zmírnění zatížení zdravotnického personálu. Sociální význam bude mít především podpora sociálně-kulturní integrace starších lidí, jejímž cílem je snižování osamělosti a posilování životní pohody starších lidí.
Sociální význam:	3,58	
Environmentální význam:	1,90	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Demografie 2) Sociologie 3) Andragogika 4) Gerontologie 5) Lékařské obory
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,77	Dosavadní výzkum zaměřen spíše na řešení důsledků demografického stárnutí – viz návrhy důchodové reformy. Komplexní podpora aktivního stárnutí jako předcházení negativních důsledků populačního stárnutí/preventivní opatření dosud nebyla řešena systematicky a komplexně, pouze v rámci dílčích projektů, a to přesto, že současné výzkumné kapacity, jejich kvalita i absorpční schopnost aplikační sféry jsou na relativně vysoké úrovni. To potvrzují i hodnoty kritérií dosažitelnosti přidělená tomuto dílčímu cíli v hlasovací proceduře. Výše zdůrazněnému ekonomickému a sociálnímu odpovídá i vyšší očekávaná finanční náročnost dosažení cíle (např. v porovnání s dílčími cíli v oblasti 3).
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,46	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,00	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,77	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,33	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,65	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
Stěžejní cíl:	1.1: Stěžejním cílem je vytvoření efektivní populační politiky, která bude důsledkům populačního stárnutí čelit nejen realizací konceptu aktivního stárnutí, ale také zmírňovat jeho rostoucí dynamiku podporou reprodukčního potenciálu populace s cílem zajistit demografickou obnovu z dlouhodobější perspektivy a zmírnit věkově strukturální nerovnosti. Efektivní populační politika bude připravena reagovat na populační výkyvy a územní nerovnosti v populačním vývoji, které způsobují nesoulad mezi poptávkou a kapacitami, a navrhne odpovídající adaptační mechanismy.

Název dílčího cíle:	1.1.2: Zlepšení reprodukčního potenciálu populace zvýšením hodnoty rodiny ve společnosti a zefektivněním podpory porodnosti	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je navrhnout obrysy rodinné politiky, která vytvoří příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry. Nové formy rodinné politiky budou reagovat na důsledky demografické proměny, jež limituje potenciál stávající populace k reprodukci.</p> <p>Významnými změnami prochází rodina a její základní funkce. Změny hodnotových měřítek se promítly ve větší orientaci na pracovní výkonnost při upozadění role rodiny, pluralizaci životních stylů, v rozšiřování nových forem partnerského soužití a odkládání klíčových životních událostí (sňatku a rodičovství) do vyššího věku. Výsledkem je nízká sňatečnost a vysoká rozvodovost vypovídající o nestabilitě partnerských svazků a nízká porodnost, která však není spojená s nízkými reprodukčními záměry, ale s podmínkami pro jejich realizaci. Rodinná politika by měla zahrnovat různé formy podpory rodiny včetně podpory finanční (daňová zvýhodnění, rodinné dávky), sociálních služeb (péče, poradenství, prevence), slučitelnosti profesního a rodinného života (mateřská a rodičovská dovolená, předškolní zařízení), volnočasových aktivit dětí, sociálně právní ochrany dětí, rodin se specifickými potřebami (neúplné, náhradní...). Důležité je zdůrazňovat význam rodiny a hodnotu rodičovství vytvářením pro-rodinného klima ve společnosti, posilovat osobní odpovědnost a hodnotovou orientaci obsahující prorodinné prvky a stimulovat dřívější začátek rodičovské dráhy.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa	Cílem je přispět k nalezení efektivních mechanismů strategického vládnutí, veřejných politik, zahraniční politiky a správy odpovídajících anticipovaným proměnám české společnosti v globálním kontextu. Půjde o optimalizaci právního a politického systému, nalézání dynamické rovnováhy veřejného a soukromého sektoru a svázání veřejných politik s uplatněním kritéria kvality a udržitelnosti života.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast: 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
3.2.3: Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby	Cílem je posílení národní identity pomocí formulování národní specifičnosti a pojmenování společného evropského kontextu prostřednictvím reflexe a interpretace profesionální a amatérské umělecké tvorby.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,57	Podpora porodnosti má dvojí ekonomický význam. Stabilní a dostatečně vysoké počty narozených dětí nejen zpomalí dynamiku demografického stárnutí a tím sníží očekávanou ekonomickou náročnost spojenou s řešením důsledků zvyšujících se počtů důchodců, ale také zabrání vytváření dalších nerovnoměrností ve věkové struktuře, které následně vyžadují dodatečné ekonomické náklady na jejich řešení během celého životního cyklu. Sociální význam má podpora pro-rodinných hodnot ve společnosti a opatření ke skloubení zaměstnání a rodičovství, jež zajišťují možnost volby podle individuálních potřeb.
Sociální význam:	3,76	
Environmentální význam:	1,96	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Demografie 2) Sociologie 3) Etika 4) Sociální politika a sociální práce 5) Genderová studia
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	4,38	Vývoj reprodukčního chování české populace je dlouhodobě sledován na základě dostupných demografických údajů poskytovaných ČSÚ. Výzkum byl soustředěn především na zkoumání demografických změn a jejich podmíněností. Nicméně v důsledku působení mnoha faktorů při rozhodování o reprodukci nebyla daná problematika zatím prozkoumána v celé šíři. Nejnovější poznatky naznačují, že vliv strukturálních faktorů na populační klima byl podceňován. Chybí užší a konkrétnější návaznost dosavadních zjištění na formulování nových a efektivnějších opatření v rámci rodinné politiky, které by více odrážely proměnu hodnot ve společnosti, rozrůzňující se formy partnerských vztahů a posun rodičovství do vyššího věku. Dále chybí propojení přijímaných opatření v rámci rodinné politiky na opatření přijímaná v rámci dalších resortů, které spolupůsobí při vytváření životních podmínek rodin (opatření na trhu práce, v rámci bytové politiky, legislativy zajišťující rovné příležitosti, apod.). Výzkum je zabezpečován na odpovídající úrovni na vysokých školách (UK, MU, VŠE), v ústavech Akademie věd ČR a ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí. Výsledné hodnoty dosažitelnosti potvrzují velmi vysokou kvalitu stávajícího výzkumu v této tematické oblasti a s ní související výzkumné infrastruktury a lidských zdrojů. Stejně jako v případě dalších dílčích cílů v této oblasti je třeba upozornit na vysokou relevanci problematiky vzhledem k aplikační sféře, která potvrzuje, že výsledky takto zaměřeného výzkumu jsou žádané a rovněž dává předpoklady, že budou na jejich základě realizována konkrétní opatření. Přestože v posledním desetiletí byla dané problematice věnována zvýšená pozornost jak ze strany odborníků tak politiků, nové poznatky nebyly adekvátně využity decizní sférou, neboť rozhodování o podpoře rodin se stále více podřizovalo požadavkům hledání úspor ve státním rozpočtu. Výrazný absorpční potenciál má státní sféra a samospráva na všech úrovních, která svým působením ovlivňuje životní podmínky rodin s dětmi. Poznatky mohou stále více sloužit zaměstnavatelům, kteří mají zájem na udržení vyváženého pracovního kolektivu, kde nejsou zaměstnanci s dětmi znevýhodňováni oproti bezdětným. Absorpční kapacitu lze najít také u neziskových organizací, které se zaměřují na rozvoj občanské společnosti.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,95	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,18	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,89	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,47	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,80	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
Stěžejní cíl:	1.1: Stěžejním cílem je vytvoření efektivní populační politiky, která bude důsledkům populačního stárnutí čelit nejen realizací konceptu aktivního stárnutí, ale také zmírňovat jeho rostoucí dynamiku podporou reprodukčního potenciálu populace s cílem zajistit demografickou obnovu z dlouhodobější perspektivy a zmírnit věkově strukturální nerovnosti. Efektivní populační politika bude připravena reagovat na populační výkyvy a územní nerovnosti v populačním vývoji, které způsobují nesoulad mezi poptávkou a kapacitami, a navrhne odpovídající adaptační mechanismy.

Název dílčího cíle:	1.1.3: Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je na základě predikce a vyhodnocení důsledků populačních změn a prostorových nerovností definovat účinné adaptační mechanismy. Ty posílí připravenost společnosti na populační vlny způsobené rozdíly v porodnosti a vytvářející nesoulad mezi poptávkou a kapacitami (školky, školy, zdravotnické a další služby) a na prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách způsobující deficity služeb.</p> <p>Populační vývoj je charakterizován populačními vlnami způsobenými rozdíly v porodnosti (změnami v počtu žen v reprodukčním věku a výkyvy v plodnosti). Populační vlny vytvářejí nesoulad mezi poptávkou a kapacitami školek, škol, zdravotnických a dalších služeb. Na významu narůstá prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách, kde způsobuje deficity školských zařízení a služeb.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát
1.4.2: Posílení teritoriální soudržnosti	Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládání radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa	Cílem je přispět k nalezení optimální institucionální struktury českého ústavně-politického systému včetně jeho efektivního fungování.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa
1.4.1: Efektivnější využití potenciálu migrace	Cílem je formulace a aplikace migrační a integrační politiky, která zohledňuje potřeby Česka, zdroje migrace a hrozby odlivu kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků při důrazu na skloubení potřeb nízko-kvalifikované rutinní práce v průmyslu a vysoce-kvalifikované práce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a při reflektování příležitostí a rizik spojených s migrací, transnacionálními vazbami migrantů a stabilizací obyvatelstva v oblastech, ze kterých se vystěhovává obyvatelstvo s vyšším potenciálem lidského kapitálu.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,63	<p>Výzkum dílčího cíle má mimořádný ekonomický a sociální význam. Nedostačující a naopak nedostatečně využití kapacity školských zařízení a služeb v obdobích a lokalitách prudkého populačního růstu a úbytku významně ovlivňují kvalitu života populace, využití dostupných zdrojů a potažmo ekonomickou efektivitu a sociální soudržnost národních, regionálních a lokálních společností.</p> <p>Zejména v oblasti vzdělání a zdravotnictví, kde jsou služby vázané na méně mobilní dětskou složku populace, jsou populační vlny a výrazně prostorově diferencovaný populační růst rizikem pro populační stabilitu a sociální a teritoriální soudržnost.</p> <p>Oblast má i značný environmentální význam. Nedostatek kapacit služeb vyvolává nadbytečnou dojížďku obyvatel, která vedle ekonomických nákladů a negativních sociálních důsledků přináší i vyšší spotřebu energií a znečištění životního prostředí.</p>
Sociální význam:	3,44	
Environmentální význam:	2,71	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		<p>Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Demografie 2) Sociologie 3) Sociální geografie 4) Sociální antropologie 5) Urbanismus
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,69	<p>Téma není přes jeho aktuálnost a palčivost problémů v současnosti v ČR řešené. Výzkum může navazovat na dosavadní demografické, sociologické a sociálně-geografické výzkumy a využívat jejich poznatky. Velmi pozitivně je hodnocena kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání v relevantních oborech.</p> <p>Výsledky najdou uplatnění při strategickém plánování rozvoje jednotlivých stupňů škol a dalších zařízení služeb pro obyvatelstvo na národní a zejména pak lokální úrovni. Po výstupech lze očekávat velkou poptávku a to zejména ze strany centrálních orgánů státní správy, zejména MŠMT a rovněž úřadů místní správy v regionech, kde dochází k významným populačním změnám, zejména pak v širším zázemí velkých měst.</p> <p>Výzkum bude náročný vzhledem k nezbytnosti zajištění specifických informací terénním výzkumem na lokální úrovni.</p>
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,62	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,21	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	4,02	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,52	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,63	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
Stěžejní cíl:	1.2: Stěžejním cílem je formulace politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace, důraznější uplatnění nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace a stimulace sociální inkluze s cílem zabránění sociálně-prostorové koncentraci a mezigenerační reprodukci deprivace a vyloučení.

Název dílčího cíle:	1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí výstupů budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.</p> <p>V souvislosti s ekonomickými změnami, socio-ekonomickou a kulturní diferenciací, zahraniční migrací a narůstající sociální nerovností se utvářejí sociální skupiny, jejichž nerovné postavení ve společnosti vytváří takové handicap, které je omezují v plnohodnotném zapojení a začlenění do společnosti. V Česku je sociálním vyloučením, segregací, marginalizací a stigmatizací ohrožena zejména část romské populace a některé skupiny zahraničních imigrantů. Prevence zahrne identifikaci zranitelných skupin, jejich potřeb, nalezení optimálních modelů spolupráce mezi poskytovateli sociální pomoci a sociálně zranitelnými skupinami, vytvoření mechanismů předcházejících stavu, aby se stále stejné skupiny dostávaly do stejných obtížně řešitelných situací.</p>	

Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.4.1: Efektivnější využití potenciálu migrace	Cílem je formulace a aplikace migrační a integrační politiky, která zohledňuje potřeby Česka, zdroje migrace a hrozby odlivu kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků při důrazu na skloubení potřeb nízkokvalifikované rutinní práce v průmyslu a vysoce-kvalifikované práce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a při reflektování příležitostí a rizik spojených s migrací, transnacionálními vazbami migrantů a stabilizací obyvatelstva v oblastech, ze kterých se vystěhovává obyvatelstvo s vyšším potenciálem lidského kapitálu.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti	Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika
4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání	Vzdělanost, kvalifikace a celoživotní vzdělávání jsou významnými nástroji a předpoklady prevence sociální exkluze.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
4.3.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.3: Trh práce a politika zaměstnanosti

4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle	Cílem je navržení opatření, která budou na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů, včetně navržení a uplatnění systému vyhledávání a podpory talentů.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast: 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
5.2.1: Adaptace na nové technologie	Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude přitom věnována importu technologií z jiných kulturních prostředí.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie
2.1.1: Legitimní politický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování politického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se zmenšil odstup mezi politikou a občany. Příkladem takového výzkumu je hodnocení podmínek soutěže politických stran a důsledků pro legitimitu.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
2.1.2: Legitimní právní systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování právního subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se právo přiblížilo spravedlnosti.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
2.1.3: Legitimní sociálně-ekonomický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování sociálně-ekonomického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby bylo možno odlišit legitimní nerovnosti od nelegitimních.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát
1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,80	<p>Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace je v současnosti vnímána jako jeden z klíčových úkolů na úrovni EU (Evropský sociální fond, strategie Evropa 2020), národní vlády (Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách, Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR, Koncepce integrace cizinců Vlády ČR, sociální politika MPSV) a mnoha místních samospráv. Vzhledem k ekonomickým změnám a jejich důsledkům pro socio-ekonomickou diferenciaci a sociální nerovnost narůstá význam preventivních opatření.</p> <p>Velkého významu nabývá zahraniční migrace a narůstající počet cizinců v ČR a zejména pak některých regionech a městech: kulturní různost doprovází i výrazná sociální nerovnost. Profilují se sociální skupiny ohrožené sociálním vyloučením, segregací, environmentální nespravedlností, marginalizací a stigmatizací. Preventivní opatření jsou potřebné z hlediska ekonomicky efektivního využití pracovních sil, sociální soudržnosti společnosti, udržení i zvýšení kvality života všech obyvatel ČR a potažmo udržení jejich vztahu k široce chápanému životnímu prostředí.</p>
Sociální význam:	3,82	
Environmentální význam:	2,30	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		<p>Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Sociologie 2) Sociální antropologie 3) Sociální geografie 4) Sociální politika a sociální práce 5) Etika
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,86	<p>Růst sociálních nerovností, sociální deprivace, exkluze a segregace byl reflektován v narůstajícím množství a kvalitě výzkumu. Dosavadní výzkumy se zaměřily na jednotlivé kauzy, sociální skupiny nebo lokality, přičemž chybí komplexní pohled na celou problematiku v její šíři a rozmanitosti. Výzkumná infrastruktura je kvalitní a dostačující především na vysokých školách a ústavech Akademie věd ČR.</p> <p>Politická sféra si uvědomuje význam této oblasti. Podpora ve státní politice a regulaci je však spíše nárazová dle okamžité sociální a politické situace. Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání v dané oblasti výrazně stoupá vzhledem k pozornosti, která je výzkumnými a vzdělávacími institucemi problematice věnována a též díky podnětům ze zahraničí. Další podpora růstu kvality lidských zdrojů v oblasti je nezbytná.</p> <p>Dosahování cílů v dané oblasti je závislé na empirických šetřeních v místech sociální deprivace, exkluze a segregace, které jsou náročné na kvalitní výzkumníky a jejich financování. Absorpční kapacitu lze hodnotit jako nadprůměrnou. Podněty v dané oblasti očekávají nejen ústřední orgány, ale též instituce na regionální a lokální úrovni, nevládní neziskové i mezinárodní organizace. Zájem projevují i skupiny sociálně vyloučených.</p>
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,94	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,16	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,86	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,52	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,76	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
Stěžejní cíl:	1.2: Stěžejním cílem je formulace politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace, důraznější uplatnění nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace a stimulace sociální inkluze s cílem zabránění sociálně-prostorové koncentraci a mezigenerační reprodukci deprivace a vyloučení.

Název dílčího cíle:	1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.</p> <p>Sociálně vyloučených a marginalizovaných osob a skupin přibývá a narůstá jejich koncentrace v sociálně vyloučených a sociálně deprivovaných lokalitách. Sociálně vyloučení mají výrazně znesnadněn či omezen přístup k běžným zdrojům, příležitostem a pozicím nezbytným pro zapojení se do normálního života společnosti. Situaci sociálního vyloučení a sociální handicapu z ní vyplývající nejsou sociálně vyloučení zpravidla schopni vlastními silami překonat. Sociálně vyloučení jsou často koncentrováni v prostorově segregovaných lokalitách. Život v sociálně-vyloučených segregovaných lokalitách vede k reprodukci a mezigeneračnímu transferu způsobu života ve stavu sociálního vyloučení a chudoby.</p> <p>Výzvou nejbližších let je zmapovat mechanismy vyloučení, segregace, marginalizace a stigmatizace a vytvořit nástroje a instituce k jejich překonávání. Tyto nástroje je nutné směřovat jednak k marginalizovaným (přesně diagnostikovat jejich problém a jeho rozsah a vytvořit účinné mechanismy k jejich integraci) a současně k majoritní společnosti ve smyslu vytváření inkluzivní společnosti.</p> <p>Cíl výzkumu je zaměřen na skupiny, které se již do situace sociálního vyloučení dostaly. Součástí realizace tohoto cíle je identifikace forem a příčin sociálního vyloučení, stanovení vazeb na charakteristiky jednotlivých skupin (migrační zkušenost, vzdělání, kvalifikace, stáří, zdravotní stav, gender, etnicita, národnost atd.) a navržení krátkodobých a dlouhodobých opatření, nástrojů a postupů ke zlepšení situace těchto skupin prostřednictvím zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace. Opatření budou založena na spolupůsobení evropských, národních a lokálních praktik a nástrojů zaměřených na inkluzi do většinové společnosti. Pozornost bude soustředěna na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace při využití získaných empirických dat i znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti	Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika
4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání	Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti

5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR	Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVaI ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací
5.2.1: Adaptace na nové technologie	Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude přitom věnována importu technologií z jiných kulturních prostředí.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie
2.1.1: Legitimní politický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování politického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se zmenšil odstup mezi politikou a občany. Příkladem takového výzkumu je hodnocení podmínek soutěže politických stran a důsledků pro legitimitu.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
2.1.2: Legitimní právní systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování právního subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se právo přiblížilo spravedlnosti.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
2.1.3: Legitimní sociálně-ekonomický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování sociálně-ekonomického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby bylo možno odlišit legitimní nerovnosti od nelegitimních.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát
1.4.2: Posílení teritoriální soudržnosti	Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládání radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost

Významnost dílčího cíle	
Ekonomický význam: 3,64	Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace je v současnosti vnímáno jako jeden z klíčových úkolů na úrovni EU (Evropský sociální fond, strategie Evropa 2020), národní vlády (Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách, Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR, Koncepte integrace cizinců Vlády ČR, sociální politika MPSV) a mnoha místních samospráv.
Sociální význam: 3,56	Vzhledem k ekonomickým změnám a jejich důsledkům pro růst sociálních nerovností a sociálního vyloučení narůstá význam opatření zmírňujících rozsah a hloubku exkluze. Velkého významu nabývá zahraniční migrace a narůstající počet cizinců v ČR a zejména pak některých regionech a městech: kulturní různost doprovází i výrazná sociální nerovnost a situace sociální exkluze. Profilují se sociální skupiny ohrožené nebo žijící v situaci sociálního vyloučení, segregace, environmentální nespravedlnosti, marginalizace a stigmatizace.
Environmentální význam: 2,10	Opatření eliminující nebo zmírňující rozsah a hloubku sociální exkluze jsou potřebné z hlediska ekonomicky efektivního využití pracovních sil, sociální soudržnosti společnosti, udržení i zvýšení kvality života všech obyvatel ČR a potažmo udržení jejich vztahu k široce chápanému životnímu prostředí.

Dosažitelnost dílčího cíle	
Související obory výzkumu a vývoje:	Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Sociální politika a sociální práce 2) Sociologie 3) Sociální antropologie 4) Sociální geografie 5) Psychologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR: 3,60	Zvyšující se podíl obyvatel ohrožených nebo žijících v situaci sociální exkluze byl reflektován v narůstajícím množství a kvalitě výzkumu. Dosavadní výzkumy se zaměřily spíše na jednotlivé případy, sociální skupiny nebo lokality, přičemž doposud chybí komplexní pohled na celou problematiku v její šíři a rozmanitosti. Nedostatečně byly reflektovány možnosti postupů a nástrojů diskutovaných v rámci konceptu sociálních inovací. Výzkumná infrastruktura je kvalitní především na univerzitách a v Akademii věd ČR. Politická sféra si uvědomuje význam této oblasti. Podpora ve státní politice a regulaci je průměrná a spíše nárazová dle okamžité sociální a politické situace. Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání v dané oblasti výrazně stoupá vzhledem k pozornosti, která je výzkumnými a vzdělávacími institucemi problematice věnována a též díky podnětům ze zahraničí. Další podpora růstu kvality lidských zdrojů v oblasti je nezbytná. Dosahování cílů v dané oblasti je v porovnání například s výzkumem v humanitních oborech relativně finančně náročnější. To je dáno především náročností a logicky též nákladností empirických šetření v místech sociální deprivace, exkluze a segregace. Absorpční kapacitu lze hodnotit jako nadprůměrnou. Podněty v dané oblasti očekávají nejen ústřední orgány, ale též instituce na regionální a lokální úrovni, nevládní neziskové i mezinárodní organizace. Zájem projevuje i samotná cílová skupina sociálně vyloučených. Po zkušenostech s nedůslednými, nefunkčními nebo kontraproduktivními opatřeními však často nemá chuť k užší spolupráci, přestože si zpravidla uvědomuje, že změny jsou v jejím zájmu.
Úroveň výzkumné infrastruktury: 3,60	
Podpora ve státní politice a regulaci: 2,96	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání: 3,88	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle: 2,40	
Absorpční kapacita aplikační sféry: 3,60	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát
Stěžejní cíl:	1.3: Stěžejním cílem je prevence růstu sociálních nerovností a nespravedlností, podpora sociální soudržnosti prostřednictvím poznání podmínek, příčin a mechanismů formování a reprodukce sociálních nerovností s důrazem na zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při respektování vnějších rámců daných pozicí Česka v globálním systému a vnitřních faktorů, jež je možné vhodnými politikami a nástroji ovlivnit.

Název dílčího cíle:	1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.</p> <p>Sociální nerovnosti a sociální vyloučení a související jevy segregace a marginalizace mají řadu příčin, které je společnost schopná ovlivnit. Významnou cestou k nárůstu nerovností a vyloučení je ztráta zaměstnání, dlouhodobá nezaměstnanost a závislost na sociálních dávkách. Dalším z klíčových faktorů je nedostatečné vzdělání, nízká funkční gramotnost a neschopnost komunikovat s okolím, které si sociálně handicapovaní přinášejí již z dětství. Značně sociálně znevýhodnění jsou migranti za prací, kteří neznají jazyk, místní zvyklosti a nemají u nás vytvořené sociální kontakty, to vše umocněné nerovným právním postavením zneužívaným při jejich přístupu na trh práce, bydlení a službám. Jedním ze zásadních a prohlubujících se mechanismů vytváření sociálních nerovností a vyloučení je nepochopení a předsudky sociálního okolí projevující se ve formě rasismu, xenofobie a paranoidního chování. Nerovnost se v těchto oblastech vzájemně prolíná, posiluje a reprodukuje. Hovoříme o vícenásobných komplexních nerovnostech.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.2.1.: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života ve vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání	Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení

4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle	Cílem je navržení opatření, která budou na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů, včetně navržení a uplatnění systému vyhledávání a podpory talentů.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast: 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
2.1.1: Legitimní politický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování politického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se zmenšil odstup mezi politikou a občany. Příkladem takového výzkumu je hodnocení podmínek soutěže politických stran a důsledků pro legitimitu.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
2.1.3: Legitimní sociálně-ekonomický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování sociálně-ekonomického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby bylo možno odlišit legitimní nerovnosti od nelegitimních.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
1.1.3: Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností	Cílem je na základě predikce a vyhodnocení důsledků populačních změn a prostorových nerovností definovat účinné adaptační mechanismy. Ty posílí připravenost společnosti na populační vlny způsobené rozdíly v porodnosti a vytvářející nesoulad mezi poptávkou a kapacitami (školky, školy, zdravotnické a další služby) a na prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách způsobující deficit služeb.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.4.1: Efektivnější využití potenciálu migrace	Cílem je formulace a aplikace migrační a integrační politiky, která zohledňuje potřeby Česka, zdroje migrace a hrozby odlivu kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků při důrazu na skloubení potřeb nízko-kvalifikované rutinní práce v průmyslu a vysoce-kvalifikované práce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a při reflektování příležitostí a rizik spojených s migrací, transnacionálními vazbami migrantů a stabilizací obyvatelstva v oblastech, ze kterých se vystěhovává obyvatelstvo s vyšším potenciálem lidského kapitálu.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
1.4.2: Posílení teritoriální soudržnosti	Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládnutí radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost

Významnost dílčího cíle	
Ekonomický význam:	3,77
Sociální význam:	3,82
Environmentální význam:	2,26

Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám je jedním z klíčových úkolů na úrovni EU (Evropský sociální fond, strategie Evropa 2020), národní vlády (Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách, Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR, Koncepte integrace cizinců Vlády ČR, sociální politika MPSV) a mnoha místních samospráv.

Vzhledem k ekonomickým změnám a jejich důsledkům pro růst sociálních nerovností a sociálního vyloučení narůstá význam opatření zlepšujících přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám a to zejména v případě sociálních skupin ohrožených nebo žijících v situaci sociálního vyloučení a segregace. Opatření zlepšující rovnost podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám jsou potřebné z hlediska ekonomicky efektivního využití zdrojů, sociální soudržnosti společnosti, zvýšení kvality života obyvatel ČR i udržení jejich vztahu k široce chápanému životnímu prostředí.

Sociální služby podporující sociální soudržnost a omezující vznik sociálního vyloučení a růstu sociálních nerovností se stávají v modernizovaném pojetí sociální politiky klíčovou oblastí, nejen z hlediska potřeb stárnoucí společnosti, ale i z hlediska potřeb harmonizace rodiny a zaměstnání, sociálního začleňování atd. Přitom se projevuje potřeba decentralizace a lokalizace politiky v rámci víceúrovňové správy sociálních služeb při uplatnění univerzálních standardů rozsahu, kvality a dostupnosti služeb při zohlednění specifických kontextů. Poskytování sociálních služeb je zabezpečováno v partnerství veřejné správy, neziskového a soukromého sektoru.

Dosažitelnost dílčího cíle	
Související obory výzkumu a vývoje:	Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Sociologie 2) Sociální politika a sociální práce 3) Sociální geografie 4) Ekonomie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,42
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,56
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,30
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,68
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,23
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,67

Zvyšující se podíl obyvatel v nerovném postavení a ohrožených sociálním vyloučením byl reflektován v narůstajícím množství a kvalitě výzkumu. Většina výzkumů se však primárně zaměřuje na jednotlivé oblasti nerovností, přičemž chybí koncepčnější komplexní uchopení vícenásobných vzájemně se podmiňujících nerovností. Nedostatečně jsou zatím zohledněny možnosti postupů a nástrojů diskutovaných v rámci konceptu sociálních inovací.

Výzkumná infrastruktura je kvalitní především na univerzitách a Akademii věd ČR. Politická sféra si uvědomuje význam této oblasti. Podpora ve státní politice a regulaci je formulována v jednotlivých oblastech bez jejich těsnějšího vzájemného provázání. Komplexní znalost podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností, při zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů není při přijímání klíčových rozhodnutí často příliš hluboká. Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání v dané oblasti výrazně stoupá vzhledem k pozornosti, která je výzkumnými a vzdělávacími institucemi problematice věnována a též díky podnětům ze zahraničí. Další podpora růstu kvality lidských zdrojů v oblasti je nezbytná.

Dosahování cílů v dané oblasti je finančně nákladnější, protože empirická šetření v místech existence vícenásobných nerovností jsou velmi náročné na kvalitní výzkumníky a jejich financování. Absorpční kapacitu lze hodnotit jako nadprůměrnou. Podněty v dané oblasti očekávají nejen ústřední orgány, ale též instituce na regionální a lokální úrovni a mezinárodní organizace.

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
Stěžejní cíl:	1.4: Stěžejním cílem je účinnější migrační politika a efektivní nástroje pro integraci cizinců, stabilizaci potenciálních migračních skupin, jejichž setrvání na území České republiky je žádoucí, formulace a aplikace principů teritoriální soudržnosti a usměrňování podmínek pro vnitřní migraci a redistribuci populace při omezení nežádoucích efektů ve formě růstu regionálních disparit, rychlé depopulace jádrových měst a periférií a nezvladatelného růstu v suburbii.

Název dílčího cíle:	1.4.1: Efektivnější využití potenciálu migrace	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je formulace a aplikace migrační a integrační politiky vytvořené na podkladě kvalitní znalostní báze, která zohledňuje potřeby Česka, identifikuje zdroje migrace a zároveň čelí hrozbě odlivu kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků při důrazu na skloubení potřeb nízkokvalifikované rutinní práce v průmyslu a vysoce-kvalifikované práce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a při reflektování příležitostí a rizik spojených s migrací, transnacionálními vazbami migrantů a stabilizací obyvatelstva v oblastech, ze kterých se vystěhovává obyvatelstvo s vyšším potenciálem lidského kapitálu.</p> <p>Česká společnost je v současnosti silně integrovaná do globálního ekonomického systému a sociální proměny společnosti ovlivňuje postavení České republiky v globální dělbě práce, kde naše země zajišťuje zejména rutinní výrobu využívající levnější pracovní sílu zahraničních migrantů. Česká republika je nejen cílovou destinací migrace východ – západ, ale na druhé straně je i zdrojovou zemí migrace pro bohatší státy. Velkou výzvou je nejen měnit se etnická kompozice, ale i nebezpečí tzv. odlivu mozků (brain drain). Vedle integračních mechanismů pro imigranty je třeba vytvářet stabilizační mechanismy pro kvalifikovanou autochtonní populaci. Prostředí plná novousedlíků jsou výzvou pro hledání nových typů soužití, jejich integraci do nového prostředí. Jsou též výzvou k hledání nových typů spolupráce mezi institucemi přitahujícími pracovní sílu a institucemi vytvářejícími migrační politiku.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.1.3: Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností	Cílem je na základě predikce a vyhodnocení důsledků populačních změn a prostorových nerovností definovat účinné adaptační mechanismy. Ty posílí připravenost společnosti na populační vlny způsobené rozdíly v porodnosti a vytvářející nesoulad mezi poptávkou a kapacitami (školky, školy, zdravotnické a další služby) a na prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách způsobující deficity služeb.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.2.1.: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát

4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
---	---	---

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	4,21	Efektivnější využití potenciálu migrace umožňuje větší dynamiku rozvoje ekonomiky a zvýšení její konkurenceschopnosti: v případě zahraničních migrantů zejména v průmyslu a obchodu, u kvalifikovaných pracovních sil pak posiluje výsledky výzkumu a vývoje a rozvoj progresivního terciéru. Velký ekonomický význam problematiky migrace, a to zejména ve výhledové perspektivě, potvrzuje vůbec nejvyšší hodnota souhrnu kritérií ekonomického významu napříč všemi dílčími cíli. Dosažení cíle má zároveň velký význam pro sociální soudržnost na národní i lokální úrovni při zvýšení kvality života cílových skupin. Naplnění cíle vytváří stabilizovanou populaci, která není lhostejná k široce chápanému životnímu prostředí.
Sociální význam:	3,40	
Environmentální význam:	2,33	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Sociologie 2) Sociální geografie 3) Sociální antropologie 4) Demografie 5) Etika
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,22	V dané oblasti je velké množství výsledků, jejichž kvalita je velmi různorodá. Informace jsou roztržité, postihují dílčí oblasti, obtížně se z nich skládá celkový obraz situace a stěží mohou sloužit jako kvalitní podklad pro kvalifikovaná rozhodnutí. Většina výzkumu se soustředí na oblast imigrace do ČR; v případě emigrace z ČR a odlivu mozků je výzkum zcela nedostatečný. Především na univerzitách a v Akademii věd ČR je výzkumná infrastruktura na odpovídající úrovni. Státní sféra věnuje pozornost otázce imigrace do ČR a přijímá k této problematice pravidelně nové regulativy. Současná emigrace z ČR není systematicky sledována. V současné době pracuje v ČR několik renomovaných odborníků na otázky migrace a jejich týmy jsou schopny problematiku na odpovídající úrovni obsáhnout a školit další odborné síly. Cíle lze uskutečnit s průměrným finančním zabezpečením. Finanční podporu vyžadují především práce v terénu a zabezpečení statistických podkladů k mezinárodnímu komparativnímu studiu. Výrazný absorpční potenciál má státní správa a nevládní a neziskové organizace zabývající se danou problematikou. Kvalitní informace na této úrovni jsou vyžadovány a hledány.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,35	
Podpora ve státní politice a regulaci:	2,87	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,56	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,65	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,11	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	1: Demografické a sociální proměny
Podoblast:	1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
Stěžejní cíl:	1.4: Stěžejním cílem je účinnější migrační politika a efektivní nástroje pro integraci cizinců, stabilizaci potenciálních emigračních skupin, jejichž setrvání na území České republiky je žádoucí formulace a aplikace principů teritoriální soudržnosti a usměrňování podmínek pro vnitřní migraci a redistribuci populace při omezení nežádoucích efektů ve formě růstu regionálních disparit, rychlé depopulace jádrových měst a periférií a nezvladatelného růstu v suburbii.

Název dílčího cíle:	1.4.2: Posílení teritoriální soudržnosti	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládnání radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.</p> <p>Nerovné sociální a ekonomické postavení se prostřednictvím nerovného přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám promítá do lokalizace bydlení obyvatel a potažmo kvality životního prostředí, dostupnosti práce a služeb, nákladů na dopravu a energie. Narůstají sociálně-prostorové nerovnosti. Formují se regionální disparity mezi rostoucími a prosperujícími oblastmi s vysokou a rozmanitou nabídkou na trzích práce a upadajícími strukturálně postiženými a periferními regiony s omezenou nabídkou rutinních a špatně placených činností. V měřítku měst i venkovských oblastí se pak setkáváme s kontrastem koncentrované chudoby v sociálně vyloučených lokalitách a bohatství v oplocených a střežených rezidenčních komplexech. Narůstající rezidenční segregaci doprovází environmentální nespravedlnost.</p> <p>Výzvou je poznání a pochopení mechanismů utváření vícenásobných komplexních nerovností a jejich reprodukce v každodenním životě sociálních skupin v jimi obývaných lokalitách. Vnitřní migrace reaguje na narůstající sociálně-prostorové nerovnosti a dále je umocňuje. Prostorová mobilita ve formě migrace je těsně provázána se sociální mobilitou – migrace zpravidla směřuje do míst umožňujících zlepšení sociálního postavení. Vedle toho se v Česku rozvíjí prostorová koncentrace chudoby, tvorba etnických čtvrtí a segregovaných společenství.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.1.3: Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností	Cílem je na základě predikce a vyhodnocení důsledků populačních změn a prostorových nerovností definovat účinné adaptační mechanismy. Ty posílí připravenost společnosti na populační vlny způsobené rozdíly v porodnosti a vytvářející nesoulad mezi poptávkou a kapacitami (školky, školy, zdravotnické a další služby) a na prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách způsobující deficity služeb.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát

službám		
2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa	Cílem je přispět k nalezení optimální institucionální struktury českého ústavně-politického systému včetně jeho efektivního fungování.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa
3.2.3: Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby	Cílem je posílení národní identity pomocí formulování národní specifičnosti a pojmenování společného evropského kontextu prostřednictvím reflexe a interpretace profesionální a amatérské umělecké tvorby.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,42	Teritoriální soudržnost je komplexním propojením tří pilířů udržitelnosti, ekonomického rozvoje, sociální soudržnosti a environmentální udržitelnosti. Teritoriální soudržnost přitom není možné zaměňovat s nivelizací.
Sociální význam:	3,86	Teritoriální soudržnost respektuje přirozeně utvářené nerovnoměrné rozmístění zdrojů a příležitostí v systému osídlení při jejich koncentraci do významných center a rozvojových zón a oblastí. Zároveň zohledňuje rovnost v dostupnosti práce, služeb i rekreačních možností pro většinu populace při zohlednění míry koncentrace a disperze lidských činností, která je při zohlednění ekonomických a sociálních cílů zároveň šetrná k životnímu prostředí. Teritoriální soudržnost umožňuje efektivní využití ekonomických, sociálních i environmentálních zdrojů.
Environmentální význam:	3,29	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Sociální geografie 2) Sociologie 3) Územní a regionální plánování 4) Politologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,55	Velké množství výsledků existujících výsledků je především v oblasti popisu teritoriálních disparit. Menší pozornost je věnována poznání mechanismů utváření teritoriálních disparit a jejich prohlubování a to zejména při provázanosti na konkrétní území, ať již v národním, regionálním nebo lokálním měřítku. Pochopení a vysvětlení utváření teritoriálních disparit při zohlednění diferencovaného postavení obcí, měst a regionů v sídelním a regionálním systému ČR je nezbytným předpokladem pro správné uplatnění opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,43	Výzkumná infrastruktura je na odpovídající úrovni především na univerzitách a v Akademii věd ČR. Výzkum má oporu ve státní Strategii regionálního rozvoje, Politice územního rozvoje, zásadách územního rozvoje krajů a strategickém a územním plánování na obecní úrovni. Kvalita lidských zdrojů je velmi různorodá, při existenci několika špičkových pracovišť na univerzitách a v Akademii věd ČR.
Podpora ve státní politice a regulaci:	2,82	Cíle lze uskutečnit s průměrným finančním zabezpečením. Finanční podporu vyžadují především technologicky náročné geoinformatické analýzy, zabezpečení potřebné datové základny a náročné práce v terénu. Výrazný absorpční potenciál má státní správa a samospráva na všech úrovních: vláda, kraje a obce.
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,76	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,78	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,63	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	2: Vládnutí a správa
Podoblast:	2.1: Občan, stát, společnost
Stěžejní cíl:	2.1: Stěžejním cílem je legitimní společenský systém v Česku zasazený do legitimního mezinárodního prostředí, fungující právní systém s minimálním rozdílem mezi právem a spravedlností, systém se širokou a variabilní participací občanů, svobodný demokratický systém garantující občanům základní lidská práva a občanské svobody, systém, který akceschopně reaguje na mezinárodní prostředí a podílí se na jeho utváření, a který úspěšně eliminuje interní i externí hrozby.

Název dílčího cíle:	2.1.1: Legitimní politický systém		2030
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování politického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se zmenšil odstup mezi politikou a občany.</p> <p>Výzkum v této oblasti by se měl zaměřit např. na následující témata: hodnocení podmínek soutěže politických stran a jejich důsledků pro legitimitu systému; vnitřní fungování politických stran a zájmových skupin a jejich důsledky pro legitimitu systému; prvky přímé a zastupitelské demokracie v současných podmínkách a jejich vzájemný poměr; vztah občanů k voleným orgánům; vzájemné vztahy jednotlivých úrovní vládnutí v kontextu principu subsidiarity.</p>		
Vazba na ostatní dílčí cíle			
2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa	Cílem je přispět k nalezení efektivních mechanismů strategického vládnutí, veřejných politik, zahraniční politiky a správy odpovídajících anticipovaným proměnám české společnosti v globálním kontextu. Půjde o optimalizaci právního a politického systému, nalézání dynamické rovnováhy veřejného a soukromého sektoru a svázání veřejných politik s uplatněním kritéria kvality a udržitelnosti života.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa	
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní si tuace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin	
1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin	
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát	

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,44	<p>Jde o významný dílčí cíl rámcující řadu cílů dalších. Souvisí s řadou dalších cílů – právě legitimní politický systém vytváří podmínky pro řešení nepřírodných společenských nerovností, stejně jako jejich řešení zpětně dodává na legitimitě politickému systému.</p> <p>Hodnoty vzešlé z hlasování o významnosti dílčího cíle naznačují jeho relativně vysokou relevanci v ekonomickém i sociálním pohledu. Tento fakt reflektuje provázanost mezi vnímáním politické reprezentace ze strany občanů a faktickou schopností vytvářet konzistentní politická rozhodnutí (respektující dlouhodobé zájmy/potřeby společnosti a ignorující populistickou rétoriku nebo fázi volebního cyklu) a implementovat opatření vzešlá z těchto rozhodnutí, která se posléze promítají do hospodaření národní ekonomiky. Naopak relevance cíle k environmentálním otázkám je nepoměrně slabší, přestože i zde lze upozornit na roli důvěry v (odborně podložené) konání politické reprezentace např. v kontroverzních otázkách ochrany přírodních nebo energetických zdrojů.</p>
Sociální význam:	3,54	
Environmentální význam:	1,88	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		<p>Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Politologie 2) Mezinárodní vztahy a evropská studia 3) Právo 4) Historie 5) Filosofie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,73	<p>Současná výzkumná kapacita a kvalita výzkumu v ČR – koncentrovaná především do univerzitních pracovišť – poskytuje důvody k optimistickému očekávání dosažení relevantních výsledků výzkumu.</p> <p>Po roce 1989 se témata spadající do tohoto dílčího cíle stala postupně plně respektovanými v kontextu společenských a humanitních věd. Existuje síť pracovišť politologie, mezinárodních vztahů, práva, historie a filosofie na veřejných i soukromých vysokých školách, koncentrovaný výzkum probíhá na specializovaných ústavech Akademie věd ČR. V minulých letech napomohly dalšímu zkvalitnění vědeckých týmů výzkumné záměry MŠMT.</p> <p>Současné výzkumné kapacity (lidské, infrastrukturní) a kvalita jejich výsledků se neadekvátně odráží v podpoře relevantních výzkumných témat, přičemž relativně malý objem finančních prostředků potřebný na výzkum legitimního politického systému může mít významné ekonomické a společenské dopady (viz význam výše).</p>
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,75	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,23	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,96	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,54	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,19	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	2: Vládnutí a správa
Podoblast:	2.1: Občan, stát, společnost
Stěžejní cíl:	2.1: Stěžejním cílem je legitimní společenský systém v Česku zasazený do legitimního mezinárodního prostředí, fungující právní systém s minimálním rozdílem mezi právem a spravedlností, systém se širokou a variabilní participací občanů, svobodný demokratický systém garantující občanům základní lidská práva a občanské svobody, systém, který akceschopně reaguje na mezinárodní prostředí a podílí se na jeho utváření, a který úspěšně eliminuje interní i externí hrozby.

Název dílčího cíle:	2.1.2: Legitimní právní systém	2030
Popis dílčího cíle:	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování právního subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se právo přiblížilo spravedlnosti. Výzkum v této oblasti by se měl zaměřit např. na následující témata: způsob vytváření norem; vztah mezi normou a realitou; systém práva; vztahy soudní moci a mocí dalších; princip nezávislosti justice a její legitimita.	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti	Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika
3.4.1: Reflexe role náboženství v současné české společnosti a v globálním kontextu	Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.4: Religiozita

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,67	Jde o významný dílčí cíl, který je nezbytnou podmínkou ke kvalitnímu společenskému životu a který je předpokladem řady dalších. Bez legitimního právního systému se ze záležitostí spojených se vzdělávacím systémem či politikou zaměstnanosti stávají pouze nástroje pro ovládnutí člověka nespravedlivým systémem. Hodnoty vzešlé z hlasování o významnosti dílčího cíle naznačují jeho relativně vysokou relevanci v ekonomickém i sociálním pohledu. Tento fakt reflektuje provázanost mezi vnímáním právního systému regulujícího veřejnou i soukromou sféru a legitimitou celého společenského uspořádání, která se nemohou nepromítnout rovněž do výkonnosti národní ekonomiky. Naopak relevance cíle k environmentálním otázkám je nepoměrně slabší, přestože i zde lze upozornit na roli důvěry v právní systém např. v kontroverzních otázkách ochrany přírodních zdrojů.
Sociální význam:	3,73	
Environmentální význam:	2,53	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Právo 2) Politologie 3) Sociologie 4) Historie 5) Filosofie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,71	Současná výzkumná kapacita a kvalita výzkumu v ČR – koncentrovaná jak do univerzitních pracovišť, tak do některých ústavů Akademie věd ČR – poskytuje důvody k optimistickému očekávání dosažení relevantních výsledků výzkumu. Témata spadající do tohoto dílčího cíle byly dlouhodobými výzkumnými tématy v obdobích svobodného rozvoje československé vědy ve 20. století. Po násilném přetržení a převrácení v polovině 20. století došlo po roce 1989 k renesanci tohoto uvažování, jež získává na závažnosti především činností Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. Pro kvalifikované rozhodování se tyto instituce obracejí na výzkumy v oblasti práva i na sociálně-vědní a humanitní. Současné výzkumné kapacity (lidské, infrastrukturní) a kvalita jejich výsledků se neadekvátně odráží v podpoře relevantních výzkumných témat, přičemž relativně malý objem finančních prostředků potřebný na výzkum legitimního právního systému může mít významné společenské dopady (viz význam výše).
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,71	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,47	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,89	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,68	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,61	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	2: Vládnutí a správa
Podoblast:	2.1: Občan, stát, společnost
Stěžejní cíl:	2.1: Stěžejním cílem je legitimní společenský systém v Česku zasazený do legitimního mezinárodního prostředí, fungující právní systém s minimálním rozdílem mezi právem a spravedlností, systém se širokou a variabilní participací občanů, svobodný demokratický systém garantující občanům základní lidská práva a občanské svobody, systém, který akceschopně reaguje na mezinárodní prostředí a podílí se na jeho utváření, a který úspěšně eliminuje interní i externí hrozby.

Název dílčího cíle:	2.1.3: Legitimní sociálně-ekonomický systém	2030
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování sociálně-ekonomického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby bylo možno odlišit legitimní nerovnosti od nelegitimních.</p> <p>Výzkum v této oblasti by se měl zaměřit např. na následující témata: legitimita sociálně-ekonomických nerovností individuálních i skupinových (obce, regiony, státy, kontinenty); vliv jednotlivých aktérů (např. státy, nadnárodní korporace) v globální ekonomice; otázka legitimacy jednotlivých ekonomických systémů.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	<p>Oblast 1: Demografické a sociální proměny</p> <p>Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin</p>
1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	<p>Oblast 1: Demografické a sociální proměny</p> <p>Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin</p>
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	<p>Oblast 1: Demografické a sociální proměny</p> <p>Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát</p>
3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti	Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	<p>Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice</p> <p>Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika</p>

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,61	Jde o významný dílčí cíl, který je spojen s vnímáním spravedlnosti sociálně-ekonomického sektoru společnosti. Hodnoty vzešlé z hlasování o významnosti dílčího cíle naznačují jeho relativně vysokou relevanci v ekonomickém i sociálním pohledu. Tento fakt reflektuje závažnost problematiky legitimacy sociálně-ekonomického systému ve vztahu k hospodaření národní ekonomiky. Naopak relevance cíle k environmentálním otázkám je nepoměrně slabší, přestože i zde lze upozornit na roli legitimacy zmiňovaného systému např. v otázkách přístupu k ekologicky šetrnému způsobu hospodaření.
Sociální význam:	3,62	
Environmentální význam:	2,21	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Ekonomie 2) Sociologie 3) Sociální geografie 4) Filosofie 5) Politologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,83	Současná výzkumná kapacita a kvalita výzkumu v ČR – koncentrovaná jak do univerzitních pracovišť, tak do některých ústavů Akademie věd ČR – poskytuje důvody k optimistickému očekávání dosažení relevantních výsledků výzkumu. Naléhavost témat spadajících do tohoto dílčího cíle vyvstává při konfrontaci společnosti s konkrétními aspekty fungování ekonomického systému; zvláště pak v případě radikální změny systému organizování ekonomiky, jak k ní došlo po roce 1989. V reakci na to došlo k rozvoji ekonomických, sociologických, sociálně-geografických, filosofických a politologických výzkumů, jež v posledních dvaceti letech došlo k pozoruhodným výsledkům. Současné výzkumné kapacity (lidské, infrastrukturní) a kvalita jejich výsledků se přitom neadekvátně odráží v podpoře relevantních výzkumných témat, přičemž relativně malý objem finančních prostředků potřebný na výzkum legitimního sociálně-ekonomického systému může mít významné společenské dopady (viz význam výše).
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,79	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,34	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	4,02	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,51	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,62	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	2: Vládnutí a správa
Podoblast:	2.2: Veřejné politiky a správa
Stěžejní cíl:	2.2: Stěžejním cílem je funkční a efektivní demokratický politický systém, umožňující vnější působení a aplikovatelný i v Česku, dále efektivní mechanismy tvorby a aplikace veřejných politik inspirované konceptem strategického vládnutí, promyšlené partnerství soukromého a veřejného sektoru s jasnou hranicí mezi nimi.

Název dílčího cíle:	2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa	2030
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je přispět k nalezení efektivních mechanismů strategického vládnutí, veřejných politik, zahraniční politiky a správy odpovídajících anticipovaným proměnám české společnosti v globálním kontextu. Půjde o optimalizaci právního a politického systému, nalézání dynamické rovnováhy veřejného a soukromého sektoru a svázání veřejných politik s uplatněním kritéria kvality a udržitelnosti života.</p> <p>Výzkum v této oblasti nemůže pominout témata typu efektivita jednotlivých veřejných politik; účinnost zahraniční politiky ČR; provázanost evropských, národních a regionálních politik; efektivita systému veřejné správy; napětí mezi státní správou a samosprávou.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
2.1.1: Legitimní politický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování politického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se zmenšil odstup mezi politikou a občany. Příkladem takového výzkumu je hodnocení podmínek soutěže politických stran a důsledků pro legitimitu.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR	Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVaI ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací
1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňování starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.1.2: Zlepšení reprodukčního potenciálu populace zvýšením hodnoty rodiny ve společnosti a zefektivněním podpory porodnosti	Cílem je navrhnout obrysy rodinné politiky, která vytvoří příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry. Nové formy rodinné politiky budou reagovat na důsledky demografické proměny, jež limituje potenciál stávající populace k reprodukci.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika

1.1.3: Predikce a vyhodnocení důsledků výrazných populačních výkyvů a prostorových nerovností	Cílem je na základě predikce a vyhodnocení důsledků populačních změn a prostorových nerovností definovat účinné adaptační mechanismy. Ty posílí připravenost společnosti na populační vlny způsobené rozdíly v porodnosti a vytvářející nesoulad mezi poptávkou a kapacitami (školky, školy, zdravotnické a další služby) a na prostorově diferencovaný populační růst s extrémními nárůsty v některých suburbánních lokalitách způsobující deficity služeb.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.4.2: Posílení teritoriální soudržnosti	Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládnutí radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,60	Jde o významný dílčí cíl koncentrovaný na funkčnost veřejné (nikoli tedy široce chápané společenské) sféry. Nicméně v případě jeho naplnění dojde k silným multiplikačním efektům – ve vztahu k legitimitě politického systému, zvýšení funkčnosti dalších společenských sektorů apod. Hodnoty vzešlé z hlasování o významnosti dílčího cíle naznačují jeho relativně vysokou relevanci v ekonomickém i sociálním pohledu. Tento fakt reflektuje závažnost problematiky funkčnosti a efektivity veřejných politik a veřejné správy ve vztahu k hospodaření národní ekonomiky, v širším významu i k (ne)klidu společnosti. Naopak relevance cíle k environmentálním otázkám je slabší, přestože i zde lze upozornit na důležitost funkčnosti politiky ochrany životního prostředí či přímo účinné fungování orgánů veřejné moci zaměřené na ochranu životního prostředí.
Sociální význam:	3,31	
Environmentální význam:	2,85	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Ekonomie 2) Politologie 3) Sociologie 4) Sociální geografie 5) Politická filosofie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,57	Současná výzkumná kapacita a kvalita výzkumu v ČR – koncentrovaná do univerzitních i neuniverzitních pracovišť – poskytuje důvody k optimistickému očekávání dosažení relevantních výsledků výzkumu. Naléhavost témat spadajících do tohoto dílčího cíle vyvstává při vyjevení se nových možností informačního věku ve vztahu k funkčnosti systému veřejné správy a k efektivitě veřejných politik. Výzkum v těchto oblastech v ČR probíhá, disponuje uspokojivou výzkumnou kapacitou (lidskou, infrastrukturní). Kvalita jejich výsledků se přitom neadekvátně odráží v podpoře relevantních výzkumných témat, přičemž relativně malý objem finančních prostředků potřebný na výzkum funkční a efektivní veřejné politiky a správy může mít významné společenské dopady (viz význam výše).
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,70	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,57	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	4,02	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,62	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,66	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.1: Proměny hodnotových struktur a etika
Stěžejní cíl:	3.1: Stěžejním cílem je nalezení faktorů, ovlivňujících změny a ztráty vnímání tzv. tradičních hodnot a kultury jako základních stabilizačních společenských hybatelů. Důraz je kladen zejména na podporu etických základů společenské koexistence založené na vzájemném respektu a zodpovědnosti.

Název dílčího cíle:	3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.</p> <p>Konzumní charakter naší společnosti navozuje přímočará zjednodušující myšlenková schémata, která vedou k jednostrannosti při posuzování duchovního rozměru lidské existence a k preferenci ekonomických kategorií života, které se promítají také do vztahových dimenzí (sociální pozice ve společnosti je často bariérou v navazování normálních vztahů v kolektivu, což se projevuje například ve školách).</p> <p>Mnohohrstenatější a „barevnější“ naplnění života je často problematizováno. Potřebné vzory a hodnoty chování a jednání v současné době nezprostředkuje ani rodina, což je mnohdy dáno i absencí vícegeneračního soužití v rodině. Moderní technologie zdánlivě otevírají komunikační cesty, zároveň však člověka odosobňují a vedou ho k životu ve virtuální realitě, bez skutečného kontaktu s reálným světem. Tím se problematizuje také přirozené vnímání sociální struktury společnosti, jejích morálních standardů, etických norem regulujících zájmy individua a společnosti.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
2.1.2: Legitimní právní systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování právního subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se právo přiblížilo spravedlnosti.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR	Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVaI ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací
4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle	Cílem je navržení opatření, která budou na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů, včetně navržení a uplatnění systému vyhledávání a podpory talentů.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
2.1.3: Legitimní sociálně-ekonomický systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování sociálně-ekonomického subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby bylo možno odlišit legitimní nerovnosti od nelegitimních.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin

1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
--	--	--

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,02	Respekt k základním etickým hodnotám je jedním z kořenů, na kterých vyrůstá stabilní demokracie a jejich narušení může rozkolísat nejen etickou sféru, ale zprostředkovaně také sociálně-ekonomickou a politickou stabilitu. Z tohoto hlediska je sledování těchto záměrů a cílů důležité pro další oblasti společenského života z hlediska udržení společenské soudržnosti a mezigenerační solidarity.
Sociální význam:	3,61	
Environmentální význam:	2,91	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Filosofie 2) Estetika 3) Etika 4) Religionistika 5) Psychologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,59	Oblast humanitních věd, které jsou nejvíce relevantní pro sledovaný dílčí cíl, patří ke sféře mezinárodně srovnatelných a respektovaných oborů, a to jak na pracovištích Akademie věd ČR, tak i v rámci vysokoškolské sféry. Současně však tyto obory potřebují podporu pro zajištění personální kontinuity a rozvoje dalších projektů. Zárukou jejich dalšího rozvoje v budoucnosti jsou však nové metodologické inspirace, které jsou dány mezinárodními kontakty se špičkovými pracovišti v zahraničí a současně rozvíjením interdisciplinární spolupráce, ale současně i hledáním možností pro aplikace jejich výsledků pro potřeby veřejného prostoru v nejširším slova smyslu.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,36	
Podpora ve státní politice a regulaci:	2,39	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,79	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	3,38	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	2,86	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.1: Proměny hodnotových struktur a etika
Stěžejní cíl:	3.1: Stěžejním cílem je nalezení faktorů, ovlivňujících změny a ztráty vnímání tzv. tradičních hodnot a kultury jako základních stabilizačních společenských hybatelů. Důraz je kladen zejména na podporu etických základů společenské koexistence založené na vzájemném respektu a zodpovědnosti.

Název dílčího cíle:	3.1.2: Filosofická a sociologická reflexe vlivu médií na proměnu lidského života a formování společnosti	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je pojmenovat vliv médií na proměnu vnímání a prezentace světa a na kulturní a politickou sebeidentifikaci společnosti, hodnocení možných dopadů na společnost i média a návrh možností, jak tuto proměnu reflektovat v nastavení regulačních mechanismů a výchovných cílů.</p> <p>Média jsou v lidské společnosti tradičními nástroji předávání informací a vjemů, které na jedné straně umožňují standardní komunikaci a významně ovlivňují veřejné mínění, na straně druhé je lze využít pro seskupování zájmových skupin. Ovládnutí médií posiluje mocenské pozice politiků, vládců i subjektů obchodní sféry. Nebezpečí novodobých, technologicky vyspělých médií spočívá ovšem v možnosti přetržení vztahů v tradičních společenských a mezigeneračních strukturách, problematizuje se i vztah k reálnému světu, jeho vnímání a poznávání. Technologicky nastolené komunikační možnosti jsou zdánlivě nedozírné, ale jimi podporované aktivity ztrácejí často lidský rozměr a chybí jim řada aspektů potřebných pro člověka a zachování jeho společenské existence. Rozpor mezi umělým, nepravdivým mediálním obrazem a skutečností stále narůstá ve prospěch „prodejnosti“ věcí nebo ovládnutí mocenských pozic a neúměrně zatěžuje, komplikuje, ba i znemožňuje lidskou komunikaci jako takovou.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
5.2.1: Adaptace na nové technologie	Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude přitom věnována importu technologií z jiných kulturních prostředí.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	2,86	<p>Sledování toho, jak za pomoci médií fungují informační mechanismy v technologicky vyspělé společnosti, bude pro ekonomickou sféru nesporně využitelným přínosem, např. v oblasti reklamy a prodeje. Pro společnost přinášejí mediální studia především poznatky o změnách v chování jednotlivců (závislosti, osamění, deprese) i společenských skupin (spotřební orientace, zúžené chápání světa, ztráta duchovního rozměru lidské existence) a mohou nabídnout východiska (budování komunikace na bázi společných zážitků, kreativních aktivit a osobní komunikace). Studium praktik mediálních kampaní se dotýká také ochrany životního prostředí. V rámci výzkumu, realizovaném pro naplnění dílčího cíle, bude zároveň umožněno zapojit do badatelských týmů studenty a mladé vědecké pracovníky, kteří tak dostanou šanci stát se kompetentními</p>
Sociální význam:	3,80	
Environmentální význam:	2,30	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Mediální studia 2) Filosofie 3) Lingvistika 4) Literární věda 5) Vědy o umění
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,61	<p>Mediální studia patří v ČR k rychle se rozvíjejícím oborům, především na vysokých školách a v příspěvkových organizacích Ministerstva kultury, které zajišťují výzkumnou infrastrukturu. Jejich metodologická východiska jsou průběžně precizována a obohacována mezioborovými inspiracemi. Sféra dokumentační infrastruktury se rozvíjí a transformuje s pomocí nových technologií. Integrace filosofie, lingvistiky, literární vědy a věd o umění podstatně posílí východiska výzkumu a ozřejmí předpokládané cíle.</p> <p>Případné změny ve strategii rozvoje a využití médií nesporně zvýší absorpční kapacitu aplikační sféry. Stoupající zájem studentů o mediální studia a jejich kreativní metody poskytuje této oblasti výzkumu a inovací dlouhodobou perspektivu kontinuity výzkumných programů a uplatnění výzkumných výsledků v každodenní praxi.</p>
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,39	
Podpora ve státní politice a regulaci:	2,88	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,52	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	3,39	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	2,88	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice
Stěžejní cíl:	3.2: Stěžejním cílem je historické vymezení a charakteristika procesu utváření národní, regionální a lokální identity a tradice ve vztahu k jejich současné problematizaci, stejně jako podpora její konstitutivní role v rámci současné a budoucí společnosti.

Název dílčího cíle:	3.2.1: Znalosti historie jako předpoklad uchovávání a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je rozvinout poznání historických procesů a kauzalit jako měřítka osobní i kolektivní sebeidentifikace, podpora pozitivních a spojujících momentů národní identity, směřující k víceetapňové a pluralitní společnosti.</p> <p>Tento cíl reaguje na fakt, že jedním z nejdůležitějších rysů každého kolektivu jako subjektu sociálního i ekonomického života je vědomí společné paměti a s tím související pocit přináležitosti k tomuto kolektivu.</p> <p>Jedním z nejdůležitějších rysů každého kolektivu jako subjektu sociálního i ekonomického života je vědomí společné paměti a s tím související pocit přináležitosti k tomuto kolektivu. Cílem projektu je proto rozvinout poznání historických procesů a kauzalit jako měřítka osobní i kolektivní sebeidentifikace, podpora pozitivních a spojujících momentů národní identity, směřující k víceetapňové a pluralitní společnosti. Tento cíl reaguje na fakt, že jedním z nejdůležitějších rysů každého kolektivu jako subjektu sociálního i ekonomického života je vědomí společné paměti a s tím související pocit přináležitosti k tomuto kolektivu.</p> <p>K důležitým oblastem poznání historie patří období moderních dějin, zejména posledního století, které se odehrávalo ve znamení dynamických politických, socio-ekonomických, mentalitních a kulturních přeměn, které svými vlivy působí i na současnou situaci ve společnosti. Od výzkumu této sféry lze tak očekávat odbornou podporu při vytváření analýz a reflexí aktuálních tendencí společenského vývoje a pomoc při utváření adekvátních modelů řešení.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
Vazby na ostatní dílčí cíle nebyly uvedeny.		

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,00	Zkoumání historie je jedním z nejpodstatnějších způsobů, jak efektivně utvářet vědomí sounáležitosti společnosti a její schopnost adekvátně – což znamená i kriticky – konstruovat obraz vlastní minulosti. Na základě toho si pak společnost utváří přirozené hodnotové rámce pro existenci a sebeidentifikaci jednotlivců, a ve výsledku tudíž může vystupovat také jako sebevědomé kolektivum, a to nejen v oblasti sociální, ale i ekonomické.
Sociální význam:	4,05	
Environmentální význam:	2,72	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Historie 2) Etnologie 3) Vědy o umění 4) Dějiny literatury 5) Památková péče
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,95	Současná úroveň bádání v tomto směru je v ČR velmi vysoká, zejména pokud jde o odbornou úroveň příslušných odborníků, ale i pracovních týmů. Brzdou je naopak nepříliš uspokojivá úroveň státní podpory, která ve výhledu do budoucnosti vyvolává značnou personální i institucionální nejistotu. K faktorům, jež limitují dosažení stanovených cílů, patří zvýšení poklesající úrovně školství (všeobecného i specializovaného), ale také zvýšení finanční podpory institucím, které se na udržování historické paměti podílejí – a to v míře, která by umožnila nejen lépe rozvinout ty možnosti, které jsou již dnes k dispozici, ale také by otevřela prostor pro výchovu většího počtu nových odborníků.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,81	
Podpora ve státní politice a regulaci:	2,84	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	4,03	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	3,36	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,35	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice
Stěžejní cíl:	3.2: Stěžejním cílem je historické vymezení a charakteristika procesu utváření národní, regionální a lokální identity a tradice ve vztahu k jejich současné problematizaci, stejně jako podpora její konstitutivní role v rámci současné a budoucí společnosti.

Název dílčího cíle:	3.2.2: Zkoumání jazyka a literatury jako nástrojů pro uchovávání identity	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je pojmenování historických proměn a aktuálního fungování jazyka a jazykové komunikace, která podpoří úsilí za zachování národní identity, přispěje k rozvoji čtenářských dovedností a schopnosti interpretovat text, a to v národním a nadnárodním (vícejazyčném) kontextu.</p> <p>Dále jde o pěstování takového typu bádání, který umožní kontinuální výzkum fungování aktuálního jazyka a jazykové komunikace, včetně jejích uměleckých projevů, a to na pozadí důkladné znalostí historie řeči i literatury. Úsilí za zachování národní identity, se přitom musí prostupovat s vědomím naší příslušnosti do nadnárodních kontextů, tedy s výzkumem „jiných“ jazyků a literatur, ale i se snahou utvářet a reflektovat takové metodologické přístupy, které umožní nahlížet velmi tradiční tematiku a problematiku z nových a inspirativních úhlů, ale také formulovat úkoly zcela nové, související se zásadní proměnou postavení jazyka a literatury v multikulturním a multimediálním světě. Smyslem je na jedné straně udržet krok s velmi dynamicky se rozvíjejícím mezinárodním bádáním v této oblasti a na straně druhé podpořit, udržet a případně i navýšit úroveň čtenářských dovedností populace, její schopnost číst, pochopit adekvátně interpretovat psaný či mluvený text v mateřském i jiném jazyce.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
Vazby na ostatní dílčí cíle nebyly uvedeny.		

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	2,75	Schopnost mezi sebou adekvátně komunikovat je jedním z nejdůležitějších, byť zdánlivě samozřejmých vlastností lidské společnosti. Bez této schopnosti se žádné kolektivum nemůže stát samo sebou a tedy ani aktivním aktérem v jakékoli oblasti sociálního života. Je proto naprosto nezbytné pěstovat národní jazyk a literaturu, jako základní prostředek dorozumívání a jeho kulturní aplikaci, neboť tyto fenomény významně spoluutvářejí podobu společnosti. A stejně tak je nezbytné souběžně rozvíjet také schopnost příslušníků malého národa komunikovat s okolním světem, tedy osvojovat si jazyky, jimiž tento svět hovoří a poznávat literaturu a kulturu jiných národů. Bez rovnováhy těchto dvou podob hodnotového i prostorového uvědomování si sebe sama i svých vazeb k ostatním není totiž možné rozvíjet ani ekonomickou a environmentální rovinu fungování dané society, jako sebejistého subjektu dějin.
Sociální význam:	3,88	
Environmentální význam:	2,21	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Lingvistika 2) Literární věda 3) Translatologie 4) Historie 5) Teorie komunikace
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	4,09	Všechny indikátory ukazují, že současná úroveň bádání v tomto směru je velmi dobrá a že máme špičkové odborníky i kvalifikované pracovní týmy. Dalšímu rozvoji výzkumu tak brání zejména neuspokojivá úroveň podpory ze strany státu, která je zákonitě nejdůležitějším činitelem ovlivňujícím naši schopnost i nadále udržet již vybudované infrastruktury a rovněž přinejmenším zachovat aktuální personální kapacity. Nejistotu, zda se podaří tento důležitý projev existence české společnosti udržet, vyvolává také snaha vládních orgánů omezit institucionální financování na míru, kdy tyto kapacity již nebude možné zachovat ani za cenu osobních obětí jednotlivých badatelů. Ve výhledu je pak naše schopnost splnit vytyčené cíle limitována také celkovým stavem vysokého školství, jakož i schopností příslušných badatelských institucí poskytnout pracovní příležitost (a alespoň relativní životní standard) mladým pracovníkům, kteří budou v budoucnu formulovat paměť naší společnosti.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,93	
Podpora ve státní politice a regulaci:	2,95	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	4,21	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	3,16	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,23	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice
Stěžejní cíl:	3.2: Stěžejním cílem je historické vymezení a charakteristika procesu utváření národní, regionální a lokální identity a tradice ve vztahu k jejich současné problematizaci, stejně jako podpora její konstitutivní role v rámci současné a budoucí společnosti.

Název dílčího cíle:	3.2.3: Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je posílení národní identity pomocí formulování národní specifičnosti a pojmenování společného evropského kontextu prostřednictvím reflexe a interpretace profesionální a amatérské umělecké tvorby.</p> <p>Umělecká tvorba nese lidské svědectví o stavu souvěké společnosti, unikátní poselství člověka následníkům. Kontakt s ní prostředkuje však nejen historickou dimenzi díla, ale také setkání s nejvlastnější lidskou schopností – uměním vytvářet esteticky pozoruhodné objekty. Umělecká tvorba je tedy základní spojnicí současného člověka s duchovním světem jeho předků i současníků, v němž je možné nacházet také prvky národní specifičnosti a vytvářet s jejich pomocí koncept národní identity. Osvojování umělecké tvorby posiluje porozumění národnímu i širšímu evropskému kulturnímu prostředí jako celku, neboť za vlastní může člověk považovat pouze to, co dobře zná a na čem mu záleží. Odborná reflexe umělecké tvorby by měla probíhat ve stálém kontaktu a komunikaci s evropským výzkumem. Relevantním předmětem studia je i připravenost populace vnímat uměleckou tvorbu, role vzdělávání, osvěty a kulturní politiky, resp. posílání a funkce umělecké tvorby v životě jednotlivce i sociálních skupin.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňování starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
1.4.2: Posílení teritoriální soudržnosti	Cílem je návrh opatření vedoucích k posílení teritoriální soudržnosti prostřednictvím stabilizace populace, omezování výrazných regionálních disparit a dichotomie měst a venkova, zabraňování výrazné depopulace v městských centrech a venkovských perifériích a zvládání radikálního růstu v souvislosti se suburbanizací.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle	Cílem je navržení opatření, která budou na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů, včetně navržení a uplatnění systému vyhledávání a podpory talentů.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	2,61	Reflexe umělecké tvorby a posílení národní identity v evropském kontextu může být vítaným ekonomickým přínosem v rámci rozvoje kulturních průmyslů. Zásadní sociální význam lze vidět v posílení vnímavosti společnosti pro umění a jeho funkce a v podpoře lidské kreativity.
Sociální význam:	3,96	Tvořivý kontakt s profesionální i amatérskou uměleckou tvorbou dokáže naplňovat lidský život osobními i kolektivními zážitky, které velmi silně podporují a motivují vstřícnou koexistenci a soužití, a to jak mezigenerační, tak mezikulturní. Chuť poznávat a tvořit je zároveň ve všech složkách a stupních seznamování se s uměleckou tvorbou významným vzdělanostním prvkem.
Environmentální význam:	2,23	Studium vztahu umění a krajiny, popř. životního a industriálního prostředí jako artefaktů, zakládá environmentální význam této sféry a souzní tak s úkoly a cíli památkové péče a ochrany kulturního dědictví.

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Dějiny a teorie výtvarných umění 2) Literární věda 3) Divadelní věda a filmová věda 4) Hudební věda 5) Etnologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,88	Vědy o umění a etnologie patří v ČR k respektovaným tradičním oborům s vysokou úrovní lidských zdrojů, úspěšných projektů a publikovaných výsledků. Na výzkumu se podílí akademické ústavy, vysoké školy a příspěvkové organizace Ministerstva kultury, které s využitím nových technologií budují výzkumnou infrastrukturu. Absorpční kapacita aplikační sféry je na vzestupu díky regionálnímu rozvoji, turismu a aktivitě kulturních průmyslů. Posílení podpory uvedených oborů by nesporně přispělo k pozitivním posunům ve výzkumných oblastech, které by v rámci tvořivé historické a teoretické reflexe umělecké tvorby mohly přinést zpracování a odhalování důležitých kapitol kulturních dějin českého národa, nesených uměleckou tvorbou realizovanou v srdci Evropy, tedy v jednom z kulturních průsečíků evropských dějin.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	4,07	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,30	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	4,09	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	3,23	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,25	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.3: Hmotné a nehmotné kulturní dědictví
Stěžejní cíl:	3.3: Stěžejním cílem je poznání, zachování, zpřístupnění a využití kulturního dědictví. Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií. Tím bude přispěno k nápravě současného nevyhovujícího stavu archivů, sbírek a knihovních fondů a k omezení nenahraditelných ztrát na kulturních hodnotách. Odkrývání a zpřístupňování kulturní úrovně minulosti je nutnou podmínkou kvalitního výchovně vzdělávacího a informačního procesu, základem formování identity, jeho potenciál se však promítá i do trávení volného času, ekonomického rozvoje a reprezentace státu.

Název dílčího cíle:	3.3.1: Aktivní ochrana kulturního dědictví	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je revize a přesné definování procesu zachování hmotného a nehmotného kulturního dědictví, a zajištění jeho celospolečenského uplatňování, jak s ohledem na technickou stránku tohoto procesu, tak na jeho legislativní rámec. Cílem je prohloubení evidence, konzervace a ochrany kulturního dědictví a fixace segmentů orální historie a kultury, a to i za použití moderních technologií.</p> <p>Zachování kulturního dědictví je úkolem kterékoliv současné kulturní společnosti, která usiluje o zachování časového rozměru interpretace své minulosti a vysvětlení své současnosti. V evropském s polečenství není žádný zvláštní rozpor v tom, jak o kulturní dědictví pečovat. Je-li nějaký, pak v tom, v jaké míře uplatnit restriktce dalších společenských a individuálních zájmů, které jsou s ochranou kulturního dědictví v rozporu. Tento rozpor nutně existuje, protože ochrana hmotné části kulturního dědictví musí být založena – má-li mít smysl – na snaze o zachování autenticity (tedy originality hmotné podstaty) chráněných segmentů kulturního dědictví. Jeho svědectví jako historického pramene nebo estetického, technického nebo náboženského artefaktu může být těžce poškozeno nebo zničeno v případě, že jeho hmotná podstata bude zásadním způsobem pozměněna. Společenská diskuse o tom, že např. památka musí být opravena a o tom, jak ji opravit a využít je nejlépe informován vlastník památky, je destruktivní a kontraproduktivní.</p> <p>Aktivní ochrana kulturního dědictví tedy musí vycházet z homogenní celospolečenské koncepce, která hovoří o významu kulturního dědictví jako prostředku autentického svědectví a o nutnostech, které bezpodmínečně doprovázejí snahy o jeho zachování. Počínaje legislativou a konče procesy zaměřenými na jeho zachování je třeba výrazně podpořit autoritu a ekonomiku institucí památkové péče a všech sbírkotvorných institucí, které shromažďují movité i nemovité doklady kulturního dědictví (včetně muzeí, galerií, knihoven a archivů). Významnou součástí těchto snah je péče o nehmotnou součást kulturního dědictví, kterou je třeba všestranně dokumentovat a zachytávat její pomíjivou formu, protože jde o projevy lidské paměti a fantazie.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
Vazby na ostatní dílčí cíle nebyly uvedeny.		

Významnost dílčího cíle	
Ekonomický význam: 2,93	Aktivní ochrana kulturního dědictví je komplikovanou společenskou činností, jejímž cílem je záchrana hmotného i nehmotného odkazu minulosti ve prospěch určitých společenských potenciálů a v neprospěch určitých společenských aktivit. Ony společenské potenciály jsou vědomí sounáležitosti, společné minulosti a proto i společné budoucnosti, vědomí smyslnosti existence národní a státní komunity, vědomí kontextu této komunity s okolním světem a v neposlední řadě i vědomí příčinnosti současného stavu společnosti, jeho východiska a budoucího směřování. Aby mohl být úkol ochrany kulturního dědictví účinně plněn, je třeba trvat na souboru zásad ochrany zejména hmotné součásti tohoto dědictví, což se nutně dostává do konfliktu s představou vlastníků tohoto dědictví o jeho využití (zejména komerčním) eventuálně o jeho ekonomickém zhodnocení.
Sociální význam: 4,07	Ze souboru uvedených přínosů vyplývá, že moderní společnost očekává od aktivní ochrany kulturního dědictví především soubor přínosů v oblasti sociální, kulturní a vzdělávací, tedy v oblasti integrace společnosti a zvyšování její kulturnosti. Kulturní dědictví je velmi často v úzkém spojení s přírodním prostředím, některé ze segmentů kulturního dědictví jsou zároveň přímou součástí přírody a přírodního prostředí jako významné úseky kulturní krajiny nebo naopak krajiny ryze přírodní. Není proto divu, že aktivní ochrana kulturního dědictví přímo souvisí s ochranou přírodních úseků, v nichž součástí kulturního dědictví (zejména architektura) vytvářejí synergickou složku celku, v němž se s přírodním prostředím vzájemně doplňují a rozvíjejí. V této souvislosti mají prvky kulturního dědictví a přírody výraznou roli estetickou a rekreativní.
Environmentální význam: 2,88	V řadě těchto kontextů má aktivní ochrana kulturního dědictví silný ekonomický význam. Ochranu kulturního dědictví je možné spojit s komerčními aspekty jeho prezentace a uplatnění, tento aspekt však nesmí být nadřazen úloze jeho zachování. Země vybavená výraznými segmenty kulturního dědictví je mezinárodně atraktivní s ohledem na závažnost poselství, které sděluje i např. s ohledem na přitažlivost ve smyslu turistickém. Všechny uvedené aspekty souvisejí s nehmotným kulturním dědictvím ve formě ústní tradice, hudební kultury, obecně kultury slovesné, výtvarné atd.

Dosažitelnost dílčího cíle	
Související obory výzkumu a vývoje:	Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Historie 2) Etnologie 3) Památková péče 4) Muzejnictví, archivnictví 5) Archeologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR: 4,23	Výzkum ve směrech VaV souvisejících s aktivní ochranou kulturního dědictví má u nás dlouhou tradici. Prostředky, které se na něj věnují, však nejsou přiměřené potřebám jeho aktivní a účinné ochrany. Podle oborů, které byly brány v úvahu, lze dospět k závěru, že tento deficit je nerovnoměrný. V oblasti vědeckého výzkumu zřejmě nejvíce prostředků chybí v péči o ohrožené archeologické dědictví, velké prostředky by bylo třeba věnovat do klasické památkové péče. I ostatní oblasti výzkumu vyžadují výrazné podpoření, zejména tam, kde hrozí zánik archiválií, zánik etnografických pramenů, ohrožení souborů muzejních sbírek atd. Nejde ale jenom o podporu ekonomickou. Je třeba, aby kladením důrazu na kulturní dědictví a na zdůrazňování jeho významu pro společnost bylo vytvořeno takové duchovní milieu společnosti, aby se společnost sama podílela na jeho záchraně a využití. Pro tento účel je možné využít řadu vzdělávacích, muzejních a vědeckých institucí, stejně jako občanských sdružení a aktivit a bylo by žádoucí vypracovat koncepční plán, jak tuto síť doplňovat a rozvíjet.
Úroveň výzkumné infrastruktury: 3,95	
Podpora ve státní politice a regulaci: 3,45	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání: 4,30	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle: 2,70	
Absorpční kapacita aplikační sféry: 3,63	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.3: Hmotné a nehmotné kulturní dědictví
Stěžejní cíl:	3.3: Stěžejním cílem je poznání, zachování, zpřístupnění a využití kulturního dědictví. Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií. Tím bude přispěno k nápravě současného nevyhovujícího stavu archivů, sbírek a knihovních fondů a k omezení nenahraditelných ztrát na kulturních hodnotách. Odkrývání a zpřístupňování kulturní úrovně minulosti je nutnou podmínkou kvalitního výchovně vzdělávacího a informačního procesu, základem formování identity, jeho potenciál se však promítá i do trávení volného času, ekonomického rozvoje a reprezentace státu.

Název dílčího cíle:	3.3.2: Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je zintenzivnit proces zpřístupňování a šetrného využití památek a poznatků o nich v procesu vzdělávání, při podpoře vědomí národní identity a rozvoji lidského potenciálu, pro současné živé tvůrčí a interpretační umění a pro reprezentaci národa a státu.</p> <p>Koncept kulturního dědictví je v evropském pojetí rozvíjen od 19. století. V době tvorby novověkých národů se stal cestou k hledání výlučnosti jednotlivých etnik, což ve společnosti založené na národních měřítcích vedlo k podpoře šovinistických a nesnášenlivých modelů národa a jeho kultury. Dnes je třeba specifické kapitoly kulturního dědictví chápat jako příklady umělecké tvorby, architektonické činnosti, tvorby kulturní krajiny (nebo naopak uchování původní krajiny originální), lidové kultury atd., které tvoří doklady neopakovatelnosti lidské civilizace v kterémkoliv lidském společenství. Evidence jednotlivých částí kulturního dědictví je v tomto smyslu procesem fixování dokladů inspirujícího lidství, jehož neopakovatelnost je v různých formách v různých komunitách identickým elementem. V takovém smyslu je unikátnost jednotlivých příkladů kulturního dědictví jevem spojujícím dnešní společnost, která nehledá kulturní stereotyp, ale kulturní různost v jednotě společného zájmu. Těžko jinak rozumět skutečnosti, že se v souboru evropského kulturního dědictví ocitla slovácká jízda králů. Ta není evidována jako kuriozita, na niž se dívá zvědavý turista, ale jako jeden z mnoha prvků evropské lidové kultury zobrazované syntézou jednotlivých segmentů kulturního dědictví.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
Vazby na ostatní dílčí cíle nebyly uvedeny.		

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	2,79	Jestliže je jedním z nejvýznamnějších úkolů současné společnosti integrace a tím zvýšení konkurenceschopnosti, není významnějšího prostředku na cestě k jeho splnění, než recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace. Tento proces je výrazným hybatelem na cestě k vnitřnímu srozumění společnosti, která na začátku novověku ztratila společné nacionální, politické nebo náboženské jmenovatele.
Sociální význam:	4,03	Nejde samozřejmě o budování uzavřených vzájemně nepřátelských skupinových identit – např. na principu nacionality, ale o rozvoj dvojí úrovně recepce a akceptace světa. Nejprve světa, v němž existuje moje komunita a státní entita, které jsou mi domovem a existenční bází. A poté širšího světa, jehož je „moje“ komunita logickou součástí a s níž je připravena přátelsky, ale i kompetitivně komunikovat a spolupracovat. Vysvětlení, proč existuje a čím je výjimečná ona komunita domova, přináší zejména recepce a pochopení kulturního dědictví.
Environmentální význam:	2,94	To přináší vysvětlení, proč je tato komunita tak kulturně i lidsky blízká, až ji lze považovat za výjimečnou, cennou a nenahraditelnou existenční bází. Má samozřejmě smysl zejména pro „své“ lidi, ale nezakládá důvod k hledání jakékoliv výlučnosti. Naopak v souvislosti s ní jde o vědomí toho, že na stejném principu funguje celá společnost. Kulturní dědictví ovšem vypovídá nejenom o tom, jak je současná společnost konstruována, ale přináší také vysvětlení toho, proč tomu tak je – jaká historická příčinnost vede k dnešnímu stavu a jaká východiska od něj směřují do budoucnosti.

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Historie 2) Památkové péče 3) Vědy o umění 4) Muzejnictví, archivnictví 5) Knihovnictví, galeristika
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	4,25	Výzkum v komentovaných oborech má u nás i v této souvislosti dlouhou tradici, i když poznamenanou politizující interpretací a zneužíváním. Je zřejmé, že pozitivní posun v této oblasti by přinesla koncepční shoda oblasti výzkumu s oblastí politiky. Nejde jenom o konkrétní finanční prostředky, ale o deklaraci společenského zájmu na podpoře výzkumu v těchto oblastech a v jeho uplatňování při výuce a vzdělávání společnosti. Recepce kulturního dědictví probíhá v mnoha oblastech společenského života živelně a přirozeně (a vždy tomu tak bylo), stejně jako v rámci dlouhodobých aktivit řady vzdělávacích, muzejních, vědeckých i společenských organizací. Tento stav není třeba zásadně měnit, ale zásadně podpořit, a to i rozvinutím spolupráce s médii i politickou reprezentací země.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	4,14	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,39	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	4,36	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,88	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,59	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	3: Kultura, hodnoty, identita a tradice
Podoblast:	3.4: Religiozita
Stěžejní cíl:	3.4: Stěžejním cílem je kontinuální analýza religiozní situace společnosti jako jednoho z významných aspektů jejího vývoje. Žádoucí je všestranná podpora humanitního, vzdělávacího, morálního a kulturního působení náboženských složek v celku společnosti, stejně jako plného rozvoje individuální (osobní) spirituality věřících a principů obecné náboženské tolerance. Stejně významná je reflexe religiozity jako možného zdroje extrémních pohledů na společnost ohrožujících její stabilitu, zejména v souvislosti se společenskými dopady imigrace, a s rozšiřujícími se náboženskými skupinami.

Název dílčího cíle:	3.4.1: Reflexe role náboženství v současné české společnosti a v globálním kontextu	2020 (kontinuálně)
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je reflexe setkávání a střetávání profánního s posvátným v multikulturních souvislostech a sledování otázek vstupování náboženství do veřejného prostoru a jeho dopadů na společnost. Tyto poznatky budou využity jako podklady pro formulaci nových principů církevní politiky.</p> <p>V posledních letech se stáváme svědky trendu, kdy náboženství ztrácí jen výrazně soukromý charakter, ale posiluje se jeho sociální význam, ať již jde o jeho působení v politice, sociální oblasti nebo v ekonomické sféře. Cílem je proto důkladná analýza těchto procesů a fenoménů za účelem definování adekvátní církevní politiky v dalších letech. Ve výzkumu je třeba se zaměřit na aspekty náboženství, které se dotýkají zkoumání potencionálních rizik v podobě náboženského fundamentalismu a posilování politické a veřejné role náboženství – a to jak křesťanství, tak například islámu. Masivní procesy modernizace totiž vedly v posledních letech na základě odborných výzkumů odborníků na Západě z evropského pohledu k nárůstu sekularizačních trendů, které však ve svém důsledku vedou k radikalizaci některých náboženských skupin a k probouzení politického mesianismu, reagujícího na aktuální společenskou situaci. Vědecké obory by se měly ve svých výzkumech soustředit jak na historické kořeny působení náboženství, z nichž lze odvodit i jejich aktuální situaci, tak na jejich identitotvornou roli a význam v mezikulturním dialogu. Analyzovány by měly být také různé dimenze religiozity: náboženská příslušnost, náboženská praxe a přesvědčovací (evangelizační) metody náboženských komunit.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
2.1.2: Legitimní právní systém	Cílem je hledat normativní a funkční souvislosti modelů fungování právního subsystému v kontextu místním, národním, evropském a globálním, tak aby se právo přiblížilo spravedlnosti.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.1: Občan, stát, společnost

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	2,39	<p>Význam náboženství ve veřejném prostoru bude nadále stoupat, což je dáno i změnami, které se odehrávají na mezinárodním poli, kdy se náboženství stává důležitou součástí politicko-spoločenských a kulturních rozhodování a jedním z charakteristických rysů současné globalizace.</p> <p>Tyto poznatky budou využity jako podklady pro formulaci nových principů církevní politiky i vzhledem k očekávanému nárůstu migrantů z kulturně odlišných zemí. U těchto skupin obyvatelstva je i ekonomické jednání často ovlivněno náboženskými postoji a faktorem, který ovlivňuje inhibici či na druhé straně rozvoj socioekonomických jednání. Česká společnost bude tedy v budoucnosti potřebovat solidní a detailní analýzy vztahu jednotlivých náboženství a společnosti.</p> <p>Náboženství se může stát i zdrojem extrémních, nacionalistických a fundamentalistických pozic, na druhé straně analýza a řešení náboženských problémů může být velmi efektivní při snaze o zachování otevřené, demokratické a pluralitní společnosti.</p>
Sociální význam:	3,73	
Environmentální význam:	1,54	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Religionistika 2) Historie 3) Filosofie 4) Teologie 5) Politologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,46	Komunistický režim vzhledem ke svému ideologickému charakteru rozvoji věd, zkoumajících náboženské otázky nepřál a nepodporoval je. Proto dochází k jejich rozvoji až v období po roce 1989. V souvislosti se společenskými transformacemi došlo k dynamickému rozvíjení oborů, které skýtají velký potenciál dalšího rozvoje a intenzifikace bádání, a to jak v domácím, tak mezinárodním prostředí. Nabízí se také možnost koordinované mezioborové spolupráce, jak se například projevuje v rámci příprav velkých duchovních výročí našich dějin – cyrilometodějské a husovské tradice. Současně však tyto obory potřebují podporu pro zajištění personální kontinuity a rozvoje dalších projektů. Zárukou jejich dalšího rozvoje v budoucnosti jsou nové metodologické a tematické inspirace, které vycházejí z interdisciplinární spolupráce všech relevantních oborů.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,22	
Podpora ve státní politice a regulaci:	2,83	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,80	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	3,57	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,13	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu
Podoblast:	4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
Stěžejní cíl:	4.1: Stěžejním cílem je vytvoření efektivního vzdělávacího systému, který bude v co nejvyšší možné míře odpovídat na požadavky společnosti, trhu práce a ekonomiky, bude přispívat k jejich rozvoji prostřednictvím kultivace hodnotově orientační a poznatkově dovednostní složky lidského potenciálu jako základního prvku národní identity a konkurenceschopnosti.

Název dílčího cíle:	4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle	2020
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je navržení opatření, která budou na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů, včetně navržení a uplatnění systému vyhledávání a podpory talentů.</p> <p>Základními principy, z nichž stanovení cílů vychází, jsou: respekt k hodnotám a normám, na nichž je založena občanská společnost v EU; rozvoj mezilidské solidarity a prosociálního chování; rovný přístup ke vzdělání a možnost plného rozvinutí potenciálu jedince; a zohlednění individuálních potřeb a schopností jedince.</p> <p>Vzhledem k tomu, že globalizace vytváří stále vyšší adaptační nároky vůči měnícím se podmínkám života, musí vzdělání tuto skutečnost zohlednit a přispět k tomu, aby každý občan získal širokou škálu schopností, jež mu umožní flexibilně reagovat na měnící se podmínky v globalizované společnosti. Mezinárodní srovnání našich a zahraničních studentů ukazují, že český student je dobře připraven z hlediska množství získaných poznatků, zaostává však ve schopnosti vyhledávání informací, jejich propojování a kritického zhodnocení. V přípravě na povolání buď chybí provázanost s praxí, nebo je naopak poskytována příliš konkrétní profesní příprava bez rozvíjení komplexnějších kompetencí, jež by umožnily flexibilnější přizpůsobení se požadavkům praxe. Výzkum v této oblasti přispěje nejen ke zlepšení kvality poskytovaného vzdělání, ale poskytne východisko k utváření politických strategií a podpoře rozhodovacích procesů v oblasti vzdělávání.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast: 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti	Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát

	místně specifických kontextů.	
5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR	Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s vědění jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVaI ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací
3.2.3: Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby	Cílem je posílení národní identity pomocí formulování národní specifičnosti a pojmenování společného evropského kontextu prostřednictvím reflexe a interpretace profesionální a amatérské umělecké tvorby.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.2: Národní, regionální a lokální identita a tradice

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,75	<p>Řešení problémů dílčího cíle má vysoký ekonomický a sociální význam, jeho dopad do environmentální oblasti považují členové panelu za relativně nižší, i když z hlediska budování moderního vzdělávacího systému je nutno považovat i tuto problematiku za velmi důležitou.</p> <p>Dosavadní výsledky studií NESSE (Network of Experts of Social Sciences for Education and Training) ukazují, že neefektivní a nesprávně zaměřené politické intervence v oblasti vzdělávání mají za následek vysoké ekonomické a společenské náklady. V době omezených zdrojů je nutno zohlednit, že náklady na výzkum budou významně nižší než případné ztráty vzniklé nesprávnými politickými rozhodnutími vycházejícími z nepodložených předpokladů. Studie NESSE zároveň ukazují, že v této oblasti neexistuje univerzální a jednotné řešení pro všechny země, proto nelze přebírat mechanicky zkušenosti ze zahraničí, nýbrž je nutno řešit uvedený dílčí cíl s respektováním specifík kultury, historie a dalších podmínek České republiky.</p>
Sociální význam:	3,73	
Environmentální význam:	2,89	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Pedagogika 2) Psychologie 3) Etika 4) Veřejná politika
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,26	<p>Členové panelu se v souladu s výsledky hlasovací procedury domnívají, že hodnocení víceméně odpovídá reálné situaci, odráží však spíše existující potenciál než materiální zabezpečení.</p> <p>Ve výzkumném zaměření na tuto oblast zatím převládá řešení specifických dílčích problémů vzdělávání na jednotlivých stupních systému školství v České republice. Tento typ výzkumu se soustřeďuje především na pedagogických fakultách a ve Výzkumném ústavu pedagogickém. Ve zkoumání rozvoje osobnosti a jeho podmínek zaujímají významné místo především Masarykova univerzita v Brně a Karlova univerzita v Praze. Dosažení tohoto cíle však vyžaduje interdisciplinární přístup, který by zohlednil i požadavky praxe a dokázal propojit dílčí poznatky tak, aby bylo možno vytvořit ucelenou koncepci funkčního systému. Výzkumná infrastruktura pro takový přístup však zatím chybí.</p> <p>Těžiště výzkumu v této oblasti je logicky ve společenských vědách, stojí však za úvahu,</p>
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,16	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,26	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,52	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,59	

Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,43	nakolik by pro řešení daného cíle bylo možno využít i poznatků exaktních věd, např. z oblasti matematického modelování, strojového učení, dataminingu socioekonomických databází za použití metod umělé inteligence apod.
--	------	---

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITYNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu
Podoblast:	4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
Stěžejní cíl:	4.1: Stěžejním cílem je vytvoření efektivního vzdělávacího systému, který bude v co nejvyšší možné míře odpovídat na požadavky společnosti, trhu práce a ekonomiky, bude přispívat k jejímu rozvoji prostřednictvím kultivace hodnotově orientační a poznatkově dovednostní složky lidského potenciálu jako základního prvku národní identity a konkurenceschopnosti.

Název dílčího cíle:	4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání	2030
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.</p> <p>Klíčovým a zřejmě nejobtížnějším úkolem se jeví posilování motivace k celoživotnímu vzdělávání a zakotvení vzdělání jako významné hodnoty v nejširších vrstvách společnosti. Proto se nedílnou součástí řešení tohoto cíle jeví systematická práce s rozvíjením motivace ke vzdělávání. Celoživotní učení se stalo nutností pro všechny občany, kteří své schopnosti a dovednosti potřebují rozvíjet po celý život nejen pro osobní naplnění a schopnost aktivně se angažovat ve společnosti, ale také s cílem rozšíření možností pracovního uplatnění. Znalosti, dovednosti a schopnosti pracovní síly jsou významným činitelem konkurenceschopnosti, produktivity a schopnosti inovovat. Rostoucí internacionalizace, rychlé tempo změn a neustálý příliv nových technologií znamenají, že občané nejen musí rozvíjet specifické pracovní dovednosti po celou dobu svého uplatnění na trhu práce, ale potřebují také udržovat všeobecné dovednosti a kompetence, které jim umožní vést kvalitní život v kontextu proměn celé společnosti.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast: 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti

1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát
5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR	Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVaI ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací
1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,62	Problematická obsažená v tomto cíli má bezesporu nejvyšší přínos v oblasti sociální a ekonomické, jak i odráží výsledek hlasování. Dopady do environmentální problematiky jsou nepřímé. Objasnění sociálního a ekonomického přínosu řešení tohoto cíle vyplývá z klíčové role vzdělávání pro sociální inkluzi a soudržnost a pro udržení konkurenceschopnosti české ekonomiky v globálním kontextu. Celoživotní vzdělávání umožní získávání klíčových kompetencí nutných pro permanentní přizpůsobování se změnám nejen v podmínkách globalizované ekonomiky, ale i v prostředí se stále se zrychlující dynamikou vědecko-technického pokroku. Sekundárním přínosem je i přispění výstupů tohoto cíle ke kvalitě života, posílení identity jedince i jeho identifikace se společností.
Sociální význam:	3,77	
Environmentální význam:	2,38	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Pedagogika 2) Andragogika 3) Sociologie 4) Psychologie 5) Veřejná politika
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,29	Členové panelu se v souladu s výsledky hlasovací procedury domnívají, že hodnocení víceméně odpovídá reálné situaci, odráží však spíše existující potenciál než materiální zabezpečení.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,27	Koncepce celoživotní vzdělávání se opírá o Evropský kvalifikační rámec (EQF) a je zahrnuta i do vznikajícího návrhu Národního kvalifikačního rámce ČR. V České republice se obecnou problematikou celoživotního vzdělávání zabývá např. Národní vzdělávací fond, Ústav pro informace ve vzdělávání, Asociace institucí vzdělávání dospělých, Národní centrum distančního vzdělávání, Česká společnost pro rozvoj lidských zdrojů. Téměř každá fakulta má své centrum či institut celoživotního vzdělávání. Kvalifikovanými lidskými zdroji disponují katedry andragogiky, psychologie a sociologie na většině vysokých škol a jejich pedagogické fakulty. Ačkoli úroveň výzkumné infrastruktury a lidských zdrojů se zdá být na dobré úrovni, pro dosažení daného cíle je nutné vyřešit ustavení plně funkčního systému celoživotního vzdělávání, zajišťujícího spolupráci všech zúčastněných institucí na základě interdisciplinárního přístupu.
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,16	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,48	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,68	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,27	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu
Podoblast:	4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
Stěžejní cíl:	4.2: Stěžejním cílem je propojení vzdělávacího systému s anticipovanými nároky trhu práce, zmírnění poruch na trhu práce vedoucích k dlouhodobé nezaměstnanosti při postupném zahrnutí dalších opatření v oblasti flexibilitoty a aktivace, jako jsou změny v oblasti pracovní ochrany a kolektivního vyjednávání, dávkové a daňové systémy, uplatnění širokého rejstříku specifických nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti včetně individuální práce s nezaměstnanými.

Název dílčího cíle:	4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	2030
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému, nalézat možnosti zvýšení poptávky po pracovní síle v konfrontaci s potřebami společnosti a ekonomiky, dále aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce.</p> <p>Východiskem k naplnění tohoto cíle bude identifikace aktuálních a potenciálních budoucích disproporcí mezi vývojovou dynamikou jednotlivých segmentů trhu práce na jedné straně a strukturou a kvalitou disponibilní pracovní síly na straně druhé. Na základě toho budou koncipovány politiky zaměstnanosti orientující se především na kultivaci potenciálu a aktivizaci pracovníků cestou zvyšování jejich kvalifikace a kompetence nalézající přímé uplatnění na trhu práce. Výsledkem bude sladování poptávky a nabídky na trhu práce a tím i vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňování starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.1.2: Zlepšení reprodukčního potenciálu populace zvýšením hodnoty rodiny ve společnosti a zefektivněním podpory porodnosti	Cílem je navrhnout obrysy rodinné politiky, která vytvoří příznivější podmínky pro mladé lidi, aby mohli realizovat své reprodukční záměry. Nové formy rodinné politiky budou reagovat na důsledky demografické proměny, jež limituje potenciál stávající populace k reprodukci.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin

1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
1.3.1: Zlepšení rovnosti podmínek v přístupu ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám	Cílem je reformulace přístupu veřejného sektoru k vícenásobným nerovnostem a jejich vlivu na nerovný přístup ke vzdělání, na trh práce, k bydlení, zdravotnímu zabezpečení a službám při komplexní znalosti podmínek a mechanismů utváření sociálních nerovností a nespravedlností a zohlednění univerzálních příčin a místně specifických kontextů.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.3: Sociální nerovnosti, soudržnost společnosti a sociální stát
1.4.1: Efektivnější využití potenciálu migrace	Cílem je formulace a aplikace migrační a integrační politiky, která zohledňuje potřeby Česka, zdroje migrace a hrozby odlivu kvalifikovaných a tvůrčích pracovníků při důrazu na skloubení potřeb nízkokvalifikované rutinní práce v průmyslu a vysoce kvalifikované práce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a při reflektování příležitostí a rizik spojených s migrací, transnacionálními vazbami migrantů a stabilizací obyvatelstva v oblastech, ze kterých se vystěhovává obyvatelstvo s vyšším potenciálem lidského kapitálu.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.4: Migrace, mobilita a teritoriální soudržnost
4.1.1: Stanovit nové vzdělávací a výchovné cíle	Cílem je navržení opatření, která budou na základě kritické analýzy dosavadního stavu vzdělávání iniciovat potřebné změny a realizaci nových vzdělávacích a výchovných cílů, včetně navržení a uplatnění systému vyhledávání a podpory talentů.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání	Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení
5.2.1: Adaptace na nové technologie	Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude přitom věnována importu technologií z jiných kulturních prostředí.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	4,14	Vzhledem k omezenosti ostatních zdrojů bude kultivace a uplatnění společenského potenciálu práce klíčovým zdrojem hospodářského rozvoje České republiky. V soudobých společnostech je odpovídající pracovní uplatnění také základním předpokladem udržení a zvyšování ekonomického a sociálního statusu jednotlivců a jejich rodin. Zaměstnaný člověk přispívá k udržení nebo zvýšení životní úrovně své a své rodiny, vytváří společenské hodnoty a šetří veřejné rozpočty. Robustní a efektivní politika trhu práce, opírající se především o aktivní politiku zaměstnanosti, se v této perspektivě jeví (samozřejmě pokud půjde ruku v ruce s kompetentní politikou hospodářskou) jako klíčová nejen pro hospodářský rozvoj a pro zajištění významného sociálního cíle plné efektivní zaměstnanosti, ale i jako významný prostředek udržení sociální soudržnosti a společenské stability.
Sociální význam:	3,32	
Environmentální význam:	2,26	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Ekonomie 2) Sociální politika 3) Sociologie 4) Demografie 5) Psychologie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,40	V současnosti je v České republice odborná kapacita pro rozvíjení tohoto tématu koncentrována jen na dvou až třech skutečně významných výzkumných pracovištích. V zemích západní Evropy (zvláště výrazně ve Velké Británii, ve skandinávských zemích, v Německu a v Dánsku) je výzkum řádově rozvinutější, zdrojově vybavenější a výrazně více orientovaný na produktivní spolupráci s praxí řízení a správy. Vzhledem ke společenské naléhavosti i vzhledem k výzvám pokračující globalizace a evropské integrace v rychle se měnícím vnějším i vnitřním prostředí si budoucnost vyžaduje jeho výraznou prioritizaci. Existuje zde totiž mimo jiné i mimořádný potenciál násobného zúročení prostředků vložených do výzkumu a následných společenských efektů kultivovaných a efektivních politik trhu práce.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,43	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,29	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,77	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,54	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,46	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu
Podoblast:	4.3: Ochrana a podpora lidského zdraví
Stěžejní cíl:	4.3: Stěžejním cílem je zformování svébytného průřezového nadresortního systému ochrany a podpory národního zdraví a prevence nemocí, stimulačního všechny zúčastněné aktéry k systematickému vytváření příznivých podmínek pro formování zdravého životního stylu, ozdravení životního a pracovního prostředí a prevenci poškozování životního a pracovního prostředí na úkor lidského zdraví.

Název dílčího cíle:	4.3.1: Efektivní fungování nadresortního systému ochrany a podpory zdraví populace	2030
Popis dílčího cíle:	<p>Pandemický charakter civilizačních neinfekčních onemocnění představuje v souhrnu nejzávažnější zdravotně politický problém současnosti a budoucnosti. Přitom etiopatogeneze těchto nemocí má mnoho společných rysů. Podle kvalifikovaných odhadů se na jejich vzniku podílejí z více než poloviny faktory životního stylu - obzvláště v oblasti výživy, pohybového režimu, toxikomanie a úrazovosti - a životního a pracovního prostředí.</p> <p>Omezení negativního působení těchto faktorů na zdraví populace tak představuje civilizační výzvu, neřešitelnou pouze v rámci samotného resortu zdravotnictví. Bude nutno vyvinout a uplatnit nadresortní systém ochrany a podpory zdraví, navrhující a realizující veřejné politiky ozdravení životního stylu populace a životního a pracovního prostředí.</p>	
Vazba na ostatní dílčí cíle		
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast: 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti
1.1.1: Realizace komplexní podpory aktivního stárnutí	Cílem je zvýšení kvality života seniorů prostřednictvím komplexní podpory aktivního stárnutí, a to v průběhu celého života. Výzkum přinese návrhy na podporu lepších pracovních podmínek, flexibilnějších pracovních drah, celoživotního učení, zdravotní prevence a zmírnění genderových nerovností. Dále navrhne opatření související s aktivním začleňováním starších lidí do společnosti při zohlednění diferenciací životních drah a psychosomatických schopností jedinců vyššího věku.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.1: Demografické stárnutí, rodinná politika
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin

Vedle výše uvedených vazeb na dílčí cíle v rámci prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy české společnosti tento dílčí cíl úzce souvisí s tematikou Epidemiologie a prevence nejzávažnějších chorob, která je obsahem oblasti 3 v rámci prioritní oblasti Ochrana a podpora lidského zdraví. Z důvodu obsáhlosti zmíněné tematiky je na tomto místě uveden pouze obecný popis oblasti Epidemiologie a prevence nejzávažnějších chorob. Pro bližší seznámení odkazujeme na Závěrečnou zprávu expertního panelu Ochrana a podpora lidského zdraví.

Oblast 3: Epidemiologie a prevence nejzávažnějších chorob

V souvislosti se současným rozvojem společnosti, kdy se zvyšuje výskyt mnoha civilizačních chorob, a v souvislosti s celkovým propojením světa vzrůstá potřeba sledování výskytu nemocí a poruch zdraví v lidské populaci a studia faktorů (přírodních, sociálních a ekonomických), které tento výskyt podmiňují nebo ovlivňují. Takové sledování (výzkum) poskytuje nezbytné informační zázemí nejen pro úspěšnou terapii a prevenci chorob, ale i pro veřejnou správu při koncipování a realizaci zdravotní politiky na regionální a celostátní úrovni.

Priority epidemiologie by se měly zaměřovat na výskyt hromadných (civilizačních) nemocí se všemi důsledky zdravotními, ekonomickými a společenskými a na výskyt závažných nemocí s vysokou smrtností, chronickou průběhu, trvalými následky atd. Hlavní úloha epidemiologického výzkumu by měla spočívat v měření frekvence nemocí, popisu charakteru výskytu nemocí, vyšetřování epidemie nemocí, provádění surveillance vybraných nemocí, zhodnocení přesnosti diagnostických testů, určení příčin vzniku nemocí, vyhodnocení efektivity léčby, určení prognózy nemocí a návrhu, ověření a realizaci prevence.

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,54	Analýza, hodnocení a formulace návrhů veřejných politik usilujících o ozdravení životního stylu populace a životního a pracovního prostředí spolu s ustavením průřezového nadresortního systému ochrany a podpory zdraví přispějí jak k výraznému zlepšení zdraví a kvality života populace, tak k nepominutelným pozitivním efektům hospodářským - zlepšením kvality pracovní síly či úsporami v systému péče o zdraví v dlouhodobé perspektivě. Je prokázáno, že účinná prevence onemocnění nejen že prodlužuje léta života prožitá ve zdraví, případně v plné ekonomické aktivitě, ale je také z dlouhodobého hlediska i mnohem hospodárnější. Ozdravení životního a pracovního prostředí je zároveň přímou součástí dosahování cílů v environmentální oblasti.
Sociální význam:	3,47	
Environmentální význam:	2,50	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Psychologie 2) Sociologie 3) Sociální lékařství 4) Veřejná politika 5) Demografie
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,35	Výzkum měl sice v této oblasti v České republice solidní tradici a má tedy na co navazovat, nicméně v posledních dvou desetiletích byla tato linie narušena výraznou prioritizací kurativní medicíny. Došlo například k neuváženému zrušení Ústavu sociálního lékařství a organizace zdravotnictví, dále Ústavu zdravotní výchovy a na začátku tohoto tisíciletí ke zrušení jen několik let fungujícího Institutu zdravotní politiky a ekonomiky. Bude proto nutno zásadním způsobem podpořit systematický interdisciplinární aplikovaný výzkum v oblasti sociálního lékařství, organizace zdravotnictví, zdravotní politiky, ekonomiky zdravotnictví, sociologie zdraví a nemoci a zdravotní výchovy, což v dlouhodobé perspektivě výrazně ušetří zdroje, které je jinak nutno alokovat na léčení onemocnění již vzniklých, především civilizačních chorob.
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,44	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,35	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,71	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,26	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,35	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	5: Člověk, věda a nové technologie
Podoblast:	5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací
Stěžejní cíl:	5.1: Stěžejním cílem je získat nástroje, které umožní dosáhnout stavu, kdy se věda a výzkum stanou osou rozvoje národní ekonomiky i její konkurenceschopnosti a povaha společnosti je zásadně určována kvalitou znalostních procesů - formuje se tedy společnost vědění.

Název dílčího cíle:	5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR		2020 a později
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVal ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.</p> <p>Kromě analýzy podmínek rozvoje samotného výzkumného a inovačního potenciálu ČR je pro dosažení dílčího cíle potřebné popsat nezbytné materiální i sociální podmínky pro ekonomicky důstojné, společensky prestižní a z hlediska domácího i mezinárodního trhu práce atraktivní postavení vědy ve společnosti. Naplnění uvedených kroků představuje klíčové podmínky pro zvýšení kvality a zejména pak efektivnosti využití přítomné znalostní základny a jejího dalšího rozvoje. Cílenější zaměření rozvoje znalostní základny přispěje k posílení konkurenceschopnosti národního hospodářství a znalostně založené společnosti.</p>		
Vazba na ostatní dílčí cíle			
5.2.1: Adaptace na nové technologie	Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude přitom věnována importu technologií z jiných kulturních prostředí.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie	
1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin	
3.1.1: Proměna základních etických principů života ve společnosti	Cílem je poznání dynamiky změn motivací k životu a životnímu štěstí a zkoumání kořenů egoismu a altruismu s důrazem na změny ve vnímání tradičních a importovaných hodnot ve společnosti.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika	
4.1.2: Ustavit plně funkční systém celoživotního vzdělávání	Cílem je nalezení optimálního systému celoživotního vzdělávání, který se bude věnovat všem fázím vzdělávání od předškolní činnosti po vědeckou a výzkumnou práci realizovanou na vysokých školách a bude vycházet vstříc specifickým potřebám vzdělávaných v závislosti na jejich věku a možnostem uplatnění na trhu práce.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.1: Výchova, vzdělání, celoživotní učení	
2.2.1: Funkční a efektivní veřejné politiky a správa	Cílem je přispět k nalezení efektivních mechanismů strategického vládnutí, veřejných politik, zahraniční politiky a správy odpovídajících anticipovaným proměnám české společnosti v globálním kontextu. Půjde o optimalizaci právního a politického systému, nalézání dynamické rovnováhy veřejného a soukromého sektoru a svázání veřejných politik s uplatněním kritéria kvality a udržitelnosti života.	Oblast 2: Vládnutí a správa Podoblast 2.2: Veřejné politiky a správa	

4.1.1: Včasné identifikovat ekonomické příležitosti prostřednictvím kontinuálního monitorování a vyhodnocování globálních trendů	Cílem VaV je: vytvořit a zavést metody pro identifikaci podnikatelských příležitostí a hrozeb s ohledem na strukturu ekonomiky na území ČR (kontinuální foresight); stanovit konkrétní možnosti a postupy pro využití identifikovaných příležitostí; nastavit procesy pro promítnutí (vč. objektivizace) výsledků do tvorby a implementace rozvojových politik na národní i regionální úrovni; vytvořit podmínky pro rozsáhlejší využívání potenciálu českých firem pro expanzi a rozvoj podnikání mimo ČR a okolní země.	Prioritní oblast: Znalostní ekonomika jako podpora konkurenceschopnosti Oblast 4: Mapování a analýza konkurenčních výhod Podoblast 4.1: Identifikace nových příležitostí konkurenční výhody
---	---	--

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam: 4,06	Čelit soudobým globálním výzvám (včetně finanční krize) lze efektivně tehdy, když se věda a výzkum stanou osou jak rozvoje národní ekonomiky a její konkurenceschopnosti, tak i navazujících sociálních inovací (bude se formovat společnost vědění, v níž je vědění základním zdrojem a nástrojem jednání sociálních aktérů). Uvedené hodnoty známek představují spíše spodní očekávatelnou hranici. Vzhledem k povaze samotné vědy mohou známky ve všech oblastech narůst v souvislosti s novými technologiemi a jejich dosahy k maximálním hodnotám.	
Sociální význam: 3,40	Agregované hodnoty významnosti napovídají, že tento dílčí cíl je vnímán především s ekonomickým akcentem, což odráží zásadní roli znalostních aktivit v budování konkurenceschopnosti. To se ostatně potvrzuje relativně vysokou hodnotou ekonomického významu napříč dílčími cíli v této prioritní oblasti (druhá nejvyšší hodnota). Naopak hodnota kritérií sdružených pod sociálním významem je nepoměrně nižší, a to samé lze tvrdit i o významu environmentálním. Ten je ale (do značné míry očekávaně) u všech dílčích cílů v této prioritní oblasti nižší než komentované významy ekonomický a sociální. Vysoký ekonomický význam dílčího cíle se promítá i návazností na prioritní oblasti 1 Znalostní ekonomika jako podpora konkurenceschopnosti, která je na úrovni dílčích cílů naznačena výše.	
Environmentální význam: 2,93		

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:	Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle: 1) Vysokoškolská pedagogika 2) Vzdělávání dospělých 3) Sociologie vědy 4) Filosofie vědy	
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR: 3,54	Současná úroveň a kvalita výzkumu v relevantních směrech VaV i úroveň výzkumné infrastruktury umožňuje reálnou dosažitelnost dílčího cíle. Výzkumná infrastruktura by měla být rozšířena o nové databáze podchycující indikátory znalostních procesů a procesu přibližování k společnosti a ekonomickému fungování založenému na znalostech. Tomu odpovídá i finanční náročnost dosažení cíle.	
Úroveň výzkumné infrastruktury: 3,41		
Podpora ve státní politice a regulaci: 3,14	Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělání je postačujícím východiskem pro dosažení daného dílčího cíle. Existuje však riziko, že školství nedokáže vychovat dostatečný počet vysokoškolsky vzdělaných odborníků s inter- a multidisciplinárním zaměřením zejména v oblastech sociologie, ekonomie a filosofie vědy s návazností na pedagogiku a vzdělávání.	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání: 3,80		
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle: 2,79	V této souvislosti se zvyšuje role v současné době budovaných českých center excelence.	
Absorpční kapacita aplikační sféry: 3,43	Absorpční kapacita aplikační sféry je rozdílná podle odvětví a majetkové struktury podnikatelských subjektů.	

IDENTIFIKAČNÍ LIST PRIORITNÍHO DÍLČÍHO CÍLE

Prioritní oblast:	Sociální a kulturní výzvy české společnosti
Oblast:	5: Člověk, věda a nové technologie
Podoblast:	5.2: Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie
Stěžejní cíl:	5.2: Stěžejním cílem je harmonizace technických a sociálních změn, jejich tempa i obsahu, dosáhnout stavu, kdy je technická změna chápána jako aktivita se silnou sociální a kulturní dimenzí, veřejné politiky jsou zaměřeny na podněcování, správu a regulaci sociálních a kulturních inovací, jež usnadňují adopci nových technologií a usměřují je k sociálnímu prospěchu a omezení rizik. Jsou vytvořeny podmínky pro vědeckou a zároveň aplikovatelnou a přenositelnou identifikaci budoucích psychologických, sociálních i bezpečnostních rizik spojených s novými technologiemi.

Název dílčího cíle:	5.2.1: Adaptace na nové technologie		2025 a později
Popis dílčího cíle:	<p>Cílem je v rámci sociálních inovací maximalizovat adaptaci na nové technologie a dosáhnout co nejvyšší míry jejich osvojení, a to prostřednictvím formulace veřejných politik, mezi jejichž hlavní hodnoty bude patřit učení, občanský aktivismus a odpovědnost. Zvláštní pozornost bude přitom věnována importu technologií z jiných kulturních prostředí.</p> <p>Kromě analýzy osvojování nových technologií v podmínkách české společnosti je pro dosažení dílčího cíle potřebné průběžně hodnotit budoucí rizika spojená s novými technologiemi, vytvářet aktivní postoje k nim a v případě krizových situací na ně adekvátně reagovat. Naplnění uvedených kroků představuje klíčové podmínky pro zvýšení úspěšnosti a efektivnosti využití přítomné znalostní základny při adaptaci české společnosti na nové technologie. Cílené aktivity v tomto směru mohou přispět mj. k omezení sociálních nerovností v důsledku technologických změn (např. „digitálního vyloučení“).</p>		
Vazba na ostatní dílčí cíle			
5.1.1: Analýza účinků vědění v sociálním systému ČR	Cílem je na základě analýzy působení vědění v sociálním systému ČR formulovat optimální parametry celého systému, a to i s ohledem na mezinárodní kontext. K tomu je třeba vyhodnotit, v jaké fázi cyklu znalostních procesů a v jakém sektoru společnosti pracovat s věděním jako se soukromým statkem, a kdy jako se statkem veřejným, na základě toho optimalizovat poměr základního a aplikovaného výzkumu, dále je třeba navrhnout způsoby posílení role VaVal ve vysokoškolském vzdělání a možnosti diferencovat strukturu vysokých škol dle výzkumného výkonu.	Oblast 5: Člověk, věda a nové technologie Podoblast 5.1: Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací	
4.2.1: Politika zaměstnanosti zvyšující kompetence pracovní síly a rozšiřující absorpční kapacitu trhu práce	Cílem je přispět k formulaci politiky zaměstnanosti, která bude aktivně zvyšovat kompetence pracovní síly, propojovat anticipované nároky trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému a tím rozšiřovat absorpční kapacitu trhu práce. Výsledkem bude vyšší ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost národní ekonomiky díky růstu potenciálu pro aktivity využívající specifické znalosti a dovednosti.	Oblast 4: Rozvoj a uplatnění lidského potenciálu Podoblast 4.2: Trh práce a politika zaměstnanosti	
1.2.1: Prevence vzniku deprivace, exkluze a segregace	Cílem je formulace doporučení, politik a opatření prevence sociální exkluze a segregace vycházející z poznání a pochopení mechanismů sociální deprivace a exkluze a vyhodnocení jejího rozsahu a charakteru. Součástí politik budou návrhy na vytvoření monitorovacího systému koncentrací sociální deprivace při zaměření na sociální skupiny a lokality ohrožené sociální exkluzí. Politiky přispějí k rozvoji podmínek a prostředků pomáhající jednotlivcům, rodinám a skupinám zvládat složité životní situace.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin	

1.2.2: Zmírnění rozsahu a hloubky exkluze, marginalizace a stigmatizace	Cílem je formulace nástrojů a postupů sloužících ke zmírnění rozsahu a hloubky sociální exkluze, marginalizace a stigmatizace zaměřených na přerušení mezigeneračního přenosu a reprodukce deprivace a vymanění se ze života v sociálně vyloučených lokalitách při využití znalostí ze zahraničí a zohlednění místních specifik.	Oblast 1: Demografické a sociální proměny Podoblast 1.2: Marginalizace a integrace sociálně znevýhodněných skupin
3.1.2: Filosofická a sociologická reflexe vlivu médií na proměnu lidského života a formování společnosti	Cílem je pojmenovat vliv médií na proměnu vnímání a prezentace světa a na kulturní a politickou sebeidentifikaci společnosti, hodnocení možných dopadů na společnost i média a návrh možností, jak tuto proměnu reflektovat v nastavení regulačních mechanismů a výchovných cílů.	Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice Podoblast 3.1: Proměny hodnotových struktur a etika

Významnost dílčího cíle		
Ekonomický význam:	3,90	<p>Adaptace na nové technologie se neobejde bez budování znalostní báze, harmonizace technických a sociálních změn a formulace možných podpůrných opatření za účelem omezení sociálních nerovností v důsledku technologických změn (např. „digitálního vyloučení“).</p> <p>Uvedené hodnoty známek představují spíše spodní očekávatelnou hranici. Vzhledem k povaze samotné vědy mohou známky ve všech oblastech narůst v souvislosti s novými technologiemi a jejich dosahy k maximálním hodnotám.</p> <p>Agregované hodnoty významnosti napovídají, že tento dílčí cíl je vnímán s výrazným ekonomickým akcentem, což odráží zásadní roli znalostních aktivit při osvojování nových technologií. Naopak hodnota kritérií sdružených pod sociálním významem je o něco nižší (avšak stále vysoká). Nejnížší hodnotu vykazuje význam environmentální. Ve srovnání environmentálního významu napříč dílčími cíli této prioritní oblasti však patří tato hodnota k nejvyšším. Mezi sociálními a kulturními výzvami má tedy tento cíl relativně velký přesah do environmentálních témat. Vysoký ekonomický a sociální význam dílčího cíle se promítá i návazností na související prioritní podoblasti 1.2.1, 1.2.2 a 4.2.1., které jsou na úrovni dílčích cílů naznačeny výše.</p>
Sociální význam:	3,41	
Environmentální význam:	3,23	

Dosažitelnost dílčího cíle		
Související obory výzkumu a vývoje:		<p>Seznam oborů VaV relevantních pro dosažení daného dílčího cíle:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Filosofie 2) Politologie 3) Psychologie 4) Interkulturní studia
Současná úroveň a kvalita výzkumu v ČR:	3,61	<p>Současná úroveň a kvalita výzkumu v relevantních směrech VaV i úroveň výzkumné infrastruktury umožňuje reálnou dosažitelnost dílčího cíle. Výzkumná infrastruktura by měla být rozšířena o nové databáze podchycující ukazatele osvojování nových technologií, indikátory schopnosti adaptovat se na technické proměny ve společnosti, a postupy hodnocení budoucích rizik spojených s novými technologiemi. Procedury a mechanismy veřejných diskusí musí patřit mezi podporované veřejné aktivity, které vytváří aktivní postoje k novým technologiím a v případě krizových situací umožňují na ně adekvátně reagovat. Tomu odpovídá i finanční náročnost dosažení cíle.</p> <p>Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělání je postačujícím východiskem pro dosažení daného dílčího cíle. Existuje však riziko, že školství nedokáže vychovat dostatečný počet vysokoškolsky vzdělaných odborníků s interdisciplinárním a multidisciplinárním zaměřením zejména v oblastech interkulturních studií zabývajících se problémy transferu znalostí a technologií z jiných kulturních kontextů a jejich osvojování.</p> <p>V této souvislosti se zvyšuje role v současné době budovaných českých center excelence.</p> <p>Absorpční kapacita aplikační sféry je rozdílná podle sféry, odvětví a majetkové struktury podnikatelských subjektů.</p>
Úroveň výzkumné infrastruktury:	3,27	
Podpora ve státní politice a regulaci:	3,16	
Kvalita lidských zdrojů a úroveň vzdělávání:	3,70	
Očekávaná finanční náročnost dosažení cíle:	2,61	
Absorpční kapacita aplikační sféry:	3,57	